vergadering **9**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 17 november 2021

Vlaams Parlement

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING 7

VERONTSCHULDIGINGEN 7

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat
– 1009 (2021-2022) – Nr. 1
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang
– 1017 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstellen tot spoedbehandeling 7

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband
– 1018 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 7

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs
– 1014 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 8

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
– 1015 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 8

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke invoering van een veralgemeende vaccinatieplicht tegen corona
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitrol van de boosterprik bij de algemene bevolking
ACTUELE VRAAG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verplichte vaccinatie voor iedereen
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het vaccinatieprogramma voor de derde prik 8

ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het ontbreken van gevalideerde suïcidecijfers voor 2018, 2019 en 2020 17

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de toenemende problemen in de kinderopvang 20

ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de lange busritten in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de lange reistijden naar school van leerlingen in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de problemen met het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de urenlange ritten van en naar school voor kinderen in het buitengewoon onderwijs
ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het busvervoer voor leerlingen uit het buitengewoon onderwijs 26

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de opening van asielcentra in Vlaamse gemeenten en de inzet van de verbindingsofficieren in dat verband 39

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking in de dienstenchequesector
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nakende staking in de dienstenchequesector
ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van de dienstenchequesector 44

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 51

ONTWERP VAN DECREET van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2020
– 23 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3
Algemene bespreking
Artikelsgewijze bespreking 51

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding
– 880 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking 51
Artikelsgewijze bespreking 52

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021
– 915 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4
Algemene bespreking 52
Artikelsgewijze bespreking 60

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van een Vlaams subsidieregister
– 936 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking 60
Artikelsgewijze bespreking 69

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de vermindering van de onroerende voorheffing voor nieuwbouw en de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief voor de aankoop van een enige eigen woning met een verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie of tot sloop en herbouw
– 942 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking
Artikelsgewijze bespreking 70

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de voorstellen van resolutie met aanbevelingen bij de begroting betreft
– 999 (2021-2022) – Nr. 1
Algemene bespreking
Artikelsgewijze bespreking 70

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 71

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot aanpassing van artikel 7, §1, van het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging
– 982 (2021-2022) – Nr. 1
Verslag 71

VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT: selectievoorwaarden, vereiste kennis en vaardigheden en selectieprocedure voor de aanstelling van vier leden van de raad van bestuur, en aanstelling van de leden van de onafhankelijke selectiecommissie
Bespreking en stemming 71

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat
– 1009 (2021-2022) – Nr. 1
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs
– 1014 (2021-2022) – Nr. 1
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
– 1015 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstellen tot spoedbehandeling 72
Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie 74

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang
– 1017 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 75

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband
– 1018 (2021-2022) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 77

ONTWERP VAN DECREET van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2020
– 23 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3
Artikelsgewijze stemming 77
Hoofdelijke stemming 78

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding
– 880 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2
Artikelsgewijze stemming 78
Hoofdelijke stemming 79

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021
– 915 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4
Artikelsgewijze stemmingen 79
Hoofdelijke stemming 81

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van een Vlaams subsidieregister
– 936 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2
Artikelsgewijze stemming
Hoofdelijke stemming 81

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de vermindering van de onroerende voorheffing voor nieuwbouw en de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief voor de aankoop van een enige eigen woning met een verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie of tot sloop en herbouw
– 942 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2
Artikelsgewijze stemming
Hoofdelijke stemming 82

Voorstel van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de voorstellen van resolutie met aanbevelingen bij de begroting betreft
– 999 (2021-2022) – Nr. 1
Artikelsgewijze stemming 82
Hoofdelijke stemming 83

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 83

BIJLAGEN
Aanwezigheden 86
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 86

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Minister-president Jan Jambon en de ministers Hilde Crevits en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat
– 1009 (2021-2022) – Nr. 1

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang
– 1017 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, op basis van artikel 50, punt 1, h), van het reglement vragen we de spoedbehandeling van twee voorstellen van resolutie: een eerste voorstel van resolutie over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat, en een tweede voorstel van resolutie over de crisis in de kinderopvang.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over deze voorstellen tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband
– 1018 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, op basis van hetzelfde artikel 50, punt 1, h), van het reglement vragen we de spoedbehandeling van het voorstel van resolutie over de steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband.

De voorzitter: Ook over dit voorstel tot spoedbehandeling zullen we ons later uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs
– 1014 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, ik beroep me op hetzelfde artikel 50, punt 1, h), om ook een voorstel tot spoedbehandeling aan de plenaire vergadering voor te leggen van het voorstel van resolutie over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Dat voorstel van resolutie is al ingediend.

De voorzitter: Ook over dit voorstel tot spoedbehandeling zullen we ons later uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
– 1015 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, volgens datzelfde artikel 50, punt 1, h), vragen we de spoedbehandeling van een voorstel van resolutie inzake het leerlingenvervoer. Dat voorstel van resolutie is ook al ingediend.

De voorzitter: Ook over dit voorstel tot spoedbehandeling zullen we ons later uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke invoering van een veralgemeende vaccinatieplicht tegen corona

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitrol van de boosterprik bij de algemene bevolking

ACTUELE VRAAG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verplichte vaccinatie voor iedereen

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het vaccinatieprogramma voor de derde prik

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, van renovatieplicht tot vaccinatieplicht: waar gaat dat in godsnaam eindigen? Wanneer zal deze coronadictatuur – ik durf dat zo te noemen – eindelijk stoppen? Als het van federaal minister Vandenbroucke, van zijn en uw Waalse collega van Volksgezondheid en van Petra De Sutter

afhangt, zullen alle inwoners van dit land verplicht gevaccineerd worden. Niemand weet hoe dat zal worden georganiseerd. Ik vraag me trouwens af wat men zal doen met mensen die weigeren om zich te laten vaccineren. Zal men die mensen een celstraf geven, naar een strafkamp sturen of een geldboete geven? In ieder geval is duidelijk dat de verplichte vaccinatie ervoor zal zorgen dat de tweedeling in dit land nog groter wordt. Mensen die zich niet willen laten vaccineren, zullen absoluut niet overtuigd worden door een verplichte vaccinatie.

U bent in het verleden daarover – een beetje typisch – op de vlakte gebleven en wat terughoudender geweest, maar u hebt toch laten noteren dat u bereid bent om het gesprek daarover aan te gaan. We weten allemaal wat 'we zijn bereid om het gesprek aan te gaan' betekent in CD&V-taal. We hebben de afgelopen weken en maanden kunnen vaststellen dat de Vlaamse Regering in diverse dossiers voortdurend slaafs aan het handje van de Federale Regering en in het bijzonder van federaal minister Frank Vandenbroucke heeft gelopen. We hebben daar recent nog een voorbeeld van gezien met het Covid Safe Ticket (CST).

Ik veronderstel, minister, dat de kwestie van de verplichte vaccinatie deze namiddag in het Overlegcomité aan bod zal komen. Ik wil van u weten wat het standpunt van de Vlaamse Regering is en vooral welk standpunt ze effectief zal verdedigen en afdwingen op het Overlegcomité.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, collega's, ik heb een andere vraag, een vraag die in een regio met een vaccinatiegraad van 92,5 procent volgens onze fractie alleszins relevanter is. Die gaat over die derde prik. Want zo'n derde prik, minister, zorgt ervoor dat de bescherming wordt opgetrokken van 44 procent voor wie eerst AstraZeneca heeft gekregen naar 93 procent en van 62 procent voor wie eerst Pfizer heeft gekregen naar 94 procent. Je ziet ook in het Verenigd Koninkrijk, waar ze sinds 19 september zijn begonnen met die derde prik toe te dienen, wat het effect is op de hospitalisaties van 60-plussers. En dat is bijzonder positief.

Minister, in juli bleek al uit Israëlisch onderzoek dat er positieve effecten te verwachten zijn van zo'n derde prik. In augustus vroegen wij zo'n derde prik voor wie kwetsbaar is en voor ouderen, en later voor iedereen. In september wilde de voorzitter van de Taskforce Vaccinatie daar nog niet van weten. De federale minister van Volksgezondheid zei: beter de derde wereld inenten dan een derde prik voor onze mensen van de derde leeftijd, terwijl de Vlaamse Regering daar toen wel op aandrong.

In oktober hebt u dan die veralgemeende derde prik – voor iedereen dus – op tafel gelegd. Die werd pas in november goedgekeurd in de interministeriële conferentie (IMC). Dat is natuurlijk echt de trein der traagheid waarvoor we de kost betalen. Vandaag verschijnen er artikels, minister, die zeggen dat Vlaanderen die derde prik trager toedient dan de andere regio's in ons land. Voor alle duidelijkheid: we hebben er wel al 190.000 meer gezet dan in Wallonië, maar procentueel zitten zij voor op ons in de categorie 65-plussers, ook al hebben wij er in die specifieke categorie 135.000 meer gezet.

Minister, laten we van die derde prik absoluut het project maken van deze Vlaamse Regering. Laten we ervoor zorgen dat die prikken zo snel mogelijk gezet kunnen worden. Mijn vraag aan u is heel eenvoudig, minister. Hoe kunt u ervoor zorgen dat we de uitrol van die derde prik nog versnellen, zodat we onze bevolking zo snel mogelijk die extra bescherming aanbieden?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Collega's, voorzitter, minister, de coronacijfers blijven stijgen. De ziekenhuizen liggen opnieuw vol en de huisartsen worden overspoeld met

vragen. Straks zal het Overlegcomité bij elkaar komen om te kijken welke bijkomende maatregelen er genomen zullen moeten worden op korte termijn om die vierde golf te doen afzwakken, om de zorg weer onder controle te krijgen en om het aantal besmetting weer te doen dalen.

Op middellange termijn – dat hebben we al gezien in het verleden – blijft die vaccinatie uiteraard een van de belangrijkste maatregelen om die coronacrisis te kunnen doorstaan. In Vlaanderen hebben we een zeer hoge vaccinatiegraad. Dat is uiteraard alleen maar te danken aan de vele vrijwilligers die zich inzetten in onze vaccinatiecentra en die daar elke dag het beste van zichzelf geven om zoveel mogelijk mensen die prik te kunnen geven.

Door de Vlaamse Regering is enkele weken geleden dan ook beslist om die derde prik te gaan geven, wat een goede zaak is. Op federaal niveau is al beslist om het zorgpersoneel een verplicht vaccin toe te dienen.

Minister, met CD&V zijn we eigenlijk zeer duidelijk. Voor ons moet er een volgende stap gezet worden. Voor ons moet die verplichte vaccinatie voor iedereen er komen. Natuurlijk moet dat succesvol gedaan worden en moeten er nog heel veel voorwaarden uitgewerkt worden, zoals regels in verband met de afdwingbaarheid. De voorwaarden moeten gemaakt worden, het kader moet geschapen worden. We hebben er alle begrip voor dat die voorwaarden nog uitgeschreven moeten worden. Maar de voorbereiding moet natuurlijk aangevat worden om dat op termijn mogelijk te maken.

Ik heb dus een heel concrete vraag, minister. Welke initiatieven of voorbereidingen zult u nemen om die verplichte vaccinatie te kunnen doorvoeren?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik vraag mij af wanneer die vaccinatiegolf van de derde prikken op ons af gaat komen, want het gaat traag, te traag, met het zetten van de derde prikken. We zien dat heel wat zorgpersoneel in de ziekenhuizen en in de eerste lijn met bosjes uitvalt. Ik denk toch wel dat het een no-brainer is dat we juist die mensen extra moeten beschermen om uitval te vermijden, zeker nu, in die vierde golf.

En die vaccins, die zijn er, minister. Er zijn 2 miljoen vaccins die op dit moment stof liggen te vergaren en die niet in de armen van de mensen geraken. Het agentschap haalt daar een aantal redenen voor aan: er moet een bepaalde periode worden gerespecteerd tussen uw tweede en uw derde prik, vrijwilligers zoeken is wat moeilijker en er is bovendien een plafond in het bijverdienen, de vaccinatiecentra zijn afgeschaald en moeten nu weer worden opgeschaald, en dat vraagt tijd.

Maar, minister, die derde prikken zijn zo belangrijk, naast die bijkomende maatregelen, om ervoor te zorgen dat we die besmettingen doen dalen, dat de druk op het zorgsysteem naar beneden gaat en dat we de winter op een zo goed mogelijke manier proberen door te komen.

Recente cijfers uit het Verenigd Koninkrijk hebben inderdaad aangetoond dat we de bescherming tegen symptomatische infectie sterk kunnen verhogen via die derde prik. Dus stop het getreuzel en versnel die vaccinatiecampagne. Minister, mijn vraag is dan ook heel simpel: welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat die derde prikken zo snel als mogelijk in de armen van de mensen geraken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik dank jullie voor deze vragen.

Collega Sintobin, u spreekt over een grote tweedeling tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden. Als 92 procent van de volwassen bevolking gevaccineerd is, dan valt het nogal mee met die tweedeling, denk ik. Aan de andere kant moet ik u zeggen dat ik hoe langer hoe minder begrip heb voor die 8 procent niet-gevaccineerden. Als u naar onze ziekenhuizen gaat, als u naar onze dokters luistert, dan ziet u dat iedereen wordt overspoeld. En toch zijn er nog altijd mensen die zich manifest niet laten vaccineren. Daar heb ik dan geen begrip voor. Vandaag moet er zorg worden uitgesteld omdat er mensen zijn die zich niet hebben laten vaccineren. Daar heb ik geen begrip voor. Ik vind het dan ook niet gepast om te spreken over een tweedeling. Ik kan maar één ding zeggen: we kunnen het debat voeren over de verplichte vaccinatie. De vragen zijn gesteld en ik vind dat ook een belangrijk debat. Het is niet een debat waar dit Vlaams Parlement over zal beslissen, het is een federale aangelegenheid. Maar we mogen het debat daarover wel voeren.

Maar ondertussen zou ik toch wel willen vragen aan iedereen die nog niet gevaccineerd is: laat u in godsnaam vaccineren! U redt daarmee niet alleen uw eigen leven, u zorgt er ook voor dat de mensen die zorg, die ons zorgsysteem nodig hebben, die ook kunnen gebruiken. En omgekeerd, door u niet te laten vaccineren, speelt u niet alleen met uw eigen leven, maar eigenlijk ook met het leven van mensen die zorg nodig hebben en die op dit ogenblik geen plaats kunnen krijgen in de ziekenhuizen. Ik heb daar hoe langer hoe minder begrip voor.

Ten tweede, mijnheer Sintobin, zegt u dat ik ‘aan het handje van’ loop. Dat gevoel heb ik eerlijk gezegd absoluut niet, integendeel. Ik heb eerder het gevoel dat we de andere collega's in de interministeriële conferenties en andere niveaus mee op sleeptouw nemen. Toen ik zei dat tegen 11 juli iedere volwassene een eerste prik zou krijgen, werd ik weggelachen. Maar we hebben het wel gedaan. Toen ik weken – wéken – geleden zei dat we een derde prik moesten hebben, werd ik weggelachen. Maar intussen zijn de andere collega's wel bijgedraaid. Ik heb dan ook het gevoel dat we eerder de anderen mee op sleeptouw nemen dan dat we aan het handje lopen.

Collega’s, vorige week heb ik op deze plaats gezegd dat de situatie zorgwekkend is. En dat is ze nog steeds. Dat is ook de reden waarom er op dit eigenste ogenblik een Overlegcomité zal plaatsvinden.

Een paar weken geleden heb ik gezegd dat we ons moeten klaarmaken voor die derde prik en dat we die derde prik moeten zetten. En mevrouw Saeys, er liggen geen miljoenen vaccins stof te vergaren. Ik vind dat een beetje een ongelukkige uitdrukking. We hebben al 500.000 vaccins, derde prikken, gezet. Van de 65-plussers, van wie het tijdsinterval verstreken is, werd al 83 procent uitgenodigd. Wat de zorg betreft, zullen de ziekenhuizen deze week hun vaccins krijgen. Er wordt dus volop gewerkt om die derde prik te zetten. En natuurlijk betekent dat in Vlaanderen meer werk. We hebben meer 65-plussers en we hebben veel meer mensen gevaccineerd, dus natuurlijk betekent dat bij ons veel meer werk dan in de andere regio's. Dat is nogal vanzelfsprekend.

Maar al bij al is dat nog een goede zaak dat het bij ons meer werk geeft, omdat het eigenlijk alleen maar aantoont dat we met een hogere vaccinatiegraad zitten.

Wat de verplichte vaccinatie vandaag betreft, heb ik de ontwerpnotificaties gelezen, die straks besproken zullen worden. Ik heb gezien wat daarover in de Federale Regering is gezegd naar aanleiding van het Overlegcomité, en dat staat daar niet tussen. U stelt de vraag wat daar straks over zal worden gezegd. Ik kan u alleen zeggen dat, als ik zie wat er gisteravond op federaal niveau is afgesproken, en ik zie de partijverklaring – maar dat is voor mij iets anders – het dan niet op tafel zal liggen. Wat wel op tafel zal liggen is de veralgemeende derde prik. Dat is wat wij inderdaad gevraagd hebben.

Ben ik tegen die verplichte vaccinatie? Ik vind inderdaad dat we dat debat moeten voeren. Ten eerste vind ik dat iedereen moreel verplicht is om zich te laten vaccineren. Dat is het eerste punt dat ik daarstraks gemaakt heb. En we moeten daarover durven na te denken. Het is niet zo dat dat niet bestaat in ons land: polio is een vaccin dat verplicht is. Maar er is de vraag over de sanctie en de afdwingbaarheid – hoe gaan we dat doen, hoe gaan we dat controleren? Dat vind ik belangrijke debatten; die vragen hebt u zelf ook aangehaald. Minister Vandenbroucke heeft het debat publiekelijk naar voren gebracht, en ik denk dat we die debatten moeten voeren. Maar nog eens: dat is voor aan de overkant van de straat. Als men dat wil verplichten, is dat een federale regelgeving. Daar zal men dus ook moeten kijken naar de sancties en de afdwingbaarheid. Maar in tussentijd denk ik vooral dat we daar niet op hoeven te wachten. Ik ben er hoe langer hoe meer van overtuigd dat die derde prik ons inderdaad kan helpen.

Ik was gisteren in Noordrijn-Westfalen, en ik heb daar met mijn Duitse collega gesproken. Ik heb ook met een aantal experten gesproken, en ik heb daar de vraag gesteld hoe het mogelijk is dat we langs de ene kant met zo'n hoge vaccinatiegraad zitten – ook in Duitsland zegt men 'knap gedaan' – en we toch met zo'n hoge besmettingsgraad zitten. En een van de mogelijke verklaringen is dat we wel eens slachtoffer zouden kunnen zijn ons eigen succes. Het feit dat we als een van de eerste regio's zo snel de eerste prik gezet hebben, veel sneller dan in andere regio's en in andere landen, en het feit dat een toenemend aantal studies aantonen dat de immuniteit geleidelijk aan daalt, kunnen er mee voor zorgen dat de viruscirculatie daardoor ook sneller toeneemt.

Het kan er ons alleen maar toe aanzetten om die derde prik inderdaad ook stevig verder in handen te nemen. En dat doen we ook: 83 vaccinatiecentra hebben gezegd dat zij gaan doorstarten. In Brussel zijn dat er 5, in Wallonië zijn het er 22. Hier hebben we 83 vaccinatiecentra. Ik wil alle burgemeesters en alle eerstelijnszones bedanken voor het feit dat ze daar hun schouders opnieuw onder zetten. En we gaan die vaccinatiecentra ook tot diep in 2022 verder nodig hebben.

We proberen tot praktische afspraken te komen, ook met het federale niveau. Ik geef een voorbeeldje. Als onze vrijwilligers verder ingezet willen worden, hoe zit het dan met het vrijwilligersforfait? En zo zijn er een aantal andere zaken. We zijn in overleg, dat zal straks ook op het Overlegcomité komen. De minister-president heeft die vragen meegenomen vanuit Vlaanderen om aan te geven dat we een aantal praktische zaken nodig hebben om die derde prik te kunnen zetten.

500.000 zijn er al gezet, 1,2 miljoen zijn geprogrammeerd – dat wil zeggen de 65-plussers en de zorg. En daarnaast zouden we tegen het einde van dit jaar ook nog de mensen die het Janssenvaccin hebben gekregen willen uitnodigen. Over AstraZeneca zijn er nog geen wetenschappelijke adviezen, en het frustreert me eerlijk gezegd een beetje dat de Hoge Gezondheidsraad ons daar nog altijd geen positief advies over geeft. Maar ik heb alvast aan mijn agentschap gevraagd om er ook in capaciteit voor te zorgen dat ook deze mensen zo snel als mogelijk kunnen worden uitgenodigd. En dan zijn er nog de volgende trajecten die we moeten voorbereiden om inderdaad zo snel als mogelijk die derde prik bij de rest van de bevolking te kunnen zetten. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik laat eerst het massale applaus uitdoven. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik denk dat een aantal onder hen niet gevaccineerd zijn, maar soit. *(Opmerkingen van minister Beke)*

Minister, ik vind het eigenlijk wraakroepend dat een federale minister een toch wel belangrijk debat in de media op gang trekt over verplichte vaccinatie en daarmee mensen in de gordijnen jaagt en dat u dan komt zeggen dat dit niet uw bevoegdheid is maar een federale bevoegdheid en dat het trouwens niet geagendeerd staat op het Overlegcomité. Collega's van de Vooruitfractie, ik vind dit wraakroepend. Het is trouwens wel voor een deel onze verantwoordelijkheid want we hebben natuurlijk ook het zorgpersoneel, maar dat is een apart verhaal wat verplichte vaccinatie betreft.

U zegt dat u steeds minder begrip hebt voor niet-gevaccineerden. Ik heb hier een aantal vrij recente citaten van u bij me waarin u telkens zegt voorstander te zijn van een vrijwillige vaccinatie. Plotseling, in een week tijd, bent u van mening veranderd.

Men heeft ons altijd wijsgemaakt dat er moet worden gevaccineerd en dat bij een vaccinatiegraad van 70 procent alles weer oké wordt. We zitten nu al aan 92 procent en het is nog altijd niet goed. U zult trouwens nooit aan 100 procent raken. En dus is mijn vraag wat er gebeurd is met het verhaal van de groepsimmuniteit.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, ik wil even inpikken op wat de collega van het Vlaams Belang hier net zei. Het is alsof het licht van de zon wordt ontkend en alsof de deltavariant hier niet is aangespoeld in Vlaanderen.

Minister, wij geloven wel in de medische wetenschap, wij geloven wel in de voordelen die vaccinatie kunnen opleveren. En wat de discussie over een algemene vaccinatieplicht betreft, is die voor Vlaanderen natuurlijk weinig relevant gezien onze vaccinatiegraad. Maar het is wel zo dat er voor een stuk een vals debat op gang is gekomen omdat het CST is ingevoerd, dat ervoor moet zorgen dat zoveel mogelijk mensen zich laten vaccineren. Wie geen CST heeft, wordt het leven moeilijker en moeilijker gemaakt. Dan is het intellectueel misschien wel eerlijker om de voor- en de nadelen van een algemene vaccinatieplicht tegen elkaar af te wegen. Ik denk dat dat in Vlaanderen weinig relevant is, maar je moet dat debat durven aan te gaan.

Minister, wat die derde prik betreft, is de vraag die ook collega Saeys al heeft gesteld of de doorlooptijd van zes maanden bijvoorbeeld kan worden verkort naar vijf maanden. En zult u ervoor zorgen dat alle 65-plussers in Vlaanderen voor 31 december zijn ingeënt?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ik dank u voor uw zeer duidelijk antwoord. De ziekenhuizen liggen vol, zorg wordt uitgesteld en dus blijft vaccineren belangrijk.

De voorzitter: Collega Janssens, collega Parys, mevrouw De Rudder is een vraag aan het stellen.

Maaike De Rudder (CD&V): We moeten op korte termijn de vierde golf echt wel kunnen inperken. Dat kan alleen maar wanneer de maatregelen worden opgevolgd en wanneer we kunnen inzetten op die derde prik. De vaccinatiecentra zijn nu volop bezig met het toedienen van die derde prik maar we zien natuurlijk dat er heel wat verschillen zijn tussen de vaccinatiecentra onderling. Er zijn er die al heel vergevorderd zijn, er zijn er die nog moeten opstarten en er zijn er die nog in de beginfase zitten. Minister, tot eind dit jaar ligt het vaccinatieprogramma vast: de 65-plussers, het zorgpersoneel en mensen die een Johnson & Johnson-vaccin hebben gehad. Is het realistisch om dit programma af te werken want mensen vragen zich af of ze nog voor het einde van dit jaar hun vaccin zullen kunnen krijgen? Kunnen we ervoor zorgen dat de vaccinatiecentra eind dit jaar

het programma dat ze nu hebben ook kunnen afronden, zodat we volgend jaar met een nieuw programma kunnen beginnen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, slechts 30 procent van onze 65-plussers is op dit moment gevaccineerd en het zorgpersoneel wacht nog altijd op zijn vaccins. Ik heb gehoord dat de ziekenhuizen volgende week hun vaccins zouden krijgen. De eerste lijn is ook nog altijd wachtende en we zien enorm veel uitval. Ik zie bij collega's enorm veel uitval en dat is nefast. Immers, hoe meer mensen uitvallen, hoe minder bedden er zijn om te bemannen en dat is nu net de essentie.

We hebben tweeduizend bedden, maar in theorie. In de praktijk is dat niet zo, gewoon omdat zo veel zorgpersoneel uitvalt. Vandaar mijn frustratie: die derde prikken, dat gaat voor mij te traag. Dat moet worden versneld. Ik heb er alle begrip voor dat dat altijd een beetje tijd vraagt, maar we kunnen ons nu niet wegstoppen achter het feit dat de vaccins er niet zijn. Die zijn er, dus laten we die absoluut zo snel mogelijk geven, met het liefst zo snel mogelijk een opschaling in die vaccinatiecentra en het liefst een zo snel mogelijke vaccinatie van ons zorgpersoneel.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, die boosterprikken gaan inderdaad veeleer traag, en dan heb ik het vooral over het zorgpersoneel. U weet dat die mensen eerst aan de beurt waren. Velen van hen hebben acht maanden geleden hun tweede prik gehad, terwijl men het erover eens is dat zes maanden na de tweede prik zeker die booster moet worden gegeven. Het personeel in de zorg valt massaal uit. 10 procent van de bedden wordt gesloten op een moment dat we ze keihard nodig hebben. Ik begrijp niet dat het zo moeilijk is voor Vlaanderen om de bestelwagens te regelen om die vaccins, zodra ze er waren, te verdelen onder de ziekenhuizen, waar het personeel dan diezelfde dag nog zou worden ingeënt. Zij smeken om de vaccins. Die zijn er, maar Vlaanderen is zeer traag met de verdeling ervan, en ik vraag mij af hoe dat kan. Dat het een eerste keer wat leergeld betalen was, oké, maar waarom ook deze keer?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, collega's, laten we heel duidelijk zijn: de effecten van vaccinatie zijn zeer helder. Het is cruciaal in de bestrijding van dit virus dat we massaal blijven vaccineren en dat mensen zich ook met hun derde dosis laten inenten, en dat ook mensen die niet gevaccineerd zijn, dat alsnog laten doen. We moeten er echter ook heel helder over zijn dat het na negentien maanden in deze crisis toch ook heel duidelijk is dat er geen wonderformules zijn. Ik hoor iedereen dat iedere keer bevestigen. Collega's, er is sprake van een derde prik. Bij experten en in bepaalde middens is er nu ook al sprake van een vierde prik, en terecht, met reden, denk ik. We moeten dus stoppen met iedere week dit soort debatten te voeren over één symboolmaatregel, of het nu gaat over verplichte vaccinatie, het CST of een derde prik en de snellere uitrol daarvan. We hebben een langetermijnperspectief nodig.

Minister, wat wij hier vandaag doen namens onze fractie, is de hand reiken om dit hysterische debat wat te stoppen en eindelijk in alle rust een langetermijnplanning en een langetermijnstrategie te bepalen wat het coviddebat betreft, dat Vlaanderen nog jarenlang mee zal beheersen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, beste collega's, er wordt gezegd dat de vierde golf een golf van ongevaccineerden zou zijn, maar niks is minder waar: dit is een

golf van slecht beleid. Natuurlijk is het belangrijk dat mensen zich laten vaccineren, maar we weten ondertussen toch dat we er daarmee niet geraken.

Minister, u zegt hier dat u geen begrip hebt voor mensen die zich om welke reden dan ook niet laten vaccineren. Wel, ik heb geen begrip voor het feit dat er anderhalf jaar na de start van deze pandemie nog altijd geen plan is om onze scholen te ventileren. Het zet-de-ramen-openbeleid is failliet. Ik heb geen begrip voor de verwaarlozing van de contacttracing. Ik heb geen begrip voor de sluiting van de testcentra. Ik heb geen begrip voor het stoppen van de hulp aan de eerste lijn. In plaats van dat op te lossen, willen jullie nu zorgpersoneelsleden ontslaan als zij drempels hebben om zich te laten vaccineren. Gaan jullie nu echt de mensen aan de deur zetten die zich sinds de eerste golf dag in dag uit dubbelplooien om onze zorg recht te houden, welke reden ze ook hebben om zich niet te laten vaccineren? Ik wil maar één ding zeggen: neem nu eindelijk eens jullie eigen verantwoordelijkheid, in plaats van het altijd op de mensen af te schuiven.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik moet zeggen dat ik toch een beetje verbaasd ben door het discours van de Partij van de Arbeid. Ik snap niet dat zij kunnen en willen verdedigen, dat ze zeggen dat het normaal is dat mensen die werken in de zorg, zich niet laten vaccineren. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Dat hebt u eigenlijk wel gezegd. Dat hebt u wél gezegd. Dat vind ik onbegrijpelijk! *(Applaus bij de meerderheid en van Conner Rousseau. Opmerkingen van Jos D'Haese)*

De voorzitter: Collega D'Haese, de minister heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik vind dat onbegrijpelijk, eerlijk gezegd. Ik apprecieer eigenlijk wel de woorden van collega Vaneeckhout: het heeft geen enkele zin om elkaar hier vliegen af te vangen. De situatie is zorgwekkend. Dat heb ik vorige week gezegd. Mijnheer Sintobin, men kan dan zeggen dat er ooit, anderhalf jaar geleden, is gezegd dat 70 procent groepsimmuniteit is en dat ondertussen 81 procent is gevaccineerd, en vragen waar we vandaag staan.

Wel, we staan vandaag met een variant die een hoop besmettelijker is, een hoop ziekelijker is dan die van anderhalf jaar geleden. Het kan zijn dat u dat niet wilt zien maar dat is wel de realiteit. Ik weet niet of er nog een nieuwe variant kan komen. Ik kan niet in een glazen bol kijken. Ik kan wel zeggen waar we vandaag voor staan en waar ik denk dat we de komende weken en maanden voor zullen staan en proberen om anderen op sleeptouw te nemen voor bijvoorbeeld het inzetten op die derde prik.

En, ja, vaccineren maakt een verschil. De niet-gevaccineerden maken 10 procent van onze bevolking uit maar ze maken wel 50 procent uit van de mensen die op de ICU liggen. Je bent veertien keer meer beschermd tegen een ziekenhuisopname wanneer je gevaccineerd bent dan wanneer je niet gevaccineerd bent, behalve als je 65-plusser bent. Hoeveel argumenten hebben wij vandaag nog nodig om tegen de mensen te zeggen: 'In godsnaam, laat u vaccineren.' Wees maar eens iemand met kanker. Wees maar eens iemand die voor de tweede keer een telefoon heeft gekregen met de boodschap: 'Mijnheer, mevrouw, excuseer, uw operatie wordt uitgesteld want we hebben vandaag geen bedden.' Wees maar eens patiënt. Wees maar eens partner van zo iemand. Wie krijgt dat nu nog uitgelegd?

Of het dan op een verplichte manier moet gebeuren, rechtstreeks door dat in de wet in te schrijven en de vraag wat dan de sanctie en de handhaving is, vind ik wel een interessant debat. Ik vind dat we dat debat op zich mogen voeren. Of gaan we de mensen nog meer aanzetten, waarbij het CST ons kan helpen? Het

helpt ons ook om dat te doen, om de mensen nog meer bewust te maken. Als men wat meer vrijheid wil, staat daar ook wat meer verantwoordelijkheid tegenover. Ik vind het persoonlijk geen enkel probleem, maar dan ook geen enkel probleem dat we verantwoordelijkheidszin van de mensen vragen en zeggen dat als men een stuk vrijheid wil, men dan ook een stuk verantwoordelijkheid moet kunnen vragen. Ik heb daar eerlijk gezegd geen enkel probleem mee.

Wat de 65-plussers betreft en de vraag naar het versnellen van de campagne, mevrouw Van den Bossche, moet ik zeggen dat ik eerlijk gezegd wel een beetje betreur wat u zegt. Ik heb weken moeten sleuren, weken moeten sleuren. Jawel. Op 6 oktober heb ik op de IMC de vraag gesteld. Dan komt u mij uitleggen: 'Kan het niet een beetje rapper?' U moet wel een beetje ernstig blijven! U moet wel een beetje ernstig blijven! *(Applaus bij CD&V en de N-VA)*

Wat de 65-plussers betreft: 88 procent van wie de doorlooptijd doorlopen heeft, namelijk 4 maanden voor AstraZeneca en 6 maanden voor Pfizer, heeft een uitnodiging gekregen. 88 procent. Dat hangt inderdaad af van de capaciteit, onder andere van de vaccinatiecentra want zij sturen die uitnodigingen door. Ik maak me sterk dat dat snel zal toenemen. Er zijn er een aantal die nog niet aan die 4 of die 6 maanden zitten. Die zullen die periode nog moeten afwachten. Dat gaat over 400.000 mensen. Die zullen de komende weken allicht worden uitgenodigd.

Wat de eerste lijn betreft, collega Saeys: die worden gevaccineerd. Die uitnodigingen lopen en die lopen via de vaccinatiecentra. Wat betreft de ziekenhuizen – mevrouw Van den Bossche, het is daar dat ik vind dat het een beetje goedkoop is –: wij sturen de aanvragen door naar Medista. Dat zit niet op Vlaams niveau. Het is aan Medista om te zorgen dat de leveringen komen. Ik doe niet aan zwartepieten, zeggende dat het deze of gene zijn schuld is. Maar kom mij hier niet de les spellen en zeggen: 'Waarom zijt gij te traag?' Dat is niet ernstig. Ik denk dat we daar geen enkele stap vooruit mee zetten.

Wat ik ook al langere tijd vraag, mevrouw Van den Bossche, al weken en weken, is het volgende. Vorig jaar, toen ik voorzitter was van de IMC, hadden wij een plan en hadden we nog geen vaccins. Ik ben al weken tegen mijn collega's op de IMC aan het zeggen dat we vandaag wel vaccins hebben maar dat we geen plan hebben. Dat kan niet blijven duren. Had ik er geen druk op gezet, dan hadden we niet op 27 november opnieuw een IMC om over dat plan, die veralgemeende aanpak te praten. Ja, dat is wel waar. Dat is wel waar. Ik heb uiteindelijk de steun gehad van mevrouw Morreale om dat door te duwen.

Waarom op dit niveau dit en op dat niveau dat niet, dat heeft geen enkele zin of betekenis. Meer nog, dit soort discours ontploft onmiddellijk in uw eigen gezicht. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Praten over de uitval van zorgpersoneel of over het ontslaan ervan vanaf april, ik vind dat een beetje vreemd. Praten over problemen in ziekenhuizen en het uitstellen van bepaalde zaken, terwijl men jarenlang bespaard heeft op ziekenhuizen en zorginstellingen, ik vind het een beetje vreemd om dat nu te misbruiken om te zeggen dat het de schuld is van de niet-gevaccineerden.

Ik wil ten aanzien van de heer Parys en anderen die mij misschien niet goed begrepen hebben nog dit zeggen. Wij zijn niet tegen het vaccin of tegen de vaccinatiecampagne. We geloven in de werking van de vaccins. Maar als dé vrijheidspartij, collega's, geloven wij ook in vrije keuze en zelfbeschikking, collega Schiltz. Dat was gisteren ons standpunt, dat is vandaag ons standpunt en dat zal ook morgen ons standpunt blijven.

En u kunt misschien eens die honderdduizenden illegalen beginnen te vaccineren. Opsporen en vaccineren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik wacht even tot het massale applaus wegebt. *(Applaus van Philippe Muyters en Jeremie Vaneeckhout)*

Collega's, ernstig nu. De Vlaamse Regering is eerst weggelachen met haar pleidooi voor een algemene derde prik, nu worden we daarin gevolgd, dus laat ons daar dan ook zo snel mogelijk werk van maken. Dat is ons enige pad vooruit.

Ik ben het eens met de collega's die zeggen dat we niet alles over dit virus weten en dat we dus moeten stoppen met te doen alsof dat wel het geval is. Vervolgens doen wij hier meestal exact het tegenovergestelde, maar als er nu één ding is waar we wel allemaal zeker van zijn, dan is het dat die derde prik werkt. Minister, als u één focus moet hebben tot op het eind van het jaar, dan zou ik u vragen om te focussen op het veralgemeend toedienen van die derde prik op een zo snel mogelijke manier. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ons hoeft u er niet meer van te overtuigen dat vaccinaties heel belangrijk zijn en hun effect hebben. Wij zijn alvast overtuigd. Voortschrijdend inzicht is in deze crisis heel belangrijk.

Als standpunt hebben we, denk ik, twee pistes. De piste op de korte termijn zijn bijkomende maatregelen en een derde prik. Op de lange termijn is onze partij toch wel heel duidelijk voor de verplichte vaccinatie voor de brede bevolking. Het uitgangspunt daarbij moet zijn dat we voorafgaand aan de verplichting, nog meer mensen over de streep trekken om zich te laten vaccineren. Daar moeten we met zijn allen voor gaan.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, die derde prik is echt wel essentieel. Tijdens deze vierde golf zullen zij niet het grote verschil maken; daarvoor zijn bijkomende maatregelen nodig, maar we weten dat het niet bij de vierde golf zal blijven. Experten zeggen het ook: er zal een vijfde of zesde golf komen. Het is heel belangrijk dat we ons daar zoveel mogelijk tegen beschermen. De recente cijfers uit de studie van het Verenigd Koninkrijk laten duidelijk blijken dat een derde prik de bescherming tegen symptomatische infectie enorm verhoogt, dus dit kan een bijkomende dijk zijn om ons te beschermen tegen dit virus.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het ontbreken van gevalideerde suïcidecijfers voor 2018, 2019 en 2020

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in 2006, vijftien jaar geleden, begon Vlaanderen schuchter aan een gecoördineerd beleid gericht op preventie van suïcide. Dat is overigens terecht, zoals genoegzaam bekend, want de cijfers in Vlaanderen waren onaanvaardbaar hoog. We zaten aan de top van Europa, maar dan wel een top waar je je niet graag bevindt.

In 2011 schakelden we een versnelling hoger. Het eerste Vlaams actieplan werd herschreven en uitgebreid en voorzien van de noodzakelijke wetenschappelijke

onderbouw. Er werd een heel heldere doelstelling geformuleerd en we konden de steven richten naar 2020, het ogenblik waarop het tweede Vlaams actieplan ten einde kwam.

Evident – en we hebben het hier vaak met elkaar besproken – is het einde absoluut niet in zicht en blijft elke suïcide een suïcide te veel. Deze Vlaamse Regering deelt met dit parlement de ambitie om daarin nog bijkomende stappen vooruit te zetten.

Wat we helaas ook samen hebben moeten vaststellen, is dat het ontbreken van gevalideerde cijfers over het aantal suïcidepogingen en het aantal suïcides het toch wel moeilijk maakt om echt te weten welke strategie, welke actie en welke doelstelling we bereiken en welke middelen we daarvoor moeten inzetten. Nu leef ik in de veronderstelling dat het derde Vlaams actieplan, waarvan we vrijdag al een eerste voorstelling krijgen, voor een stuk ook remedieert aan dat euvel. Want we moeten echt wel met zijn allen weten in welk spel we spelen en wat de cijfers van suïcide en suïcidepogingen zijn. Mijn vraag is dus heel concreet, minister. Met betrekking tot de ontbrekende cijfers voor 2018, 2019 en 2020: hoe zijn u en uw administratie daaraan tegemoet gekomen, om een doeltreffend derde Vlaams actieplan te kunnen voorstellen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega De Bruyn, we hebben vrijdag inderdaad de voorstelling van het nieuwe actieplan. Dat is belangrijk. Meten is weten, dus cijfers spelen daar natuurlijk ook een belangrijke rol in. En ik zal hier ootmoedig bekennen dat we daar inderdaad wat achterstand in oplopen. Dat heeft alles te maken met het onderwerp van het vorige debat. We hebben namelijk alle capaciteit van ons agentschap op de covidbestrijding moeten inzetten. Ook daar gaat het om de 'facts' en de 'figures': hoeveel besmettingen, hoeveel uitbraken? Alle capaciteit die we in ons agentschap hadden, hebben we moeten gebruiken om daar een prioriteit van te maken. En dat betekent dat er achterstand is in het verwerken van de resultaten.

De publicatie van de resultaten van 2018 en 2019 wordt ten laatste in maart van 2022 verwacht. Wat de cijfers van 2020 betreft: die zitten op schema, wat wil zeggen dat alle sterftecertificaten, ook diegene die door de gemeenten laattijdig zijn ingediend, zijn verwerkt. De resultaten worden nu gecontroleerd. Daarna kan de fase van de verwerking en de publicatie van de gegevens opgestart worden. Ik hoop dat we die cijfers dus in de loop van 2022 kunnen publiceren.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Dank u wel. Maar in alle eerlijkheid, minister, is dit natuurlijk geen bevredigend antwoord. Dit is een verklaring. Dit is een uitleg. En die zal op zich wel kloppen, maar dat neemt niet weg dat het toch een stukje blind varen blijft. Zolang wij strategieën en acties met elkaar afspreken waarvan we voldoende wetenschappelijke onderbouw hebben wat betreft hun efficiëntie, maar tegelijkertijd geen betrouwbaar meetinstrument hebben om te zien of ook in Vlaanderen die vooropgestelde impact zich voordoet, blijft het helaas wat blind varen. Ik had oprecht gehoopt dat in voorbereiding van het derde Vlaams actieplan dat meetinstrument toch wel wat fijner afgestemd zou zijn en wat doeltreffender zou zijn.

Dat neemt niet weg dat mijn volle vertrouwen gaat – en dat weet u allemaal – naar alle wetenschappers, naar alle vrijwilligers, naar iedereen die van dichtbij of veraf bij dit domein betrokken is. Maar net daarom had ik gehoopt dat we hen dat fijnere instrument konden aanbieden. Helaas kunnen we dat niet.

Ik heb toch nog een bijkomend vraagje. In het Vlaamse regeerakkoord gaat men naar 'zero suicide'. We hebben eerder al gezegd dat dat wellicht niet de beste

definitie is. Wat is voor u het streefdoel van de volgende gezondheidsdoelstelling? Waar willen we met zijn allen werk van maken?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, vrijdag is er de gezondheidsconferentie waarop inderdaad de gezondheidsdoelstelling hieromtrent wordt bekendgemaakt. Maar dat het terugdringen van het aantal zelfdodingen een van onze belangrijkste uitdagingen is, heb ik hier al eerder duidelijk gemaakt. Elke zelfdoding is een eigen verhaal en is een drama voor gezin en familie, vaak generaties lang.

In Vlaanderen werken we met meetbare, vaak ook ambitieuze gezondheidsdoelstellingen. U maakte van het terugdringen van de suïcidecijfers een prioriteit. Overmorgen wordt dus die nieuwe doelstelling rond het verminderen van het aantal zelfdodingen bekendgemaakt en zullen we opnieuw voluit inzetten op een breed actieplan.

Nog te veel mensen ondernemen een zelfmoordpoging en daarom moeten we de geestelijke gezondheid, nog meer dan vandaag, opnemen in alle andere beleidsdomeinen.

Minister, er is de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder' die gaat over voeding, beweging, alcohol, drugs. Volgend jaar is hiervoor een tussentijdse evaluatie gepland. Hoe staat u ertegenover om hierin ook geestelijke gezondheid mee te nemen? Ik denk echt dat geestelijke gezondheid geen eiland is, maar dat we het moeten opentrekken.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik vond het een beetje vreemd dat die vraag hier vandaag geagendeerd is omdat we vrijdag de voorstelling van de gezondheidsdoelstellingen hebben. Maar geen probleem, collega, u weet dat ik persoonlijk betrokken ben bij het hele verhaal.

Het is inderdaad een beetje vreemd – en ik geef de collega gelijk, minister – om te horen dat cijfers van 2018 verwerkt zullen zijn in 2022. Ik heb er alle begrip voor dat de impact van corona voor vertraging heeft gezorgd, maar we zouden er toch moeten naar streven om zo snel mogelijk met accurate cijfers te werken. We willen met zijn allen immers naar nul zelfdodingen gaan. Ik kan persoonlijk getuigen dat er niets erger is dan te worden geconfronteerd met een zelfdoding in de familie of vriendenkring.

Minister, ik zou echt willen dat u er een prioriteit van maakt.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, dank u voor het antwoord, maar vooral voor het agenderen van de vraag van collega De Bruyn. Ik denk dat ongeveer iedere fractie al heeft gevraagd waar de cijfers blijven. U geeft hier een uitleg die legitiem is tot op een bepaalde hoogte, maar als ik heel eerlijk ben, vind ik dit onbegrijpelijk en onuitlegbaar.

U zegt in uw antwoord zelf dat meten weten is. Het is een kwestie van prioriteiten. We komen in Vlaanderen net uit een periode van negentien maanden waarin het mentale welzijn nog nooit zo erg onder druk heeft gestaan. Deze Vlaamse Regering en uw diensten slagen er niet in om cijfers van 2018, 2019 en 2020 actueel te houden. Weet u dat in Nederland ieder half jaar er actuele suïcidecijfers ter beschikking zijn zodat het beleid meteen kan volgen hoe de situatie is op het terrein? Wij moeten ons hier nog baseren op cijfers uit 2017.

Onze diensten zijn wel in staat om midden in de coronacrisis een Brede Vlaamse Heroverweging te doen, maar niet om suïcidecijfers te verzamelen. Het gaat over prioriteiten. U kunt niet iedere keer zeggen dat mentaal welzijn voor u bovenaan de agenda staat, om in de feiten, als het gaat over het verzamelen van cijfers en het daaruit volgen van beleid, dit laks naast u neer te leggen.

Minister, wanneer zullen de cijfers er liggen? Kunt u de situatie vervroegen want maart volgend jaar is te laat.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we moeten inderdaad prioriteiten stellen. Niemand zal het het agentschap kwalijk nemen dat de prioriteit gelegd is bij de bestrijding van corona, bij het opstellen van de barometer en van de zorgatlas en andere zaken om de mensen op het terrein op een goede en snelle manier informatie te geven. Ik wil me daarvoor verontschuldigen, maar ik denk dat het op dat ogenblik de prioriteit was.

Registratie is een heel belangrijk gegeven, collega De Bruyn. Ik ben het daarmee eens en daarom heb ik het ook laten opnemen als een van de belangrijke elementen in het plan dat we vrijdag zullen voorstellen.

Over het plan zelf ga ik nog niet te veel zeggen. Ik neem aan dat u ingeschreven bent? Voilà. En anders zou ik u en de collega's uitnodigen om deel te nemen aan de gezondheidsconferentie.

Wat de vraag van collega Jans betreft: gezondheid in haar geheel is inderdaad een belangrijk element waarin zowel fysieke als mentale gezondheid meespeelt. We nemen bijkomende initiatieven. We zijn bezig met het afronden van een plan rond eenzaamheid bijvoorbeeld. We nemen verschillende componenten samen om daar een antwoord aan te geven.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, alle begrip dat u me de sneakpreview, waar ik eerder naar peilde, niet gunt. Ik ben ingeschreven voor vrijdag. Ik zal met plezier vanop de eerste rij luisteren en het samen met de collega's heel nauwgezet opvolgen.

Eén keer nog, voor alle duidelijkheid: ongelooflijk veel hulde, ongelooflijk respect voor iedereen die, waar dan ook in Vlaanderen, met dit domein bezig is. Ten tweede doe ik een oproep. Laat ons de inspanningen die hierrond geleverd worden, altijd blijven concentreren, met dit ene doel voor ogen: elk leven dat op deze manier door suïcidepreventie kan gered worden, is de moeite en de inspanning absoluut waard. *(Applaus)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de toenemende problemen in de kinderopvang

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, wij hebben allebei kinderen, u en ik. Ik weet niet hoe dat bij u is, maar bij mij zijn zij het allerliefste in mijn leven. Ik herinner me ook nog heel levendig het moment dat ze baby waren. Met één baby in mijn armen wist ik soms al niet meer wat ik met mijn dag moest doen.

Vandaag vragen wij in onze kinderopvang van mensen dat zij voor acht à negen baby’tjes per persoon zorgen. We weten al heel lang dat dit een probleem is. Ik

heb u daarover – over de nodige hervormingen in de kinderopvang – de eerste vraag om uitleg gesteld in maart 2020. Daar is intussen een covidcrisis over gegaan, verschillende golven, waar de kinderopvang enorm onder heeft geleden, en u weet dat, en u merkt dat. De kinderopvang protesteert, en ze hebben gelijk. Er is eigenlijk al heel lang een hervorming nodig. Ze zijn onder heel moeilijke omstandigheden een covidcrisis moeten doorkomen. Ik weet dat u investeert, maar het is overduidelijk niet genoeg. Overal sluiten kinderdagverblijven, worden de uren beperkt en zitten ouders zonder plaats. We weten dat. Iedereen vraagt om de nodige hervorming. Alweer sta ik hier dus, en ik spreek u aan: alstublieft, zorg ervoor dat wij in de Vlaamse Gemeenschap een leefbare sector kinderopvang kunnen houden, en dat die klaar is voor de toekomst. Want een stevige kinderopvang zorgt ervoor dat wij onze toekomst ook echt in handen houden. Het zorgt ervoor dat degenen die morgen aan onze maatschappij gaan bouwen – en ervoor gaan zorgen dat wij door het leven worden gedragen als we oud en gammel zijn – een stevige basis in hun leven zullen hebben meegekregen. Daar kunt u vandaag voor zorgen.

Hoe gaat u deze crisis op korte termijn aanpakken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Groothedde, ik heb inderdaad, zoals u, ook drie kinderen. We hebben ze niet samen, voor alle duidelijkheid, en om geen misverstanden te hebben. *(Gelach)*

'It takes a village to raise a child', wordt weleens gezegd, en ik denk dat dat meer dan waar is. Kinderopvang speelt daarin een belangrijke rol. Als het gaat over het aantal plaatsen voor kinderopvang, dan zijn we in ons land, in Vlaanderen, eigenlijk best wel bij de beteren. Er zijn 52,6 procent kinderopvangplaatsen. Dat is veel meer dan in de ons omringende landen. Dat is ook wel belangrijk. Als je naar 80 procent werkgelegenheidsgraad gaat, dan is een van de eerste vragen die mensen stellen: zal ik plaats hebben in de kinderopvang, om mijn job te kunnen uitoefenen? Maar daarnaast is kinderopvang natuurlijk nog veel meer dan alleen maar opvang. In de kinderopvang worden kinderen gekoesterd, en is de kwaliteit ontzettend belangrijk. Ook daar zetten wij op in: niet alleen op bijkomende capaciteit, maar ook op bijkomende kwaliteit.

We hebben vrijdag in de Vlaamse Regering beslist om 264 voltijdse equivalenten bij op te nemen, om zo die kwaliteit verder omhoog te kunnen krikken. Dat was een deel van het sociaal akkoord dat hier in dit Vlaams Parlement, ook door u en door uw fractie zo sterk bejubeld is. Wil dat zeggen dat degenen die vandaag in de kinderopvang zitten dat niet doen met het grootst mogelijke hart en het grootst mogelijke engagement? Ja, dat doen ze wel. Maar het betekent ook dat we de kwaliteit van de kinderopvang ook nog verder moeten weten te versterken.

Daarom was ik toch wel ontgoocheld over het beeld dat u in het weekend hebt neergezet over die 264 coaches. Die gaan mee op het terrein om andere mensen, die mee in de kinderopvang werken, mee onder de arm te nemen en mee op pad te zetten om te kijken hoe we de kwaliteit van de kinderopvang kunnen verbeteren. U hebt het beeld neergezet dat dit 264 mensen zullen worden die vanaf hun bureau eens gaan zeggen hoe anderen het moeten gaan doen. Ik moet u zeggen dat ik dat beeld betreur, omdat het niet beantwoordt aan de realiteit. Dat is niet wat het is. Het gaat over 264 mensen die mee de andere kinderbegeleiders, mensen in de kinderopvang, op sleeptouw zullen nemen, en zullen inspireren om de kwaliteit in de kinderopvang verder te verhogen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, wat spijtig dat u zo aan stemmingmakerij doet! *(Opmerkingen)*

U hebt inderdaad het aantal plaatsen uitgebreid, maar op dit moment zijn er geen mensen om die plaatsen te begeleiden. We zitten in een volledig andere situatie dan toen u besliste om die 260 PJK-bachelors (Pedagogie van het Jonge Kind) in te zetten. Het is inderdaad heel goed dat u ervoor zorgt dat er weer pedagogische ondersteuning op de vloer is. Maar op dit moment hebt u de crisis al zo ver laten aanzwellen dat er veel meer nodig is.

Ik ben niet de enige die dit zegt. U doet alsof ik een crisis in de kinderopvang laat ontstaan. Maar de kinderopvang staakt zelf en heeft al verschillende acties gedaan. 'Deprofessionalisering van de kinderopvang: er is nood aan een staten-generaal' van specialist en professor Michel Vandenbroeck. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) geeft aan dat er in de coronacrisis een gebrek aan erkenning was. Helan heeft vandaag en gisteren een brulbrief uitgebracht: 'Negen is te veel'. En wat is de slogan die ik in dit parlement altijd herhaal? Binu Singh is de afgelopen weken heel vaak in het nieuws gekomen en zegt: 'We houden te weinig rekening met de noden van het kind.' 'Een herwaardering van de kinderopvang dringender dan ooit', zegt het Vlaams Welzijnsverbond. U hebt de volledige sector al aan uw kant om nu een hervorming door te voeren. Maak toch gebruik van dat elan! *(Applaus van Stijn Bex en Jeremie Vaneeckhout)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is absoluut waar dat 'de zorg' – en ik ben nu in grote termen aan het spreken – op dit moment absoluut onder druk staat. Het feit dat er op dit moment kinderopvanginitiatieven sluiten en dat er mensen uitvallen hangt voor een groot stuk samen met corona. U hebt dat gezegd, minister, maar het is belangrijk om de gegevens juist te zetten.

We hebben dit debat nog niet zo lang geleden ook al eens gehad. Minister, u hebt toen uitgelegd dat de gemiddelde ratio niet 1 op 9 is, maar in de realiteit, en daar kijk ik graag naar, is ze 1 op 6,6.

Ik stel vast dat twee schepenen van Groen aan de alarmbel hangen. In Brussel gaat men nog zelf op zoek naar extra middelen. In Gent zegt men gewoon dat er middelen moeten bijkomen. We zitten hier in Vlaanderen in een begrotingscontext waarin we ook naar de toekomst kijken. Minister, ik zou toch willen vragen op welke manier we, naast VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord), toch nog kunnen proberen om het beroep aantrekkelijker te maken. En ook de opleiding, collega's. Want als er nu achthonderd vacatures zijn en we gaan er nog extra bijzetten om de ratio te verlagen – met tweeduizend vacatures los je het probleem in de realiteit niet op.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik weet niet of u de brulbrief van de sector al hebt gehoord. Hij is redelijk speciaal. *(Jos D'Haese laat een geluidsopname horen)*

Dat is het geluid van een kindercrèche waar ze het beu zijn, minister. De sector van de kinderopvang is woest. Vijf weken geleden hebt u hen proberen te sussen met een filmpje op Facebook waarin u hen lof toezwaaide. Maar ik denk dat u ook wel hebt gezien dat dat niet heeft gepakt. Hebt u de comments eronder eens bekeken? Of hebt u een communicatiemedewerker gevraagd om dat te doen? Dan hebt u kunnen lezen wat de mensen uit de sector daar hebben geantwoord. U hebt geen oplossing voor de grote werkdruk. U hebt geen oplossing voor de lage lonen. U hebt geen oplossing voor het stijgend aantal burn-outs op de werkvloer.

Laat ons eerlijk zijn: als men de noodkreet van de kinderverzorgsters niet serieus neemt, dan getuigt het wel van heel veel cynisme om een filmpje te maken om hen lof toe te zwaaien.

En dus, minister, is mijn enige vraag: wanneer zult u de noodkreet van die mensen eindelijk serieus nemen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De kinderopvang heeft heel wat uitdagingen. Ik zal ze niet herhalen. Het moeilijk vinden van kinderbegeleiders is er een van. Tegen 1 april 2024 moeten kinderbegeleiders beschikken over een bepaalde kwalificatie. Ik heb daar een schriftelijke vraag over gesteld. Daaruit blijkt dat van de 879 kinderbegeleiders toch een heel aantal, namelijk 679, niet zijn gestart met hun kwalificatietraject. Bij de onthaalouders geeft zelfs een groot deel aan te stoppen. Er zijn ook heel wat onthaalouders niet gestart met het traject. Dat baart mij natuurlijk zorgen want wij willen toch de kinderbegeleiders die we hebben absoluut niet verliezen. Daarom is het heel belangrijk dat we de kinderbegeleiders maximaal ondersteunen, opdat zij niet zouden uitvallen omdat ze in 2024 hun kwalificatie niet zouden behalen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, vanuit de kindersector komt telkens opnieuw alarmkreet na alarmkreet. De enige reden waarom kinderverzorgers niet zoals de politie de Kleine Ring komen bezetten, is omdat ze onze kinderen graag zien, maar vooral omdat ze al die gezinnen niet in de steek willen laten en omdat ze zo'n belangrijke functie hebben. Die belangrijke functie hebben we tijdens de coronacrisis nog maar eens heel duidelijk gezien.

De realiteit is dat die mensen zich duidelijk in de steek gelaten voelen. Je zou voor minder: als je alleen staat voor acht tot negen kinderen… Je moet dat eens proberen. Ik heb ook die brulbrief gekregen en ik heb die op mijn sociale media gepost. Een vriend antwoordde dat ze afgelopen vrijdag hun zoon hebben moeten ophalen omdat de begeleidster alleen instond voor twaalf kinderen. Dat zijn geen lagereschoolkinderen. Dat zijn allemaal baby's en peuters met pampers aan. Dat is gewoon onmogelijk. We vragen van die mensen het onmogelijke en ze doen dat omdat ze niet anders kunnen en omdat ze de maatschappij niet in de steek willen laten.

Ik heb een heel eenvoudige vraag voor u, minister: hoe denkt u zelf dat het is om voor acht of negen tot zelfs twaalf baby's te moeten zorgen? Hebt u dat zelf al eens een dag geprobeerd?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Normaal volgt mijn collega Ilse Malfroot dat dossier op, maar ik doe dat ook. Ik bedank de collega voor de vragen, hoewel dit debat al diverse keren gevoerd is in de commissie. Dat zal ongetwijfeld in de toekomst nog gebeuren. Ik erken dat er inderdaad een aantal initiatieven genomen zijn, maar er zijn nog heel wat uitdagingen in de kinderopvangsector. Ik noem maar de kwaliteit van de kinderopvang, de rendabiliteit, , het personeelstekort en de uitval van personeel – waar hebben we dat nog gehoord? – , het oneerlijke trappensysteem met een soort van oneerlijke subsidieregeling.

Collega van Groen en ook de andere collega's, mijn fractie heeft in de commissie een tijdje geleden een voorstel van resolutie voor een kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang ingediend met aandacht voor de oneerlijke subsidieregeling en voor de personeelskwestie. Ik laat u raden wie voor en wie tegen heeft gestemd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De kinderopvang is een heel belangrijke sector en daarover is een belangrijk deel opgenomen in het sociaal akkoord dat is afgesloten

tussen werkgevers en werknemers. Het is nu nodig dat dat ook wordt vertaald in heel concrete maatregelen, minister.

Ondertussen moeten we echt verder nadenken over meer werkbaar werk in de sector en over de aantrekkelijkheid van de job. Ik herhaal het pleidooi dat ik al herhaaldelijk heb gevoerd. Eigenlijk is het meer dan een pleidooi, het is bijna een droom. De beslissing die minister Weyts heeft genomen om meer kinderverzorgsters te laten werken in kleuterscholen, is op zich goed maar zet nog grotere druk op de sector. Vandaar mijn pleidooi of mijn droom, minister: als we er in de buitenschoolse opvang voor kunnen zorgen dat een kinderbegeleider met een kind aan de hand naar school kan gaan en daar kan blijven werken tot 's middags en dat er 's middags het omgekeerde gebeurt, dan zorgen we voor meer werkbare werkuren voor die kinderbegeleider en voor een vertrouwd gezicht voor die kleuter, zowel in de opvang als in de school. Zullen jullie, heren ministers, daar samen werk van maken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Groothedde, u bent daarnet begonnen met te zeggen dat we hier niet aan stemmingmakerij moeten doen. Dat vind ik heel juist. Maar dan moet u de cijfers ook wel zeggen zoals ze zijn. Zoals collega Daniëls heeft gezegd, is de ratio is niet 1 begeleider op 9, maar 1 op 6,6. Als u zegt 'geen stemmingmakerij', dan ga ik daarmee akkoord, maar wees dan ook eerlijk over de 'facts and figures'.

We hebben een sociaal akkoord gemaakt: er wordt 120 miljoen euro geïnvesteerd in de kinderopvang, 60 miljoen euro in capaciteit en bijkomende plaatsen en 60 miljoen euro in kwaliteit.

Wij hebben dat sociaal akkoord, er is applaus op alle banken, op de banken van de oppositie, van uw fractie en op de banken van de meerderheid. Iedereen gaat akkoord. Daar zat ook een heel belangrijk luik kinderopvang in, gesteund door werkgevers en werknemers, door de vakbonden en de koepels. Iedereen heeft gezegd: 'Dat is volgens ons voor nu tot 2025 de manier waarop er geïnvesteerd moet worden in de kinderopvang. Dan voeren we dat met de Vlaamse Regering uit.' En dat is nog niet het laatste natuurlijk, maar we zijn systematisch VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord) aan het uitvoeren, met 264 coaches. En dan komt u hier zeggen: 'Dat is eigenlijk niet van tel, dat is eigenlijk nergens voor nodig, dat is niet waarover het gaat. Dat zijn mensen die aan de zijlaan wat commentaar staan te geven over hoe het moet verlopen, maar daar heb je op het terrein niets aan.' *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Dat vind ik dan eerlijk gezegd onbegrijpelijk. Ten eerste is het niet waar, want die mensen komen mee op het terrein – we gaan ze nu aanwerven. Ze komen mee op het terrein en ze zullen de mensen die werken in de kinderopvang mee op sleeptouw nemen. Ten tweede vind ik dat ook redelijk denigrerend ten opzichte van de mensen die daar werken. Dat is wat collega Schryvers natuurlijk ook gezegd heeft: er is een sociaal akkoord en er moeten investeringen gebeuren. Dat is ook waarover het gaat.

Ik vind wel – en ik heb dat ook gezegd – dat we moeten durven spreken over de kinderopvang. Voorzitter, zoals de voorzitter van mijn commissie gezegd heeft, hebben we inderdaad al verschillende keren een debat gehad over de cijfers, over de waardering voor het beroep, over het aantal begeleiders, over de vacatures, over de kwaliteit, over het sui-generisstatuut enzovoort. Maar we moeten naar de toekomst durven kijken.

Twee woorden wil ik daar nog over zeggen. Ten eerste is vandaag uw oplossing de volgende. We hebben 700 vacatures, maak daar 2000 vacatures van en het

probleem is opgelost. Maar het probleem is dat we vandaag al heel veel moeite hebben om die 700 vacatures in te vullen. Dus laten we daar eerst naar kijken. En dat is een belangrijke uitdaging in verschillende sectoren. Er zijn duizenden vacatures in andere sectoren die open staan. In het voorgaande debat hebben we het gehad over het feit – en dat is dan een federale sector – dat er in theorie 2000 ziekenhuisbedden met ICU-capaciteit (intensive care unit) zijn maar dat er daarvan in de praktijk 150 niet beschikbaar zijn omdat we het personeel niet vinden. Ik neem aan dat dat niet is omdat minister Vandenbroucke dat niet wil betalen, maar gewoon omdat we de mensen niet weten te vinden. Dat wordt dus een gigantische uitdaging. Dat wordt een gigantische uitdaging in de verschillende sectoren en ook in de sector van de kinderopvang. Dat geef ik grif toe.

Ik heb aan het agentschap gevraagd om eens na te denken over een toekomstplan. Maar ik wil een oproep doen, voorzitter. Ik vind dat wij daar samen ook over moeten durven nadenken. Hoe zien wij de toekomst van de kinderopvang? Want als u het hebt over die ratio van 1 op 9 – die dus 1 op 6,6 is – en u vergelijkt dat met andere landen … *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Mevrouw Groothedde, u kunt dadelijk nog iets zeggen, geen enkel probleem, u hebt het laatste woord daarin. Dan moeten we ook eens durven nadenken: hoe zien we eigenlijk die eerste duizend dagen? Hoe zien we de relatie tussen de kinderopvang en ouderschapsverlof? Wij hebben dat uitgestrekt over een heel lange periode. In veel andere landen is dat veel korter. En als men dan ouderschapsverlof wil opnemen, moet men dat doen in die eerste jaren, in die eerste duizend dagen die van zo'n cruciaal belang zijn. Als er dan meer ouders hun ouderschapsverlof opnemen, neemt dat natuurlijk ook een stukje druk weg in de kinderopvang.

In de manier waarop we kinderen maximaal kansen geven in die eerste duizend dagen – en ik denk dat we het erover eens zijn dat die van heel groot belang zijn – speelt de kinderopvang een rol. Ik zal de laatste zijn om te zeggen dat dat niet het geval is. Natuurlijk speelt de kinderopvang daar een rol in. Maar er spelen ook nog andere factoren een rol daarin. En eigenlijk zouden we daar in het parlement eens het debat over moeten durven voeren. Hoe zien we die eerste duizend dagen? Hoe zorgen we ervoor dat een kind in die eerste duizend dagen, die zo belangrijk zijn, die zo determinerend zijn, die zo bepalend zijn, de meeste kansen krijgt? Hoe zorgen we ervoor dat ouders daarin ondersteund worden? Hoe zorgen we ervoor dat de kinderopvang daar zijn plaats in heeft? Maar er zijn ook andere factoren. Ik heb het voorbeeld al aangehaald van het ouderschapsverlof. Hoe kan dat meer georiënteerd worden op die eerste duizend dagen, opdat iedereen – u als moeder van uw kinderen, ik als vader van mijn kinderen en zovele mama's en papa's hier in de zaal en die aan het kijken zijn – datgene wat hen het meest dierbaar is, namelijk hun kinderen, een toekomst en kansen kan geven?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik noteer dat u de crisis in de kinderopvang ten dele wilt oplossen door ouders thuis te laten zijn. Dat vind ik een heel pijnlijke zaak. De gemiddelde ratio van 1 op 6,6 was in 2020. Toen u dat in de commissie aanhaalde, waren er heel veel kindbegeleiders ontzettend boos. Want zij zeiden dat dat net het jaar was waarin er ontzettend veel kinderen niet waren. Op dit moment krijg ik, net zoals de collega, heel veel berichten van mensen die zeggen dat ze er alleen staan voor staan, voor tien, twaalf, vijftien, zestien kinderen. Stel u dat voor!

En deze crisis komt niet uit de lucht vallen. We wisten al lang dat de pensioengolf eraan kwam. En inderdaad, Brussel en Gent, groene besturen, investeren. En u moet dat ook doen. Op dit moment hebt u een kans, minister, u hebt een sector die het eens is. En ofwel kunt u ervoor zorgen dat er een kinderopvang voor de

toekomst staat, ofwel kunt u ze op zichzelf voort laten ploeteren. En dat zou heel spijtig zijn. Er moeten nu hoorzittingen komen, collega's, en in het voorjaar een staten-generaal van de kinderopvang. Want dit krijg ik doorgestuurd van een kindbegeleider, als ik vraag: klopt die brief van Helan? *(Celia Groothedde laat een opname horen via haar smartphone)*

De voorzitter: Uw tijd is om, collega.

Celia Groothedde (Groen): Ja, maar zíj moet er nog een hele dag in staan. *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de lange busritten in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de lange reistijden naar school van leerlingen in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de problemen met het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de urenlange ritten van en naar school voor kinderen in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het busvervoer voor leerlingen uit het buitengewoon onderwijs

De voorzitter: Collega’s, iedere fractie heeft een actuele vraag gesteld over het onderwerp van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Die zijn zowel gesteld aan ministers Peeters als aan minister Weyts, die beiden aanwezig zijn.

Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, mijn vraag gaat inderdaad over het leerlingenvervoer van het buitengewoon onderwijs. Het is helaas een probleem dat we al een tijdje meesleuren. Het is al van 2014 geleden dat we in Vlaanderen een onderzoek hebben gedaan om dat hele leerlingenvervoer in kaart te brengen. Er werd toen ook een vergelijking gemaakt met landen als Nederland en Schotland. Uit dat onderzoek is dan een conceptnota gekomen, die is voorgelegd door de toenmalige minister van Mobiliteit, Ben Weyts, en de toenmalige minister van Onderwijs, Hilde Crevits. Uit die conceptnota zijn dan de pilootprojecten gegroeid die nu nog lopen in Leuven en Roeselare en sinds twee jaar ook in Antwerpen. Die projecten bekijken een aantal alternatieve pistes. Dat gaat over het centraliseren van op- en

afstapplaatsen en ook over het bekijken van voor- en naschoolse opvang voor die kinderen. Want aangezien er busvervoer is, bestaat die opvang er momenteel nog niet. Men probeert die nu ook in te richten. Maar het gaat evengoed over het zelfstandiger maken van de kinderen die nu op het busvervoer zitten en die misschien ook op alternatieve wijze in de school zouden kunnen geraken. Men zet mobiliteitscoaches in om die kinderen daartoe op te leiden.

U hoort het, minister, ik stel mijn vraag aan u, maar eigenlijk is dit een samenwerking van verschillende departementen. Het gaat over Onderwijs, over Mobiliteit, maar eigenlijk ook over Welzijn. Onze fractie denkt dat de kern van de oplossing deels ligt in een betere samenwerking tussen die drie departementen.

Minister, wat is uw visie? Hoe denkt u dat we op kortere, maar ook op langere termijn een einde kunnen maken aan deze problematiek, dat we ze kunnen oplossen, maar ook dat we kunnen vermijden dat ze telkens weer terugkeert?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, collega's, beste ministers, ik vind dat de collega nogal snel naar oplossingen is gegaan, maar dat we toch echt eens moeten stilstaan bij het probleem. Dat probleem is dat we onze meest kwetsbare kinderen en jongeren, die in het buitengewoon onderwijs, tot 6,5 uur per dag op een schoolbus laten zitten en dat de gemiddelde ritten 3,5 uur per dag duren.

De minister had helaas alleen maar cijfers over de ritduur. Maar het katholiek onderwijs heeft nu een onderzoek gedaan waaruit blijkt dat meer dan duizend kinderen tussen de vier en de zes uur per dag op de bus van en naar school zitten. Dat is nog eens een veelvoud daarvan voor het volledige buitengewoon onderwijs. Ministers, dit neigt naar kindermishandeling. Want de impact op het leven van die kinderen en hun ouders is enorm. Ze zijn uitgeput wanneer ze op school toekomen, ze zijn over hun toeren wanneer ze op school toekomen, en sommigen moeten zelfs extra medicatie nemen.

Dit probleem komt regelmatig naar voren in de pers, ook onder uw voorgangers minister Smet en minister Crevits, maar er komt nooit een oplossing, integendeel. Het probleem wordt altijd maar erger, en dat komt omdat het aantal kinderen dat een beroep doet op dat busvervoer steeds stijgt, terwijl de middelen constant blijven.

U hebt dan in het begin van het schooljaar 1,8 miljoen euro vrijgemaakt. Maar eigenlijk blijkt uit de bevraging die we hebben gehad in de commissie dat dat amper een oplossing brengt. Er is eigenlijk veel meer nodig. En het Kinderrechtencommissariaat zegt dat kinderen eigenlijk maximaal twee uur per dag op een bus naar school mogen zitten.

Mijn vraag aan jullie is dezelfde als die van de ouders: los dit eindelijk op. Gaan jullie ervoor zorgen dat er maximaal 120 minuten ritduur zal zijn? En wat gaat u doen om dit zo snel mogelijk in orde te brengen? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister Peeters, minister Weyts, gisteren sprak ik met Marnic, de vader van Finn. Finn is 3 jaar. Toen hij voor het eerst met de bus naar het buitengewoon onderwijs moest, moest hij om 6 uur opstaan om de bus te halen. Hij was 's avonds thuis om halfacht, voor een kind van drie. Ondergeplast na een rit van vier uur, overprikkeld en uitgehongerd, voor een kind van drie.

En Finn is niet alleen. Er is Kobe, Layla, Arthur. De lijst is lang, van leerlingen die drie, vier of vijf uur per dag op een bus doorbrengen, die oververmoeid op school aankomen, die overstrest terug thuiskomen, die moe aan een schooldag beginnen,

wier dag eruitziet als: slapen, bus, school, bus, slapen. Zij hebben buiten de bus en de school geen leven meer. Dat is de situatie waarover we vandaag spreken.

En weet u wat die ouders mij zeggen, beste ministers? Mochten hun kinderen dieren zijn, mochten het kippen, katten, honden, koeien of varkens zijn, dan zou GAIA al snel een actie doen, en wie weet zou zelfs minister Weyts in actie schieten. Maar nu gebeurt er blijkbaar niets. Al twintig jaar sleept dit probleem aan.

Het eerste rapport van het Kinderrechtencommissariaat signaleert in 2011 dat er dan al een decennium problemen zijn. Al twintig jaar sleept dit probleem aan, al twintig jaar worden er oplossingen beloofd, en al twintig jaar verandert er op het terrein niks. De kinderen zitten integendeel langer op de bus dan een paar jaar geleden, in plaats van minder lang.

En wat zei u, minister, toen u gisteren overleg had en ouders aan de alarmbel trokken? Dan zegt u dat u openstaat voor alle oplossingen, maar niet voor meer budget. Dat zal niet van u komen. En u bevestigt het hier vandaag: alle oplossingen zijn mogelijk, maar er zal niet meer budget naartoe gaan.

U zegt dat men maar de grootouders moet inschakelen, of de buren, of de man in de straat. Wel, minister, dat is onaanvaardbaar. Is dat het warme Vlaanderen waar jullie voor staan? Geen extra budget voor kinderen die uren en uren en uren op de bus zitten?

Ik heb één heel duidelijke vraag. Zullen u en minister Weyts ervoor zorgen dat die kinderen niet langer dan één uur voor de heenrit en één uur voor de terugrit op de bus zitten, ja of neen? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, onlangs nog werd u bevraagd over de veel te lange busritten voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs. U liet toen weten dat 80 procent binnen de aanvaardbare regeling valt maar dat De Lijn ook geen cijfers heeft over hoelang die kinderen nu exact dagelijks op die bussen zitten. Eerder had de Vlaamse Regering al 1,8 miljoen euro aan middelen extra vrijgemaakt om de meest precaire situaties aan te pakken, en kondigde men aan dat er nog maar eens een werkgroep werd opgericht die de best practices van de pilootprojecten breed moest uitrollen.

Nu blijkt intussen uit een bevraging van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en de Vlaamse Confederatie van Ouders en Oudervereniging (VCOV) dat zelfs 64 procent van de leerlingen dagelijks meer dan twee uur onderweg is. De logische vaststelling is dan dat die extra middelen voor de meeste leerlingen eigenlijk niet veel hebben opgebracht. Ook vanuit het Gemeenschapsonderwijs horen we dezelfde signalen dat er geen substantiële verbetering te merken is. De reactie van Lieven Boeve van Katholiek Onderwijs Vlaanderen liegt er dan ook niet om. Hij zegt: "Onze meest kwetsbare leerlingen kunnen niet rekenen op een menswaardig vervoer naar en van de school. De lange reistijden en de onaangepaste omstandigheden zijn al jaren een grote verzuchting. We vragen eindelijk een doortastend beleid van de bevoegde ministers."

Collega's, minister, dit was helaas te verwachten. We vinden dit allemaal een schandelijke situatie maar het was van meet af aan duidelijk dat die 1,8 miljoen euro aan middelen eigenlijk maar een schaamlapje was tegen het bloeden. U erkende zelf dat u minstens 40 miljoen euro nodig hebt om te voorkomen dat leerlingen de volgende jaren nog maximum drie uur per dag op een bus zouden zitten. Dat er nu bovendien ook nog eens een werkgroep wordt opgericht die nog maar eens oplossingen moet onderzoeken van problemen die men al jaren kent, is toch niet

echt een bewijs van een krachtdadig beleid. En dus is mijn vraag welke bijkomende initiatieven deze Vlaamse Regering zal nemen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, collega's, maandag konden we in de media schrijnende verhalen lezen van kinderen uit het buitengewoon onderwijs die urenlang op een bus moeten zitten voor ze op school geraken. Busritten van ongeveer vier uur per dag, tweemaal twee uur, zijn daarbij geen uitzondering. Kinderen moeten soms een papfles krijgen op de bus omdat er geen tijd is om voordien te eten. Kinderen hebben soms een luier aan omdat er gewoon geen mogelijkheid is om naar het toilet te gaan. Kinderen zijn oververmoeid omdat ze veel te vroeg moeten opstaan en veel te laat gaan slapen.

Minister, dat zijn verhalen die we allemaal kennen en die we allemaal al eerder hebben gehoord. Het zijn problemen die we in de commissie, in het parlement al jarenlang aankaarten. Niet alleen de parlementsleden doen dat, maar zeker ook de ministers. In 2016 was er nog conceptnota van toenmalig minister van Onderwijs, Hilde Crevits en toenmalig minister van Mobiliteit, Ben Weyts waarbij ze de reistijd voor leerlingen uit het buitengewoon onderwijs wilden inkorten en waarvoor verschillende proefprojecten werden opgestart die nu al jarenlang lopen waarvan er nog altijd geen evaluatie is gemaakt, laat staan een eindconclusie.

In september, twee maanden geleden, hebt u 1,8 miljoen euro uitgetrokken om extra busritten in te leggen maar blijkbaar is dat allemaal niet genoeg en blijft het probleem fundamenteel. Minister, ik weet dat het niet alleen uw verantwoordelijkheid is. Daarom zijn er ook collega's die vragen stellen aan minister Weyts. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van de minister van Mobiliteit en van de minister van Onderwijs en ik denk niet dat we iemand hier in het halfrond ervan moeten overtuigen dat het probleem nu voor eens en altijd fundamenteel moet worden aangepakt. Minister, welke initiatieven zult u op korte termijn maar zeker ook op lange termijn nemen opdat kinderen uit het buitengewoon onderwijs niet langer urenlang op een bus moeten zitten om naar school te gaan?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord

Els Robeyns (Vooruit): Minister, de reistijden van de bussen naar de scholen die ontzettend lang duren, zeker voor kinderen uit het buitengewoon onderwijs, zijn natuurlijk niet nieuw. Het is iets waar al heel veel ouders, kinderen, scholen, internaten en parlementsleden al jaren voor aan de alarmbel trekken. En jammer genoeg is er tot op de dag van vandaag nog altijd geen structurele oplossing voor de schrijnende situatie van die kwetsbare kinderen. Op zich hoeft dat niet te verbazen want u hebt zelf gezegd dat het budget voor dat collectief vervoer sinds 2013 nagenoeg hetzelfde is gebleven terwijl het aantal leerlingen en het aantal onderwijsinstellingen uiteraard is toegenomen.

U hebt in september inderdaad 1,8 miljoen euro vrijgemaakt en u zei toen onmiddellijk dat dit enkel voor de meest precaire noden was. Voor een structurele oplossing van het probleem is minstens 40 miljoen euro nodig.

Het hoeft dan natuurlijk niet te verwonderen dat er nu vanuit het onderwijs wordt gezegd dat er sinds september geen substantiële verbetering qua busvervoer merkbaar is. Het hoeft spijtig genoeg ook niet te verwonderen dat die resultaten uit die bevraging naar boven komen, namelijk dat in de helft van de scholen de eerste kinderen inderdaad al voor half zeven 's ochtends worden opgehaald, dat heel veel kinderen twee, drie, vier, vijf uren op een bus zitten. Men moet toegeven dat dat onmenselijk lang is, en die reistijden wegen ontzettend op het welzijn van die kinderen, op hun levenskwaliteit en uiteraard ook op de levenskwaliteit van hun ouders en hun familie. Het gaat hier over kwetsbare kinderen. Minister,

laten we eerlijk zijn: eigenlijk is het een schande dat men er anno 2021 in een welvarende regio als Vlaanderen niet in slaagt om kinderen op een menswaardige manier naar school te brengen. Iedereen heeft recht op het beste onderwijs, in de beste omstandigheden, en wat de Vooruitfractie betreft, hoort daar alleszins ook bij dat men binnen een redelijke termijn op school moet geraken. Mijn vraag is eigenlijk heel eenvoudig: wat gaat de Vlaamse Regering op korte termijn doen om dit probleem nu eens eindelijk structureel op te lossen? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Beste minister Weyts, ik heb een groot déjà-vugevoel na het horen van de verhalen van afgelopen week, verhalen die hier al zijn genoemd, zoals het verhaal van Kobe, 2,5 jaar, die meer dan vier uur per dag op de bus zit. Tuur zit meer dan vijf uur per dag op de bus, en Fien zit zelfs meer dan zes uur per dag op de bus. Dat zijn verhalen die beschamend zijn. Ze zijn niet enkel beschamend voor u als minister of voor de regering. Ze zijn ook beschamend voor mezelf, beschamend voor heel het parlement, beschamend voor het onderwijsveld. Ik vraag me af, net als vele mensen, hoe het kan dat we in een regio leven die een van de hoogste belastingen ter wereld heeft, maar die toch een basistaak zoals het vervoer van en naar school van kinderen die het meest kwetsbaar zijn, niet op een goede manier kan vervullen. Dat is toch echt iets wat we bij de wortel moeten aanpakken. Ik wil hier niet de schuld op de ene of de andere minister steken, want daar gaat het niet over. Dit is een probleem dat wij allemaal moeten oplossen, ook met het onderwijsveld. Of dat nu te weinig of te veel is, er zijn hier de afgelopen jaren extra middelen uitgetrokken, maar de planning van die ritten blijft achter. Mijn concrete vraag is: hoe gaat u ervoor zorgen dat men samen met het onderwijsveld op een gedegen manier en ruim op voorhand extra ritten kan inplannen en dat die structureel worden verankerd, zodat die kinderen niet die beschamend lange reisduur op de bus moeten doorbrengen?

De voorzitter: Leden van de regering, ik weet niet hoe jullie dit concreet gaan aanpakken. Antwoordt minister Peeters eerst?

Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, dank u wel voor de vragen. We hebben allemaal inderdaad niet alleen afgelopen maandag, maar ook begin september die schrijnende verhalen gehoord en die schrijnende beelden gezien. Dat is iets wat een mens raakt. Niemand zou willen dat zijn of haar kind op een dergelijke manier urenlang in een bus moet zitten om van en naar school te gaan. Toen wij in september 2021 met die problemen werden geconfronteerd en zo veel van dergelijke verhalen ter ore kregen, en het is wel zo dat in 2020 de situatie door covid iets anders was, hebben wij onmiddellijk geschakeld. Ik heb binnen mijn eigen bevoegdheid onmiddellijk bekeken of ik extra middelen kon vrijmaken om de grootste noden onmiddellijk te lenigen. Dat hebben we gedaan, met 1,8 miljoen euro extra en ook ruim veertig ritten extra. Ik wil bij dezen even benadrukken, maar jullie hebben het zelf eigenlijk al voor een stuk geduid, dat deze problematiek al langer meegaat dan vandaag. Er is inderdaad in 2013 het verslag van het Kinderrechtencommissariaat gekomen. Er is in 2015 gewerkt aan een conceptnota voor nieuwe regelgeving. Herinner u immers: de huidige onderwijsdecreetgeving bepaalt dat elke leerling in het buitengewoon onderwijs recht heeft op collectief vervoer naar een school die het dichtstbij is gelegen en van een net naar eigen keuze. We weten ook dat er in dat buitengewoon onderwijs negen verschillende types zijn. We weten ook dat er voor bijvoorbeeld type 6 en type 7, mensen met een gezichtsprobleem of met een auditieve beperking, in een provincie vaak maar een of twee scholen zijn. Dat betekent al gauw dat kinderen gemakkelijk 40 à 50 kilometer moeten afleggen om daarnaartoe te gaan.

Dat is een probleem en dat moeten we oplossen.

Tegelijkertijd zijn er de budgetten. Sinds 2013 wordt jaarlijks een budget van om en bij 70 miljoen euro ter beschikking gesteld aan vervoersmaatschappij De Lijn om die ritten uit te tekenen. Er zijn meer kinderen gekomen, er zijn meer onderwijsinstellingen gekomen en er zijn meer afdelingen in diverse onderwijsinstellingen gekomen. Het budget voor de ritten is navenant niet gestegen. Dat geeft ook een probleem.

Wat ook een probleem is, is het capteren van alle data. Sommige ouders geven heel laat door waar een kind moet worden opgehaald. Ook dat is soms een probleem. Dat horen we ook. Kortom, er zijn veel problemen. Dat ontken ik niet. Die problemen moeten we ook aanpakken.

Wat hebben we begin september dan gedaan? Een kortetermijnschakeling: onmiddellijk die veertig extra ritten inzetten om een oplossing te bieden aan de meest precaire situaties. We hebben in september ook beslist dat we een werkgroep gaan oprichten samen met de collega's. Het is in eerste instantie een gedeelde bevoegdheid van collega Weyts, het departement Onderwijs, en van mijzelf wat betreft het uitrollen van de vervoersplannen voor de vervoersmaatschappij De Lijn. Daarnaast hebben ook andere ministers zich geëngageerd, ik denk aan minister Somers van het Agentschap Binnenlands Bestuur en de betrokkenheid van de lokale besturen, en minister Beke inzake Welzijn en kinderopvang. Ook minister Dalle van Jeugd heeft zich geëngageerd. We moeten hier werken aan een structurele oplossing.

Gaat dat van vandaag op morgen voor een probleem dat al decennialang aansleept? Neen, dat gaat niet. Maar we zijn er wel intens mee bezig. Dat kan ik u wel garanderen.

Ik zat gisteren inderdaad samen. Mijnheer D'Haese, ik denk niet dat u erbij was, en mocht u erbij zijn geweest, dan bent u alleszins fout gebriefd want ik heb niet gezegd wat u hier beweert. Maar soit, het is niet de eerste keer dat we dingen van u horen die niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Alleszins heb ik gisteren – die uitnodiging lag reeds langer vast – een aantal stakeholders gehoord, heb ik ouders gehoord, heb ik schooldirecties gehoord en heb ik leerlingenbegeleiders gehoord. Kortom, we hebben een heel grote, ruime en complexe problematiek. Samen met die stakeholders in onze werkgroepen vanuit de diverse kabinetten en samen met een denktank waarin we onder andere tal van andere experts hebben, zijn we volop aan het werken aan een oplossing. We hebben proefprojecten lopen in Roeselare, Leuven en Antwerpen, die sinds 2017 lopen, waarbij een aantal tussentijdse evaluaties zijn gebeurd en waar we een aantal goede elementen kunnen uithalen, zoals de collectieve opstapplaatsen. Vandaag wordt bijna elk kind aan de deur opgehaald. Dat betekent dat men in een hele verkaveling moet rondrijden om van deur tot deur te kunnen gaan met grote bussen, wat niet altijd aangewezen is en wat uiteraard de ritduur doet verlengen. Daar moeten we kijken wat een mogelijkheid is. We hebben mobiliteitscoaches die her en der voor oplossingen zorgen. We hebben voetgangers- en fietsteams. Sommige kinderen hebben recht op collectief vervoer terwijl ze op minder dan 2 kilometer afstand van de school wonen. Kortom, dat moet allemaal grondig geanalyseerd worden en daar moet een structurele oplossing voor komen.

Er is ook het engagement van onze werkgroep om binnen dit en twee maanden opnieuw te rapporteren over wat een mogelijke structurele oplossing kan zijn. We willen alleszins voor volgend schooljaar dat dergelijke schrijnende toestanden zich niet meer kunnen voordoen. Daarvoor hebt u alleszins mijn engagement. Ik zeg u opnieuw dat ik een kortetermijnoplossing heb uitgewerkt in september van dit jaar. We hebben ook in september onmiddellijk het engagement van de voltallige Vlaamse Regering voor een werkgroep waar vijf ministers en vijf kabinetten bij

betrokken zijn met hun respectieve administraties. We werken nu samen aan een structurele oplossing om ervoor te zorgen dat we die schrijnende beelden niet meer moeten zien en dat al onze kinderen op een redelijke tijd en in fatsoenlijke omstandigheden zich van en naar school kunnen begeven.

Tot zover houd ik mijn tussenkomst.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel, minister Peeters en voorzitter, vanzelfsprekend. *(Gelach)*

Ik schets ter aanvulling nog even de historiek. Waarom zijn wij beiden bevoegd? De planning, de organisatie van de bussen zit bij Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). Onderwijs moet voor de busbegeleiders zorgen, de mensen op de bus.

Wat is de historiek van de situatie? Vroeger was het zo dat er vervoer werd georganiseerd voor zowat het hele onderwijs. Dat is geleidelijk aan uitgefaseerd, maar niet voor het buitengewoon onderwijs. Waarom is dat daar blijven bestaan? Omdat buitengewoon onderwijs vaak een beetje weg van het historische centrum werd ingepland, moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Daarom heeft men dat behouden.

Die wet van 1983 die dat voorrecht voor het buitengewoon onderwijs in stand hield, daar is ondanks de staatshervormingen fundamenteel niets aan gewijzigd, al 38 jaar niet. Waarom is de problematiek nu acuter? Ten dele omdat meer mensen er gebruik van maken, maar ook omdat er meer rechthebbenden zijn. Iedereen die buitengewoon secundair of lager onderwijs volgt, kan er aanspraak op maken.

De capaciteit voor het buitengewoon onderwijs zal trouwens nog toenemen. We zullen ervoor zorgen dat er extra capaciteit komt in het buitengewoon onderwijs. Sommigen vinden dat negatief, ik vind dat positief, omdat de beste zorgen soms worden verstrekt door het buitengewoon onderwijs. We gaan ook zorgen voor een capaciteitsmonitor en specifieke budgetten op het vlak van infrastructuur vrijwaren voor en toewijzen aan het buitengewoon onderwijs. Het voordeel van het een en ander is dat er ook wel scholen dichterbij zullen komen, daar waar het nodig is, wat tot minder lange verplaatsingen zal leiden. Anderzijds zal ook de vraag toenemen.

Daarom moeten we die wet van 1983 fundamenteel tegen het licht houden. Dat gaat dan niet alleen over de mobiliteitsplanning, de routes die vandaag nog veel te veel met pen en papier worden uitgetekend. We moeten ook de focus leggen op diegenen die er het meeste nood aan hebben, die kinderen voor wie er amper alternatieven zijn. Dat moet het uitgangspunt zijn. Ik wil daarvoor ook mijn duit in het zakje doen, ook letterlijk, maar als het over de budgettaire consequenties gaat: vanuit MOW wordt hierin 70 miljoen euro per jaar geïnvesteerd, vanuit Onderwijs, vooral voor die busbegeleiders, 37 miljoen euro. Zijn de budgetten verhoogd? Alleen de budgetten voor Onderwijs ter zake zijn verhoogd. In 2019 was het 32 miljoen euro, dus daar is al 5 miljoen euro bij gekomen, maar de problemen zijn er niet bepaald minder op geworden. Er is een budgettaire massa van 107 miljoen euro voor de organisatie van het vervoer van 40.000 kinderen. Dat is bijna 2700 euro per leerling. Ik denk dat we dus echt moeten kijken om die wet van 38 jaar geleden fundamenteel tegen het licht te houden. We zouden de huidige budgetten veel beter kunnen besteden door het fundamenteel te herorganiseren.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ministers, bedankt voor jullie antwoord. Ik ben er eigenlijk wel blij mee.

Mijnheer Bex, ik kijk inderdaad naar het probleem, want het is belangrijk om het te benoemen, maar dan zoek ik naar een oplossing. Het is naar de oplossingen dat we moeten kijken. Het zit in mijn constructieve aard om deze belangrijke problematiek zo te bekijken.

Ik hoor heel graag over uw initiatief rond die werkgroep, minister, te meer omdat het niet alleen Onderwijs en Mobiliteit zullen zijn, maar ook Welzijn, Jeugd en Binnenlands Bestuur – er wordt ook naar de lokale besturen gekeken om het een en ander op te vangen. Ik vind het een zeer goede zaak.

U sprak ook over die mobiliteitsambtenaren. Ik denk dat het inderdaad belangrijk is dat we de dingen bij naam durven te noemen. We kunnen beter organiseren wat we nu hebben, maar we moeten ook durven te kijken naar wat we kunnen verbeteren. Die voor- en naschoolse opvang is heel belangrijk om ouders ruimte te geven om hun kinderen te vervoeren, zodat ze niet op de bus terechtkomen. Maar we moeten zeker ook kunnen kijken naar de zelfstandigheid van de leerlingen. Die mobiliteitscoaches kunnen daar een belangrijke rol in spelen, denk ik. Ik hoor graag uw mening daarover.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, ik wil graag constructief zijn, maar ik wil niet naïef zijn. Wanneer een minister die al acht jaar bevoegd is voor deze problematiek, niet verder komt dan een historische schets te geven waarom het allemaal zo moeilijk is, dan denk ik dat de ouders van die kinderen, en alleszins wij vanuit de Groenfractie, er geen vertrouwen in hebben dat deze Vlaamse Regering snel een oplossing zal bieden voor deze problematiek.

Ik heb geen van beide ministers horen antwoorden op de vraag wat zij nu een redelijke tijd vinden dat kinderen elke dag op de bus mogen zitten. Het Kinderrechtencommissariaat zegt: 120 minuten. Kunnen jullie dat bevestigen? Of nemen jullie afstand van wat het Kinderrechtencommissariaat vraagt?

Minister Peeters, in de begroting van 2022 is er op dat budget van 70 miljoen euro een stijging van amper 500.000 euro. Dat is hooguit een indexatie, zou ik zeggen. U hebt dus niet eens middelen voorzien om het komende jaar iets te doen. Voorziet u dan al meteen een begrotingsaanpassing? Zult u een amendement indienen op de begroting? Want als u de ambitie hebt om dit probleem tegen september 2022 op te lossen, dan zullen er ook middelen bij moeten komen. *(Applaus van Jeremie Vaneeckhout)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste ministers, het is allemaal wel heel gemakkelijk. Door jullie beleid van de afgelopen jaren zitten kinderen met een beperking elke dag uren en uren op de bus naar school, terwijl jullie gewoon rustig iedere dag met de chauffeur naar Brussel rijden in de luxedienstwagen. Deze regering heeft 9 ministers, 14 chauffeurs en 34 dienstwagens. Ik wil gerust nadenken over oplossingen. Laat ons dat eens inzetten. Waarom pakken jullie niet eens de trein? *(Rumoer)*

Dit probleem sleept al twintig jaar aan, en al twintig jaar horen wij dit: historische schetsen, vage plannen, werkgroepen en zo verder en zo verder. En in de praktijk verandert er niets voor al die kinderen die uren op de bus zitten en die met een pamper naar school moeten gaan, omdat ze verdorie ondertussen niet naar het toilet kunnen gaan.

En dus is mijn vraag aan jullie heel duidelijk, beide ministers. Gaan we stoppen met die vage verklaringen en rondfladderende actieplannetjes? En engageren jullie zich hier om subito presto, zo snel mogelijk – of het met meer budget is of

minder, maakt mij niet uit – te zorgen dat die reistijd beperkt wordt tot één uur heen en één uur terug, ja of neen?

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Ministers, we hebben heel wat informatie gekregen, maar we kunnen er heel weinig conclusies aan vastknopen. Ik stel alleen maar vast dat de pilootprojecten al vier jaar lopen, dat men analyseert, en nog aan het analyseren is. Ik stel vast dat u hier een aantal zaken schetst. Dat zijn goede voornemens, maar men heeft al twintig jaar goede voornemens. En de situatie is alleen maar verergerd. Ik stel alleen maar vast dat er elke dag meer dan duizend leerlingen nog steeds tussen de vier en de zes uur op de bus zitten en dat ruim achtduizend leerlingen elke ochtend meer dan een uur en dus in totaal dagelijks meer dan twee uur op de bus zitten.

Minister Peeters, wij en de sector vragen dat u nu meteen optreedt, dat u nu actie onderneemt, zodat die schrijnend lange busritten uiteindelijk van de baan zijn. Vanuit de sector worden trouwens zelf voorstellen gedaan. Waarom zit De Lijn niet samen met de scholen, zodat ze zelf hun busritten kunnen uitstippelen? Waarom wordt er bijvoorbeeld geen budget naar Onderwijs overgeheveld, zodat zij zelf alles kunnen coördineren? Moet dat nu allemaal zo lang duren?

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister Peeters, ik ben niet zo negatief als mijn voorgangers. Ik vind het goed dat u niet gewacht hebt tot maandag, na die schrijnende berichten, om een vergadering te plannen. De vergadering van gisteren stonden blijkbaar al een tijdje vast. Dat is goed.

Ten tweede wil ik ook nog zeggen dat er hier collega's zijn die pleiten voor een extra financiering. Misschien is dat mogelijk, maar het is niet zo dat als u vandaag zegt dat er 40 miljoen euro meer op tafel wordt gelegd, morgen alle problemen van de baan zijn. Zo gemakkelijk is het niet.

CD&V is er voorstander van om het hele systeem eens onder de loep te nemen en te kijken of het mogelijk is om op bepaalde plaatsen of met bepaalde kinderen gezamenlijke opstapplaatsen te creëren of bepaalde kinderen individueel vervoer aan te bieden.

Het werd hier ook al aangehaald: digitalisering is heel belangrijk. Als er een heel goed datasysteem is, kunnen we veel sneller inspelen op de noden van het kind.

En er werd ook al gezegd dat misschien ook de voor- en naschoolse opvang – ik kijk dan vooral naar minister Weyts – eens moet worden bekeken en meegenomen in het aanbod voor kinderen uit het buitengewoon onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, ik vind het antwoord beschamend en typerend voor het beleid van deze Vlaamse Regering. Ik vind het beschamend dat u een prijs zet op het hoofd van een kind om te worden vervoerd. Dat is niet wat de ouders vragen. De ouders vragen dat u ervoor zorgt dat het zodanig is georganiseerd dat de kinderen niet onmenselijk lang op een bus zitten.

Ik vind het typerend voor deze Vlaamse Regering, omdat de belastingbetaler normaal gezien in een warm en welvarend Vlaanderen zou mogen verwachten dat de regering ervoor zorgt dat ze je vooruithelpt, dat ze de Vlamingen helpt en dat ze een krachtdadig beleid voert. Maar die daadkracht ontbreekt jammer genoeg volledig: in plaats van vooruitgang is er alleen maar stilstand.

U holt telkens opnieuw achter de feiten aan. U komt telkens opnieuw te laat. Op 2 september beseft u dat op 1 september de scholen waren opengegaan en dat er bussen nodig waren.

Mevrouw en mijnheer de minister, dat is ontzettend jammer. De kinderen en de ouders verdienen beter. Wij verwachten van u een daadkrachtig beleid en op korte termijn een oplossing voor deze situatie met de nodige organisatie en middelen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, ik heb hier heel veel dingen gehoord: werkgroepen, stakeholdersmeeting, staatshervormingen, zelfs wetten uit een periode waarin ik nog niet was geboren. Ik ben er zeker van dat al die dingen hun merites hebben, maar we verliezen hierbij de essentie uit het oog. De essentie is dat het probleem nog steeds niet is opgelost. Ik herhaal het nogmaals: als parlementslid voel ik mij beschaamd, als regering moeten we ook beschaamd zijn, als welvarend Vlaanderen is het beschamend dat we niet kunnen zorgen voor kinderen die het het meest nodig hebben.

Ik hoor hier heel veel collega's pleiten voor extra middelen. Als we nu al horen dat de middelen die worden gegeven, meer dan 2000 euro per leerling bedragen, dan kunnen we toch niet beweren dat het enkel daaraan ligt. Dan ligt het toch ook echt aan structuren. Als ik van minister Weyts hoor dat er nog met pen en papier ritten worden uitgetekend, dan is er toch een probleem.

Mijn oproep is: gooi de boel open, betrek lokale besturen. We weten waar de leerlingen zitten, we weten waar de knelpunten zitten. Laat ons er samen aan werken. Als er centrale opstapplaatsen nodig zijn, kunnen de steden en gemeenten daarvoor zorgen. Wij willen meewerken maar wij worden niet betrokken. Gooi het open. Zorg ervoor dat het probleem wordt opgelost en blijf alstublieft niet zitten in die eeuwige stakeholderswerkgroepen, staatshervormingen, wetveranderingen. Los het echte probleem op.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, collega's, ik vind dat sommige collega's heel gratuite uitspraken doen, een hele polemiek willen ontketenen, en dat allemaal op kap van de meest kwetsbaren in onze maatschappij, van jonge kinderen die het moeilijk hebben in de maatschappij. Daar gaat men hier een aantal gratuite uitspraken over doen. Ik vind dat triestig. *(Opmerkingen bij de oppositie. Applaus bij de meerderheid)*

Ik vind het heel triestig dat een aantal collega’s, heb ik duidelijk gezegd, zulke uitspraken doen op kap van deze kinderen. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Ik zal opnieuw zeggen wat wij gedaan hebben, want als je iets doet, is het niet goed, en als je niets doet, is het natuurlijk ook niet goed.

We hebben op 1 september die schrijnende situaties gezien en op 3 september heeft deze Vlaamse Regering beslist om onmiddellijk te schakelen, heeft deze Vlaamse Regering beslist om veertig extra bussen in te zetten en de nodige busbegeleiders te zoeken via het departement Onderwijs. En we hebben gezegd dat we met vijf ministers en de administraties van deze vijf ministers gaan werken aan een structurele oplossing.

Dat ik vandaag geen structurele oplossing uit mijn mouw kan schudden: ik denk dat jullie dat niet mogen verwachten. Ik denk dat dat duidelijk is. Als het zo eenvoudig en zo simpel was, dan hadden we in 2014 ook een oplossing uitgewerkt, dan hadden we in 2013 al een oplossing, toen het Kinderrechtencommissariaat met zijn verslag kwam. Maar het is nu eenmaal niet zo simpel, het is een complex verhaal, waar we wel dringend een oplossing voor moeten zoeken. Daaraan zijn we nu aan het werken. We doen dat samen met de stakeholders.

Ik hoor hier ook, van een aantal meer positief ingestelde collega's, een aantal positieve elementen. Ik hoor het verhaal van de mobiliteitscoaches. Dat zal voor de ene groep werken, voor de andere iets minder. Dat hangt af van de zelfstandigheid, van de autonomie van de kinderen. Ik hoor ook oplossingen via de voetgangersteams, of via de fietsteams, die eventueel via vrijwilligers of via de lokale besturen georganiseerd zouden kunnen worden.

Ik heb ook suggesties gekregen vanuit Nederland, waar men veel meer kijkt naar bepaalde mobiliteitsbudgetten, gerekend per kind. Dat zou ook een oplossing kunnen zijn.

Kortom, er zijn een aantal voorstellen. Ik heb ook het voorstel gehoord om alles weer over te hevelen naar het onderwijs, maar ik heb eveneens onderwijsinstellingen gehoord die zeggen dat dat geen oplossing is. Zij zeggen: 'We hebben daar op dit ogenblik de mogelijkheden niet voor, laat het zitten waar het zit, maar zorg wel voor een betere match van de data.' Dat zijn de data die worden ingezameld door de scholen, overgeheveld worden richting departement Onderwijs, van daar naar de vervoermaatschappij De Lijn, en dan naar de verschillende provinciale entiteiten, waar de leerlingenbegeleiders van onder meer De Lijn verder de ritplanning moeten opmaken. Er verschuift dan bijvoorbeeld iets bij een verhuizing, of bij kinderen die plots van school veranderen, en dan moet ook hun ritplan veranderen. Dit maar om aan te duiden dat het niet zo heel eenvoudig is, maar ik heb al heel wat goede suggesties gehoord. U hebt opnieuw van mij het engagement – en ik denk dat ik hier namens de voltallige Vlaamse Regering mag spreken – dat wij binnen dit en twee maanden, samen met onze werkgroep, met nieuwe voorstellen zullen komen om te kijken wat er veranderd moet worden om een kentering te kunnen krijgen in deze situatie. Niemand wil dat een kind urenlang op de bus zit, noch 's morgens noch 's avonds. Dat een kind van 6 uur 's ochtends tot 7 uur 's avonds van huis weg is en zijn vrije tijd eigenlijk alleen maar kan benutten door op een bus te zitten, dat wil niemand. Dat willen jullie niet, dat willen wij niet, niemand wil dat.

Laat ons daarom constructief werken aan een oplossing, een structurele oplossing op relatief korte termijn. We hebben een tussentijdse oplossing gekozen in september. Er komt een structurele oplossing, en daar zijn we nu volop samen met alle mogelijke stakeholders en partners aan het werken. Dank u. *(Applaus van Gwenny De Vroe en Marino Keulen)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We kunnen dat inderdaad aanpakken in een discussie van meerderheid versus oppositie, maar daar hebben, na 38 jaar, weinigen een boodschap aan. Als we spreken over een periode van 38 jaar, dan genieten weinigen in dit debat de status van maagdelijkheid.

Een historisch weetje, mevrouw Robeyns: wie heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat dit is overgedragen van Onderwijs naar Mobiliteit en Openbare Werken? Dat was destijds Steve Stevaert, die zei dat deze budgetten efficiënter konden worden ingezet, en efficiënter gepresteerd door Mobiliteit en Openbare Werken. Dus, zo hebben we allemaal wel onze verantwoordelijkheid om te komen tot de situatie van vandaag.

Dit is een engagement van de Vlaamse Regering, waarbij we spreken over een engagement van de minister van Mobiliteit, de minister van Onderwijs, de minister bevoegd voor de lokale besturen, de minister van Welzijn. Er werd hier heel terecht opgemerkt dat het ook gaat over voorschoolse en naschoolse opvang, wat de bevoegdheid van Welzijn is. In heel die keten gaan we dus proberen een nieuwe structurele oplossing te distilleren, waarbij we vooral de focus gaan leggen op de organisatie van het vervoer van diegenen die er absoluut het meest nood aan hebben en die geen alternatief hebben.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik zou toch ook willen pleiten voor positiviteit in dit dossier. We moeten kijken naar een oplossing. We willen allemaal een structurele duurzame oplossing, omdat onze meest kwetsbare kinderen die oplossing ook verdienen. Daarvoor moeten we naar alle aspecten kunnen kijken. Ik geloof heel sterk in de werkgroep die samengesteld wordt. Alle departementen komen hier aan bod. Het zal misschien ook belangrijk zijn om daaruit één persoon aan te duiden om al die dossiers op de verschillende departementen ook blijvend te kunnen opvolgen, zodanig dat het probleem niet telkens weerkeert.

Maar ik denk dat we ook moeten durven herdefiniëren over welke doelgroep het hier gaat. Welke kinderen hebben dit vervoer echt nodig en welke kinderen kunnen misschien via alternatieve wegen op school geraken? *(Applaus van Wilfried Vandaele en Marino Keulen)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, één ding willen wij vanuit de Groenfractie aan de meerderheid toegeven: om dit probleem op te lossen heb je een veelheid aan oplossingen nodig. Maar, mijnheer de minister van Onderwijs, dat zal niet zijn door het onderwijs minder inclusief te maken en door nog meer kinderen in de richting van het buitengewoon onderwijs te sturen want dat is pas een bijzonder cynische oplossing voor die problematiek.

Mevrouw de minister, u zegt dat het hier een beschamend spel is, op de kap van de kinderen die op de bus zitten. Die kinderen zitten effectief op die bus, zesenhalf uur per dag soms, en dat is wat beschamend is. Ik voel bij deze regering weinig sense of urgency om daar voor oplossingen te zorgen – meer bij u dan bij uw collega, moet ik eerlijk zeggen.

Ik zou zeggen: werkgroepen, enzovoort, dat is belangrijk. Maar sluit u vooral eens samen op om hier voor een oplossing te zorgen. Want de dingen liggen wel op tafel na tien jaar beleidsvoorbereiding.

Collega's, we moeten van deze regering een duidelijk engagement vragen. Dat kunnen we alleen maar door hier in dit Vlaams Parlement een duidelijk voorstel van resolutie goed te keuren waarin we zeggen dat tegen begin volgend jaar dit probleem moet opgelost zijn en dat kinderen nog maximaal 120 minuten per dag op de bus mogen zitten, zoals het Kinderrechtencommissariaat vraagt. Wij hopen dus dat jullie straks ons voorstel van resolutie zullen steunen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik wil mij absoluut excuseren voor het feit dat ik niet positief gestemd ben na uw verklaring. Ik dacht dat we in het parlement waren en niet in een zelfhulpgroep. U zegt dat u op 1 september het probleem hebt vastgesteld en dat u op 3 september al maatregelen hebt genomen. Maar het probleem, minister, dateert niet van 1 september. Het dateert van twintig jaar geleden! Twintig jaar sleept dit aan.

Minister Weyts heeft heel veel lessen gegeven over het verleden. Wie was er in het verleden eigenlijk minister van Mobiliteit, mijnheer Weyts? Wie was er de afgelopen jaren minister van Mobiliteit?

U zegt dat u onmiddellijk actie hebt ondernomen. Wel, mevrouw de minister, de actie volstaat niet. Dat is wat we op het terrein zien: het volstaat niet voor heel veel mensen. U zegt dat u binnen twee maanden met een werkgroep samenkomt om een mogelijke oplossing te bespreken. Mij allemaal niet gelaten, dat jullie in werkgroepen naar oplossingen zoeken. Maar wij vragen geen raket naar de maan of zo. Wij vragen vier dingen: meer bussen, meer chauffeurs, meer begeleiders en meer politieke wil om dit probleem eindelijk aan te pakken.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Mevrouw de minister, deze week trof mij het verhaal van een jonge peuter van nog geen drie jaar oud, die 's morgens om half zeven wordt opgehaald voor een twee uur durende busrit zonder een bed, en dan krijgt hij zijn papje op de bus toegediend door de begeleidster. Dat zijn schrijnende toestanden, minister, die meteen moeten stoppen.

Ik hoor het hier graag, al die collega's die komen zeggen dat we iets aan die schrijnende toestand moeten doen en dat het een regelrechte schande is. Maar ze vergeten dat de meeste partijen die in het halfrond zitten de afgelopen jaren allemaal ministers van Mobiliteit en ministers van Onderwijs hebben gehad. Die hebben het probleem laten verrotten.

Wat mij bijzonder kwaad maakt, mevrouw de minister, is dat men voor de vergroening van De Lijn met miljoenen zwaait. We hebben het hier vorige week, tijdens het debat over het milieu, nog gehoord: miljoenen wil men over de balk smijten om die bussen te vergroenen. Maar voor een structurele financiering om dit probleem op te lossen heeft men blijkbaar geen geld. Dan moet men daarvoor alles bij elkaar schrapen. Men zou beschaamd moeten zijn. Voor het Vlaams Belang komt het welzijn van deze kinderen wel op de eerste plaats. Wij vragen dan ook, mevrouw de minister, dat u meteen actie onderneemt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, het verschil tussen de meerderheid en de oppositie is dat de meerderheid in deze regering gelooft. *(Opmerkingen van Stijn Bex en Bruno Tobback)*

Dat zeg ik.

Minister, wij geloven in deze regering en wij geloven in u. Wij zijn ervan overtuigd dat u op korte en op langere termijn de nodige maatregelen zult nemen om het probleem op te lossen. Wil dat zeggen dat wij u carte blanche geven? Neen, ik denk het niet. Ik denk dat wij te gepasten tijde in de commissie het onderwerp opnieuw aan bod zullen laten komen. U zegt dat u binnen de twee maanden een voorstel op tafel zult leggen. Ik stel dus voor dat we dan begin januari 2022 terugkeren naar de commissie, dat u de voorstellen die u hebt besproken in de stakeholdersgroep in de commissie voorlegt, en dat we dan de discussie verder kunnen voeren.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Ministers, de ouders van die kinderen willen al heel lang geloven in oplossingen, maar ze zijn daar al twintig jaar op aan het wachten. Spijtig genoeg is de realiteit dat de kinderen vandaag nog altijd onmenselijk lang in die bus zitten. U hebt in september inderdaad 1,8 miljoen euro vrijgemaakt. Maar u

schiet iedere keer te laat en na de feiten in actie: als ouders beginnen te klagen en aan de alarmbel te trekken. Dat klagen we aan.

U neemt nu het zoveelste engagement en ik wil u geloven en u het voordeel van de twijfel geven, maar ik hoop dat we binnen twee maanden vooruitgang zien en dat we er vooral voor zorgen dat het welzijn van die kinderen vooruitgaat.

Vooruit zal alleszins niet bij de pakken blijven zitten en een voorstel van resolutie bij hoogdringendheid – die hier daarnet al is aangetoond – indienen om op zijn minst de aanvaardbare reistijden decretaal te verankeren, en ervoor te zorgen dat er een kwaliteitskader komt en dat er daarvoor de nodige middelen worden vrijgemaakt. We rekenen op ieders steun. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ministers, jullie hebben honderd procent gelijk als jullie zeggen dat dit geen kwestie van meerderheid tegen oppositie is. Collega's, dit is een kerntaak van de overheid. Er zijn niet zoveel kerntaken, zaken die we echt als politici en parlementsleden moeten doen. Als een van die kerntaken niet wordt gedaan, dan moeten we ons allemaal aangesproken voelen en allemaal voor die oplossingen gaan.

Ik neem een aantal nuttige zaken uit dit debat mee. Het is voor iedereen duidelijk dat het niet alleen een kwestie van budgetten is, maar ook van het aanpakken van het probleem bij de wortel. We moeten naar een soort cascadesysteem gaan. Als we weten dat de ritten te lang duren voor een kind, dan moeten we dat bij de wortel aanpakken en kijken of dat kind met De Lijn kan meegaan. Als dat niet mogelijk is, dan zullen we oplossingen zoeken met de lokale besturen. Is dat niet mogelijk, dan moeten we misschien naar andere manieren kijken, onder meer privaat vervoer. De lokale besturen, de steden en gemeenten, zijn partners en kunnen daarin helpen. Ik denk echt dat we daar echt werk van moeten maken buiten de bestaande werkgroepen en stakeholdersvergaderingen.

Collega's, onze mate van welvaart hangt af van de mate waarin Vlaanderen kan zorgen voor de mensen met de allerhoogste noden. Ik hoop dan ook dat we hier volgend jaar niet opnieuw dezelfde discussie hoeven te voeren. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de opening van asielcentra in Vlaamse gemeenten en de inzet van de verbindingsofficieren in dat verband

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, Boom, Lommel, Lombardsijde, Geel, Steenokkerzeel, Koksijde: in al deze gemeenten komt er binnenkort een nieuw asielcentrum. Dat is het gevolg van het feit dat de capaciteit van 27.000 plaatsen in Vlaanderen en Wallonië in 60 centra helemaal vol zit. Er is een buffer van 5400 plaatsen nodig. Dus komen er overal nieuwe centra. Het klassieke scenario is dat het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil) of het Rode Kruis een locatie zoekt en huurt, wat verbouwingswerken en dergelijke meer doet om uiteindelijk vlak voor de asielzoekers voor de deur staan, de burgemeesters en de lokale besturen in te lichten. We kennen dat scenario ondertussen.

De burgemeesters zijn dat kotsbeu. Burgemeester Jeroen Baert uit Boom zegt dat hij op geen enkel moment feedback krijgt. "Is het verwonderlijk dat het vertrouwen

ontbreekt? Het is onbegrijpelijk dat men een dergelijk asielcentrum gedwongen gaat opleggen. We gaan dat met alle mogelijke middelen bestrijden." Burgemeester Vera Celis uit Geel stelt: "We waren graag op tijd betrokken geweest, niet pas aan het einde van de rit. Onbegrijpelijk." Burgemeester Kurt Ryon uit Steenokkerzeel zegt: "Wat me tegen de borst stuit, is dat we dit als bestuur via de pers moeten vernemen. Je vraagt je af of er geen enkele elementaire beleefdheid meer is bij de ministers. Is het zo moeilijk om met de betrokken gemeenten eerst aan tafel te gaan zitten? Er zijn grenzen." Einde van de vele citaten.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, u dus, moet aan de kant van de burgemeesters staan. U bent hun tolk. U bent hun pleitbezorger. Maar dat doet u niet. Integendeel, u treedt op als de Vlaamse vazal van de federale leenheer. Het enige wat er is, zijn verbindingsofficieren – ik noem hen graag volkscommissarissen – die op vraag van de gemeenten uiteindelijk de bevolking het mes op de keel moeten zetten om het centrum alsnog op te dringen.

Dwang, voldongen feiten en een gebrek aan communicatie zijn kenmerken van een slecht beleid, minister. De Vlaamse overheid mag zich niet neerleggen bij dat slechte beleid en mag niet collaboreren met de federale overheid maar moet uiteindelijk zelf initiatieven nemen.

Ik heb dus de volgende vraag. Zult u, naar aanleiding van deze zoveelste asielcrisis, aan de kant staan van die lokale besturen, van de moegetergde, boze, gefrustreerde burgemeesters? Of blijft u het federale beleid steunen? Voor ons is het duidelijk, voorzitter. We hebben geen nood aan meer asielcentra, we hebben nood aan minder asielzoekers. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Dewinter, u hebt mij hier al eens over ondervraagd, en ik heb toen een antwoord gegeven waarvan ik de hoofdlijnen kan herhalen. Eerst en vooral is asielbeleid een exclusief federale aangelegenheid. Het is de federale overheid die verantwoordelijk is voor het asielbeleid, die beslist wie er asiel krijgt en wie niet, waar er eventueel asielcentra komen om die mensen op te vangen en hoe dat moet gebeuren.

Ik heb mij toen naar aanleiding van een aantal incidenten geëngageerd om twee zaken te doen. Eerst en vooral heb ik me ertoe geëngageerd om aan federaal staatssecretaris Mahdi te vragen om snel, in een vroeg stadium, de burgemeesters op de hoogte te brengen. Staatssecretaris Mahdi heeft mij verzekerd dat hij de burgemeesters contacteert als er plannen zijn voor een asielcentrum. Verder zal Fedasil, op het moment dat het een contract heeft afgesloten met de eigenaar van een gebouw, in de toekomst het lokale bestuur benaderen.

Een tweede zaak waartoe ik me geëngageerd heb, is dat lokale besturen zullen worden ondersteund wanneer er beslist wordt om een asielcentrum op te richten in hun gemeente, dat zij van Vlaanderen alle steun en alle informatie krijgen die ze nodig hebben om dat op een goede manier te begeleiden. We hebben daarvoor in totaal acht verbindingsambtenaren of -officieren, of volkscommissarissen, aangesteld, die ter zake de burgemeester kunnen bijstaan bij alle vragen die hij heeft en die op alle problemen die hij heeft zullen proberen te anticiperen. Ten tweede hebben we heel wat informatie klaargestoomd voor die burgemeesters, voor die lokale besturen, omdat ze natuurlijk geconfronteerd worden met een heel moeilijke situatie. We willen hen op die manier een goede ondersteuning bieden op het vlak van informatie en expertise. Dat is wat wij gedaan hebben.

De kritieken die we in de krant lezen, zijn geen kritieken richting Vlaanderen en richting de ondersteuning die wij aanbieden. Als er al kritiek is, is die tweeërlei: ten eerste burgemeesters die manifest niet akkoord zijn met het feit dat er in

hun gemeente een asielcentrum komt en ten tweede burgemeesters die soms klagen over een gebrekkige of laattijdige informatie van de federale overheid. Ik denk dat wij met Vlaanderen onze engagementen nakomen en onze verantwoordelijkheid nemen voor ons deel van dit verhaal.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): U mag zich niet wegsteken achter federale bevoegdheden en dergelijke, minister. U bent de minister die verantwoordelijk is voor de lokale besturen. U moet hun verdediger zijn. U moet uiteindelijk hun belangen verdedigen bij de federale overheid wanneer noodzakelijk.

Neem een voorbeeld aan uw collega Zuhal Demir. Zij doet dat wel. Zij is in staat om die federale overheid uiteindelijk een hak te zetten en te zeggen: tot hier en niet verder. Dat moet u doen. Want die lokale besturen worden zwaar belast. Politieinzet, OCMW, sociale diensten, onderwijs, kinderopvang enzoverder komen allemaal ten laste van de lokale besturen en gemeenten. En daar steekt u uiteindelijk uw kop in het zand. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. U moet hun pleitbezorger zijn. Zij moeten daarop kunnen rekenen. En dat doet u niet. U herkauwt altijd maar hetzelfde verhaaltje en u legt zich neer bij de beslissingen van de Federale Regering. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Onze lokale besturen en hun inwoners zijn weinig gebaat met hulp in verzet tegen de federale overheid. Wat de minister zegt, is helemaal waar. Wanneer er een asielcentrum komt, is dat een heel ingrijpende gebeurtenis, om verschillende redenen. Lokale besturen zijn gebaat met hulp bij de organisatie, logistiek, informatie en communicatie. Als het nodig zou zijn, als het lokaal bestuur daar om zou vragen, is het misschien een piste om dat te versterken, om dat langduriger te maken, om die hulp aan dat lokale bestuur te intensifiëren en langdurig te maken.

Ten tweede wil ik toch nog eens bevestigen dat de staatssecretaris voor Asiel en Migratie steeds onmiddellijk contact opneemt met het lokale bestuur. Dat is in elk geval tot nu toe zo gebeurd.

Minister, als een lokaal bestuur dat zou willen vanuit Vlaanderen, kan er dan een intensifiëring zijn van de hulp bij de komst van een asielcentrum?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, het lijkt onze fractie zeer evident dat, op het moment dat er mensen op de vlucht zijn, wij als land en regio bekijken hoe we dat op een ordentelijke manier en met respect voor de mensenrechten, maar ook voor de mensen hier, kunnen organiseren. En als zoiets wordt beslist, dan moet dat uiteraard op een ordentelijke manier en tijdig worden gecommuniceerd. Ik begrijp uit de tussenkomst van collega Partyka dat dat in dezen ook gebeurt.

Het is belangrijk dat de ondersteuning er is om om te gaan met de vragen die dat oproept. Maar die solidariteit kunnen we volgens ons niet in de weegschaal leggen. Het is dus zeer belangrijk dat die ondersteuning inderdaad voldoende en lang genoeg is om op een goede manier lokale besturen daarin mee te nemen. Na verschillende trajecten in het verleden zou er intussen toch genoeg ervaring moeten zijn om een goed draaiboek te ontwikkelen. Minister, ik heb een zeer eenvoudige vraag: op welke manier werden eerdere trajecten geëvalueerd? Worden die lessen meegenomen in wat er nog in de toekomst zal gebeuren? Want die solidariteit staat voor ons buiten discussie, collega's, en zal ook in de toekomst nog nodig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega's, het is natuurlijk een federaal thema. Maar ik zal elke gelegenheid aangrijpen om het catastrofale migratiebeleid dat wij vandaag kennen ook hier aan te klagen.

Minister, we weten allemaal dat er vandaag weinig tot geen draagvlak is bij de mensen als het aankomt op die opvangcentra. Als de burgemeester van Steenokkerzeel vandaag verontwaardigd is als er zonder enig overleg wordt beslist om zo'n centrum te openen op zijn grondgebied, dan kunnen wij die verontwaardiging alleen maar mee onderschrijven. Ik vraag me af wat een staatssecretaris op zo'n moment denkt, wanneer er zo'n beslissing wordt genomen boven de hoofden van de mensen. Ik vraag me dat werkelijk af.

Los daarvan, minister, lijkt een betere afstemming tussen het migratiebeleid en ons integratiebeleid mij een echte must. U hebt in het verleden uitspraken gedaan over een eventuele interministeriële conferentie (IMC). Kunt u mij daarover een stand van zaken geven? *(Applaus van Axel Ronse)*

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, dit is het Vlaams Parlement. Het federaal parlement bevindt zich aan de overkant. En in een rechtsstaat met verdeling van bevoegdheden lijkt het mij het best dat we die ook respecteren. En in een rechtsstaat is het zo dat, wanneer mensen hun land ontvluchten en hier hun heil zoeken, zij moeten worden gescreend, geëvalueerd en dat er moet worden nagekeken of zij het recht hebben om hier te blijven. Asielcentra zijn dus niet alleen een probleem, maar kunnen ook een oplossing zijn, in afwachting van een beslissing over het lot van de mensen die hier zijn. Zeven op de tien burgemeesters geven trouwens aan dat ze geen probleem hebben met asielcentra, opvangcentra in hun gemeente, of dat er geen problemen zijn. Maar uiteraard, wanneer zo'n asielcentrum er komt, roept dat vragen en angst op bij de bevolking. En dan is het van kapitaal belang om te luisteren naar de bezorgdheden, om te kijken waar er kan en moet worden bijgestuurd, maar ook om duidelijk te informeren waarover het gaat. De verbindingsofficier van de Vlaamse Regering lijkt mij de ideale persoon om als tussenpersoon tussen de Vlaamse bezorgdheden en het federale beleid op te treden. Dat is een constructie die onze goedkeuring kan wegdragen.

Mevrouw Sminate, het is toch flagrant dat u hier het asielbeleid komt peroreren, terwijl u nog niet zo lang geleden de staatssecretaris voor Asiel en Migratie leverde. *(Opmerkingen van Nadia Sminate)*

Ík ben aan het woord. Ik stel voor dat we ons in Vlaanderen focussen op wat Vlaanderen kan doen om Vlaanderen beter te maken. *(Applaus van Marino Keulen)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Zoals u waarschijnlijk weet, ben ik al twintig jaar burgemeester in een centrumstad, en heb ik heel regelmatig beslissingen moeten nemen over inplantingen van allerlei functies die door de directe omgeving niet gesmaakt werden – omdat er nu eenmaal in ons land plaats moet zijn voor gevangenissen, voor asielcentra, voor brandweerkazernes, voor sociale woonwijken, voor gewestwegen. Ik noem die vijf op omdat dat vijf typische voorbeelden zijn waarvan elke burgemeester weet dat, als het op je afkomt, het niet gemakkelijk is om een plek te vinden, om een omgeving te vinden die daar tevreden mee is of blij mee is. En toch moet je dat doen.

Ik sta aan de kant van de burgemeesters, als minister van Binnenlands Bestuur, in die mate dat zij goed moeten worden ondersteund wanneer er moeilijke beslissingen

op hen afkomen. Dan moeten ze alle informatie hebben om die beslissing op een goede manier te nemen. Maar ik ga niet zover dat ik als minister zeg dat elke keer als een burgemeester ontevreden is met een bepaalde taak die op hem afkomt, ik aan zijn kant ga staan om die taak af te weren. Want dan zou onze samenleving niet meer kunnen functioneren.

Trouwens, de Vlaamse Regering doet dat zelf ook niet. Ze heeft bijvoorbeeld een sociaal objectief gesteld, waarbij elke gemeente de taak krijgt om een welbepaald aantal sociale woningen te bouwen. Ook dat wordt gecontesteerd door sommige burgemeesters. Met de oprichting van de brandweerzones moeten bepaalde brandweerkazernes ingepland worden, en dat wordt ook gecontesteerd door bepaalde burgemeesters. En toch doen wij dat in Vlaanderen ook, omdat het nu eenmaal niet anders kan. Dat is een stuk solidariseren van de moeilijke opdracht die een samenleving nu eenmaal heeft.

En ja, asielcentra zijn daarbij een moeilijke opdracht, dat is niet eenvoudig. We kunnen discussiëren of we veel of weinig asielcentra nodig hebben, en hoe we dat beter of minder goed kunnen doen, maar dat is voor een ander parlement. Alleszins, als de federale overheid zegt dat zij een aantal asielcentra gaan inplannen, dan is het debat daarover federaal te voeren, en dan is hier de vraag wat een Vlaamse Regering kan doen om zo'n lokaal bestuur bij te staan in de taken die het dan al dan niet op zijn schouders heeft. En dan zie ik verschillende reacties bij burgemeesters, mijnheer Dewinter.

Er zijn burgemeesters – en ik respecteer dat – die zeggen: 'In mijn gemeente niet.' Omdat men het politiek oneens is, of omdat hun gemeente daar niet voor geschikt is. Omdat ze veel overlast hebben of omdat de inplanting op een slechte plaats is. Zij willen dat niet, en dus verzetten ze zich ertegen. Hun verzet is soms zodanig principieel dat zij tegen Vlaanderen zeggen dat zolang dat centrum er niet is – ze hebben tot nu toe alleen een telefoon gekregen of informatie van de federale overheid dat ze de intentie hebben om een asielcentrum te bouwen – zij ook niet in dialoog willen gaan met Vlaanderen. Zij hebben dat nu niet nodig, want ze willen daar een principiële lijn in trekken. Ik kan dat alleen maar respecteren. Op dat moment kunnen wij alleen maar een aanbod doen, en dat is een vrijblijvend aanbod. Als dat afgewezen wordt, heb ik daar alle respect voor. Dat is de lokale keuze van de burgemeester in zijn opstelling.

Er zijn burgemeesters die zeggen dat zij niet tevreden zijn, maar aangezien het er toch komt, gaan ze met Vlaanderen samenwerken om dat zo goed mogelijk te doen. Neem bijvoorbeeld de burgemeester van Geel. Daar hebben we op 9 november een informatieavond georganiseerd. Wij vanuit Vlaanderen, met het Agentschap Integratie en Inburgering, en de burgemeester en het stadsbestuur van de stad Geel hebben dat samen georganiseerd.

Er zijn andere burgemeesters die zeggen dat dat voor hen wel kan. Zij nemen een deel van die verantwoordelijkheid op, maar ze weten eigenlijk niet hoe ze daaraan moeten beginnen. Die komen dan actief steun zoeken van de Vlaamse overheid. Wel, wij hebben die steun nu klaar. De draaiboeken zijn er, die bestaan. Mevrouw Partyka, als er gemeentebesturen zijn die extra ondersteuning nodig hebben in dit traject om problemen op te lossen, dan staan wij klaar om dat te doen. We gaan daar geen extra financiering aan verbinden, maar we gaan ze wel de weg wijzen, we gaan tonen hoe ze dat kunnen doen om de praktische problemen, de organisatorische problemen, de communicatieve problemen, de veiligheidsproblemen, welke problemen dan ook, aan te pakken, in de mate dat Vlaanderen daarin de verantwoordelijkheid draagt. Wij zullen altijd bereid zijn om te helpen waar nodig.

Maar de fundamentele discussie – willen we ja dan neen een asielcentrum, en waar komt er een asielcentrum – is een debat dat hier niet thuishoort. Dat is een

debat voor aan de overkant, in het federaal parlement. *(Applaus bij Open Vld en CD&V)*

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, u staat niet aan de kant van de lokale burgemeesters, u staat aan de kant van de asiel-, de pro-immigratie- en de opengrenzenlobby. Punt, andere lijn.

En wij staan aan de kant van die kleine burgemeesters die niet de middelen en de mogelijkheden hebben die u hebt. De burgemeesters van Boom, van Steenokkerzeel, van Geel en aanverwanten gaan in het verzet. En die doen feitelijk wat de Polen op dit moment doen. Burgemeesters beschermen de grenzen van hun gemeente, de Polen beschermen de grenzen van Europa, dat is hetzelfde verhaal.

En ik stel vast dat ook de heer Mahdi van CD&V en Open Vld achter het feit staan dat in Polen die asielzoekers die aan de grens proberen binnen te dringen om uiteindelijk Europa te koloniseren en de islamiseren, asiel moeten kunnen aanvragen. Wel, wat dat betreft, staan wij aan de kant van de Polen, net zoals wij aan de kant van de lokale burgemeesters staan, omdat zij de soevereiniteit van hun land en van hun eigen gemeenten en de eigen burgers in hun gemeente en in hun land willen beschermen. En daarvoor zijn er grenzen, grenzen aan onze zogenaamde gastvrijheid, aan onze zogenaamde tolerantie en onze multiculturaliteit. Die grenzen, minister, zijn meer dan bereikt. En ik hoop dat we net zoals Polen de grenzen van onze gemeenten dichthouden voor uw asielzoekerscentra en asielzoekers, dat de migratie-invasie stopt en dat men straks, zeker de N-VA, met de moed en de kracht van de overtuiging hier onze motie pro Polen zal willen steunen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking in de dienstenchequesector

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nakende staking in de dienstenchequesector

ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van de dienstenchequesector

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Beke.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik ben blij aan u een vraag te kunnen stellen. U bent vader van een kroostrijk gezin, hoorden wij eerder deze namiddag. En ongetwijfeld hebt u net als ik ook in een gezin van tweeverdieners thuis een huishoudhulp. En u bent daarin niet alleen. Er zijn meer dan 750.000 Vlaamse gezinnen die een beroep doen op onze huishoudhulpen die wekelijks met 150.000 het beste van zichzelf geven.

Minister, die mensen zijn vandaag boos en ontgoocheld en ik denk dat we daar hier met zijn allen begrip voor moeten opbrengen. Immers, sinds jaar en dag werken

zij zich uit de naad voor een schamel uurloon van gemiddeld 11,50 euro, 1000 euro per maand. Daar kun je nauwelijks van rondkomen. Zij verrichten bovendien fysiek zwaar en vaak ook eenzaam werk. Tot slot zijn het ongeveer de enige Vlaamse werknemers die waarschijnlijk moeten betalen om te mogen gaan werken want hun verplaatsingsvergoeding bedraagt een schamele 13 eurocent waar bijvoorbeeld Vlaamse ambtenaren op 37eurocent per kilometer kunnen rekenen.

Minister, wanneer die sociale onderhandelingen en dat sociaal overleg vandaag strop zitten, dan denken wij dat het dringend tijd is om vanuit de politiek, vanuit de werkgevers verantwoordelijkheid te nemen met extra middelen om die terechte looneisen, boven op de index, boven op die 0,4 procent te honoreren, om die terechte vragen naar een betaalbare mobiliteit te honoreren. En dan is onze heel concrete vraag, in naam van die 155.000 medewerkers, wat de Vlaamse Regering precies zal doen om dat loonoverleg opnieuw recht te trekken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, mijn fractie en ikzelf staan hier in grote bescheidenheid en met diep respect voor alle huishoudhulpen. Diep respect omdat de huishoudhulpen diegenen zijn bij wie het verschil tussen werken en niet werken het kleinst is. Diep respect voor alle huishoudhulpen die nu opnieuw, in een periode waarin corona hevig toeslaat, bij mensen thuis, vaak in de niet meest ideale omstandigheden, de evenwichten tussen arbeid en gezin helpen op te lossen. Diep respect voor hun motivatie en energie.

Ik denk dat wij allemaal hier een voorbeeld moeten nemen aan al onze Vlaamse huishoudhulpen.

We hebben een fantastisch systeem, een uniek systeem: het systeem van de dienstencheques. Er is geen enkele regio in de wereld zoals Vlaanderen die zo fors investeert in het evenwicht tussen werk en gezin. 1,4 miljard euro staat er op de Vlaamse begroting voor de dienstencheques. We hebben er middelen bijgepompt: 16 miljoen euro om te voorzien in de indexering van de toelagen. We hebben via de jobbonus voorzien in 50 euro netto erbij voor de laagste minimumlonen. We zien dat de huishoudhulpen vandaag een menswaardig inkomen vragen, een inkomen waarop ze fier kunnen zijn en waarvan ze deftig kunnen leven. Minister, denkt u dat de middelen die we hebben bijgepompt, inclusief de jobbonus, perspectief kunnen geven opdat de onderhandelingen met de poetshulpen, de huishoudhulpen zouden kunnen slagen?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, collega's, het werk dat de huishoudhulpen doen, is broodnodig. Ik denk dat we het daarover eens zijn. Het werk dat zij doen, is ook zwaar. Ik hoop dat we het daar ook over eens zijn. Dat werk moet dus correct worden vergoed, en ik merk dat we het daar niet over eens zijn. We zien immers dat de vergoeding voor die huishoudhulpen nog altijd zeer laag is. Collega's hebben het gezegd: die is 11,5 à 12 euro per uur. Nu, in de onderhandelingen die bezig zijn, mag daar maximaal 0,4 procent bijkomen. Dat is een maximale opslag van 5 eurocent per uur. Minister, ik neem aan dat u ook de stijging van de brandstofprijzen hebt gezien. Met 5 eurocent erbij zullen die huishoudhulpen die stijging niet kunnen compenseren. Ze zijn boos, en ze zijn terecht boos. Zij eisen dat hun koopkracht vooruitgaat in plaats van achteruit. Zij eisen dat hun werkverplaatsingen correct worden vergoed: 13 eurocent per kilometer, daar scheuren ze hun broek aan, zeker met brandstofprijzen die stijgen zoals ze vandaag stijgen. Ze zijn het beu dat er niet naar hen wordt geluisterd. Morgen komen ze op straat. Ik kan hun alleen maar gelijk geven.

Minister, mijn vraag is heel eenvoudig: zult u de extra steun die Vlaanderen geeft aan de sector, ook koppelen aan betere arbeidsvoorwaarden en hogere lonen voor de huishoudhulpen? Heel concreet, gaat u de steun pas toekennen zodra er een akkoord is over die verplaatsingsvergoedingen en over de loonstijgingen in de sector? *(Applaus van Jos D'Haese)*

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, dank u wel. Mevrouw Gennez, ik heb inderdaad een kroostrijk gezin, en wij worden inderdaad ondersteund door een huishoudhulp uit de dienstenchequesector. Om het bruggetje te maken naar de vorige discussie en de vorige vraagstelling, het is iemand uit Togo. We zijn heel blij dat we op haar een beroep kunnen doen.

Ik zal het antwoord voorlezen van collega Crevits. Deze legislatuur is de Vlaamse Regering gestart met drie prioriteiten: de rendabiliteit van de bedrijven, de instroom in de sector en de werkbaarheid van de dienstenchequejob. Elk van die prioriteiten is voor de Vlaamse Regering even essentieel. Met betrekking tot elk van die drie prioriteiten is er ook actie ondernomen, steeds in overleg met de sector. Met betrekking tot het eerste punt, de rendabiliteit van de sector en de financiële ruimte voor sterkere arbeidsvoorwaarden, gaven de sociale partners gezamenlijk aan dat de partiële indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques een belangrijk probleem was. Daarom heeft collega Crevits initiatieven genomen en de nodige middelen vrijgemaakt om elke indexering in deze legislatuur volledig toe te kennen. Het besluit van de Vlaamse Regering om de volledige indexering te verankeren, ligt nu voor advies voor bij de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Het dossier zit goed op de sporen, en de verhoogde inruilwaarde zou al vanaf 1 januari 2022 van start kunnen gaan.

Wat de arbeidsvoorwaarden betreft, weet u dat de Vlaamse Regering niet bevoegd is. De bevoegdheid hiervoor ligt op het federale niveau. De sociale partners onderhandelen daar momenteel ook over. In de nota aan de Vlaamse Regering heeft mijn collega minister Crevits wel al duidelijk opgenomen dat de definitieve goedkeuring van het dossier verbonden is aan het sociaal akkoord in deze sector. De sociale partners hebben er dus zelf alle belang bij om snel tot een goed akkoord te komen, waar zowel de werkgevers als de werknemers beter van worden.

Is daarmee de situatie volledig opgelost? Het is in ieder geval zo dat de negatieve evolutie van de rendabiliteit hiermee duidelijk gekeerd is. Het prognosemodel inzake de rendabiliteit in de sector dat IDEA Consult op vraag van collega Crevits heeft uitgewerkt, toont een positieve evolutie van de marges voor de komende jaren van gemiddeld 0,24 euro per dienstencheque in 2022 tot gemiddeld 0,39 euro in 2025.

Het belangrijkste is nu dat er middelen zijn voorzien. Voor 2024 spreken we zelfs over 40 miljoen euro. Deze middelen moeten voldoende zijn om tot goede sectorale afspraken te komen binnen het paritair comité van de dienstencheques. Dat is ook het paritair comité waarvan de vakbonden morgen actievoeren. Dat zal voor alle duidelijkheid niet een vorm van staking zijn. Bovendien zijn de bedrijven niet alleen afhankelijk van de overheid voor hun inkomsten. Het staat de dienstenchequebedrijven vrij om administratieve kosten aan te rekenen aan hun klanten. Die kunnen bijvoorbeeld verbonden zijn aan de verplaatsing. Het is dus niet steeds alleen maar oké om hiervoor naar de overheid te kijken.

Voor volgende loonakkoorden zullen we de financiële situatie van de sector opnieuw moeten bekijken. Met de jaarlijkse financiële monitoring en het prognosemodel dat mijn collega minister Crevits liet ontwikkelen, beschikken we over de nodige instrumenten om dit op basis van juiste en objectieve gegevens te doen.

Nu ligt de bal in het kamp van de sociale partners. Vanuit de overheid hebben we de nodige middelen voorzien om tot een akkoord te komen. Het akkoord zelf moet tot stand komen in het kader van het sociaal overleg, zoals ik heb gezegd. Vanuit het respect van de Vlaamse Regering voor het sociaal overleg, laten we dat aan de sociale partners over. We verwachten wel van de sociale partners dat ze constructief zijn en overleg voeren dat resulteert in betere arbeidsvoorwaarden voor de meer dan 100.000 huishoudhulpen in de sector.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u wel. Het is inderdaad goed, minister, dat er eigenlijk een 100 procent indexering van de omruilwaarde van de cheques komt. Dat stond ook in de resolutie die we hier vorig jaar op ons voorstel kamerbreed hebben goedgekeurd. Maar ik denk dat er meer nodig is. Als je dat maatschappelijk waardevol werk van onze huishoudhulpen echt wilt valoriseren, dan is er inderdaad meer koopkracht nodig, dan is er inderdaad een compensatie van hun verplaatsing nodig. Welke werknemer in Vlaanderen betaalt om te mogen gaan werken, en dan nog eens om zwaar werk te moeten doen? En dan hier te horen in het Vlaams Parlement dat bevoegd is en 1,3 miljard euro uitgeeft, dat de loon- en arbeidsvoorwaarden federaal zijn? Dat is niet helemaal waar, minister. Wij kunnen er inderdaad voor zorgen dat er richtlijnen zijn rond veilige producten. Wij kunnen er mee voor zorgen dat die mensen die vaak alleen werken, dagen aan een stuk, in duo kunnen werken. 'Plus est en vous', Vlaamse Regering. Met altijd kleine stapjes ga je die sector niet echt helemaal opnieuw maatschappelijke verdiensten geven en maatschappelijk respect waar we hier met z'n allen de mond van vol hebben. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, ik weet dat heel wat huishoudhulpen rechtstreeks deze zitting volgen. Ik krijg na meetings in het Vlaams Parlement over deze thematiek ook vaak reacties van de huishoudhulpen zelf. Zij zijn zeer betrokken en begaan met wat we hier bespreken, en terecht.

Ik durf die huishoudhulpen in de ogen te kijken want deze Vlaamse Regering indexeert de vergoeding voor 100 procent en zet er 16 miljoen euro tegenover. Daarnaast heeft deze Vlaamse Regering ervoor gezorgd dat ze 50 euro netto per maand extra kunnen bijverdienen. Dit parlement heeft een voorstel van mezelf goedgekeurd dat ervoor zal zorgen dat mensen die hun huishoudhulp op een boertige manier behandelen, die het niet volgens de normen doen, uit het subsidiesysteem van de dienstencheques vallen.

Want vergis u niet. Mensen betalen netto 6 euro voor een dienstencheque. Dat betekent dat wij dat hier voor 17 euro per dienstencheque subsidiëren. Vandaag is dat een bedrag van 1,4 miljard euro. Minister, mijn vraag is de volgende. Dat decreet is goedgekeurd, zijn er ook al mensen aangepakt die hun huishoudhulp niet op een correcte manier behandelen? *(Applaus van Philippe Muyters en Willem-Frederik Schiltz)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, u hebt het over de rendabiliteit van de sector. Dat is altijd het verhaaltje dat we horen: "De sector heeft het moeilijk, dus er is geen ruimte voor loonsverhoging." Wel, dat is toch redelijk straf, als je bijvoorbeeld een Hasseltse huishoudhulp bent – u komt er vaak – en langs de Trixxo Arena rijdt. Trixxo is een van de grote spelers in de sector en heeft blijkbaar wel middelen om van de vroegere Ethias Arena de Trixxo Arena te maken en dus een megasponsorcampagne te lanceren voor zo'n evenementenhal. Er zijn grote spelers in de sector die veel winst maken, zoals Trixxo en het Poetsbureau. Mijn

vraag is dus wat u gaat doen om aan die grote spelers duidelijk te maken dat het niet kan dat ze winst maken op de kap van huishoudhulpen. Huishoudhulpen werken zwaar, verdienen weinig en, zoals mijn collega net zei, krijgen voor hun verplaatsingsvergoeding amper 13 eurocent. Mijn bijkomende vraag is, minister, waarom u aan het sociaal akkoord ook geen middelen koppelt voor voldoende opleiding en omkadering, zodat die kleine spelers bevorderd worden.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik zou namens mijn fractie en namens collega Ongena, die er vandaag niet bij kan zijn, uiteraard ook graag het waardevolle werk van onze poetshulpen in de verf zetten. Daarbij moet uiteraard gewaakt worden over de rendabiliteit van de sector. De collega van de PVDA vond het blijkbaar een schande dat er bedrijven zijn die wél rendabel zijn, maar ik zou graag willen dat alle bedrijven in de dienstenchequesector rendabel zijn.

Minister, u had het over die projectietool van IDEA. Ik denk dat dat inderdaad een heel nuttig instrument is. Er is ook een resolutie over goedgekeurd in dit parlement. U had het over de algemene cijfers die die projectietool had gegeven, maar kan er met die tool ook gekeken worden naar de specifieke problemen, naar welke bedrijven een rendabiliteitsprobleem hebben? Op die manier kunnen we nog specifieker zien waar de problemen precies zitten en waar er ondersteuning nodig is. Misschien kan die projectietool zo nog gerichter worden ingezet. En als u niet kunt antwoorden op deze vraag, dan ben ik er zeker van dat uw collega Crevits dat wel kan.

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Collega's, de dienstenchequesector vormt een belangrijke hefboom om meer mensen aan het werk te krijgen. Voor hardwerkende Vlamingen vergemakkelijkt het systeem de combinatie werk-gezin, voor onze ouderen biedt het systeem de mogelijkheid om langer zelfstandig thuis te wonen. De rendabiliteit van deze sector, met een enorme maatschappelijke meerwaarde, is sterk gekoppeld aan de loonkosten, die 90 procent van de totale kosten uitmaken. Het is cruciaal dat de sector financieel gezond blijft. We zijn dan ook tevreden dat de Vlaamse Regering haar verantwoordelijkheid heeft genomen door de inruilwaarde van de dienstencheques volledig te indexeren. De hogere rendabiliteit van de sector biedt mogelijk ruimte om hogere lonen door te voeren voor de 150.000 huishoudhulpen.

Minister, we moeten onze waardering voor onze huishoudhulpen laten blijken door hun een loonsverhoging toe te laten kennen. Zij zetten zich voor meer dan 100 procent in bij iedereen thuis, dus zij verdienen het om opslag te krijgen. Wanneer voorziet u dat deze opslag er gaat komen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega's, minister, ik zit hier met een wrang gevoel, want het is niet de eerste keer dat we deze discussie voeren. Opnieuw hoor ik dat alle collega's de mond vol hebben met woorden van lof voor de huishoudhulpen en de mensen in de dienstenchequesector, maar alweer is de kloof met de realiteit van die mensen vandaag hallucinant groot. Die mensen, die belangrijk werk doen – daar zijn we het allemaal over eens –, krijgen een zodanig lage kilometervergoeding dat ze zelf moeten bijbetalen om hun job te doen.

Die kunnen op dit moment niet sparen. Die verdienen zo weinig geld dat ze geen geld opzij kunnen zetten om te sparen en hun leven verder uit te bouwen. En dat is niet normaal. Dat is eigenlijk beschamend voor een welvarende regio als Vlaanderen. We zijn het erover eens dat die mensen ongelooflijk belangrijk werk doen, maar we laten die al jaren lang in die situatie vastzitten.

Ik ben een groene. Ik houd van recycleren. Maar dit debat ben ik ondertussen kotsbeu. Minister, ik roep u dan ook op om met de Vlaamse Regering aan de kant van de huishoudhulpen te staan en ervoor te zorgen dat die loonsverhoging er ook echt komt. Welke garanties zal de Vlaamse Regering inbouwen zodat, als die geldstromen zullen worden vrijgegeven, die ook effectief gaan naar de huishoudhulpen en hun loon?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, we zijn het er kamerbreed over eens dat de dienstenchequesector en die 120.000 werknemers bijzonder belangrijk zijn voor Vlaanderen, niet het minst voor de 750.000 gezinnen die op die manier werk en gezin kunnen combineren.

Maar ik ben ook een beetje verwonderd, collega's, over de toon van een aantal tussenkomsten, zeker vanuit de oppositie. We hebben hier vorig jaar kamerbreed een resolutie goedgekeurd waarbij we een heel aantal vragen gesteld hebben aan de Vlaamse Regering. Als ik die resolutie overloop, is punt na punt ingevuld door de Vlaamse Regering. De 100 procent indexatie – verre van evident – is voor het eerst volledig ingevuld. Dat gaat over meer dan 40 miljoen euro tegen het einde van deze legislatuur die extra in het systeem wordt gepompt om ervoor te zorgen dat de bedrijven inderdaad in staat zijn om hun personeel, hun medewerkers, hun huishoudhulpen, beter te gaan betalen. En de Vlaamse Regering gaat nog verder. We hebben afgesproken om een jobbonus in te voeren. Er gaat 600 euro netto extra mogelijk worden voor de huishoudhulpen.

Dus, collega's, we moeten de huishoudhulpen inderdaad appreciëren en waarderen met de nodige loonsverhoging, maar deze regering voorziet daarvoor inderdaad de middelen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik denk dat minister Crevits het niet beter zou kunnen samenvatten dan collega Bothuyne net heeft gedaan. Er is inderdaad kamerbreed een resolutie goedgekeurd, en daar wordt nu door deze Vlaamse Regering en door minister Crevits effectief ook uitvoering aan gegeven.

Arbeidsvoorwaarden gaan niet alleen over loon. Dat gaat over veel meer dingen. En wat zegt deze Vlaamse Regering? Wij trekken de middelen daarvoor uit, maar het is nu aan de werkgevers en de werknemers om tot akkoorden te komen. Het gaat over loonsverhoging, maar ook over andere zaken. Vragen die hier gesteld zijn, over omkadering, opleiding, onkostenvergoeding en andere, zijn belangrijke vragen. Maar die moeten vandaag – en die kunnen ook met creativiteit – in de schoot van het sociaal overleg worden opgelost of aangepakt. Dat is alleszins waar deze Vlaamse Regering op dit ogenblik, met respect voor het sociaal overleg, op wacht, in de hoop dat werkgevers en werknemers daar samen uit zullen komen.

U vroeg naar de uitvoering van het decreet, collega Ronse. Dat komt morgen in de commissie. Dat zal morgen dus verder besproken worden. Ik ben alleszins blij, en minister Crevits ook, dat u daar met heel veel enthousiasme grote steun aan verleent. Dat zal morgen dan ook nog wel verder blijken.

Collega De Witte, wat de rendabiliteit van de sector betreft: ik heb het altijd moeilijk als dat zo in antagonismen wordt gesteld. De rendabiliteit van de sector is een noodzakelijke voorwaarde om ervoor te kunnen zorgen dat er degelijke lonen worden betaald. Dat is een noodzakelijke voorwaarde. En in het prognosemodel wordt een onderscheid gemaakt tussen kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen profit en social profit, waar onder andere naar voren komt dat de social profit ook betere voorwaarden geeft. Het onderscheid daaromtrent wordt alleszins gemaakt.

Zoals collega Bothuyne gezegd heeft, heeft deze Vlaamse Regering zich geëngageerd en middelen op tafel gelegd. Nu is het aan het sociaal overleg om tot akkoorden te komen, niet alleen over de loonsverhoging en de 0,4 procent die op federaal niveau bepaald is, maar ook over een aantal andere zaken. Het is nu aan de sociale partners om hun ei te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik ben blij dat de Vlaamse Regering zich engageert om het sociaal overleg te smeden met de middelen die u vrijdag hebt beslist, maar ook dat u heel duidelijk hebt gezegd dat het onder voorwaarden is. Als er geen akkoord is tussen de sociale partners om de lonen substantieel te verhogen, om de mobiliteitsvergoeding effectief te betalen en om ervoor te zorgen dat werkbaar werk effectief wordt gerealiseerd, dan kunnen de werkgevers in de sector naar die extra middelen fluiten. Ik denk dat het correct is om te zeggen dat de mensen die op het terrein het risico nemen om ons dagelijks van propere huizen te voorzien, ook in de coronacrisis, maximaal profiteren van de extra middelen die de Vlaamse Regering voorziet. En na deze eerste ronde, mijnheer Bothuyne, is er een volgende ronde nodig om bijkomend loon- en arbeidsvoorwaarden te honoreren.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Opnieuw: hulde aan de poetshulpen, aan de huishoudhulpen. We zijn het er unaniem over eens. We hebben geld bij gestoken, we hebben de jobbonus ingevoerd, maar er is nog één extra nodig. Als we onze huishoudhulpen echt willen belonen, als we ze voor de buitengewone context waar ze nu voorstaan, willen steunen, dan moeten we ze een deftige bonus kunnen geven. In dit land wordt een bonus kapot belast, zowel voor de huishoudhulp als voor de werkgever, voor alle werknemers trouwens.

Laat ons het verhaal – het schrijnende verhaal – van de huishoudhulpen die zich dag in dag uit te pletter werken, die in moeilijke omstandigheden gaan werken, aangrijpen om er nu eindelijk eens voor te zorgen dat mensen correct kunnen worden vergoed voor buitengewone prestaties. Laat ons die bonussen niet meer plat belasten. Laat ons dienstenchequebedrijven, die geen gangsters zijn en met kleine marges werken, die risico's nemen om mensen kansen te geven om het evenwicht te vinden tussen arbeid en gezin, de mogelijkheid geven om hun huishoudhulpen deftig te belonen. Voer een deftig fiscaal bonussysteem in.

Minister Beke, ik vraag u om dat ook op federaal niveau op tafel te leggen, want het is dringend. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, u zegt dat de rendabiliteit een noodzakelijke voorwaarde is om lonen te kunnen uitkeren. Natuurlijk, maar wat we zien– en daar spreekt u zichzelf tegen –, is dat de meest rendabele bedrijven de slechtste arbeidsvoorwaarden in de sector hebben: TRIXXO, het Poetsbureau. En dat is net het probleem. Het is mijn vrees dat een aantal van die rendabele bedrijven – de sector is verdeeld: er zijn rendabele actoren en er zijn sociale bedrijven die niet rendabel zijn – de extra middelen die de Vlaamse Regering geeft, niet doorgeven aan de poetswerkers. Dat is mijn vraag.

We hebben dat ook gezien met de coronasteun. Een deel van die steun aan de grote bedrijven is verdwenen in de zakken van de aandeelhouders, en dat is schrijnend, mijnheer Vande Reyde.

U zegt dat u de extra steun aan het sociaal akkoord koppelt, en dat vind ik heel goed. Ik vraag dat er ook extra voorwaarden komen zoals opleidingen en omkadering voor de toekenning van die steun. Ik hoop dat u dat meeneemt.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.50 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.02 uur.

ONTWERP VAN DECREET van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2020
– 23 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2020.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr. 23/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 21.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding
– 880 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr. 880/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 en 2.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021
– 915 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u, voorzitter. Wij zullen het ontwerp van decreet steunen. Het uniek loket is bevorderlijk voor de klantvriendelijkheid en het bundelt zoveel mogelijk premies die gericht zijn op energiebesparing en renovatie. Maar het is natuurlijk geen zaligmakende oplossing. Het is een begin, het is een stap, maar we moeten naderhand toch zien dat we dat evalueren, en dat we het ook duidelijk aan de mensen uitleggen. Het zal sowieso een stap sneller zijn naar een grote energetische renovatie, maar nogmaals: het moet voldoende geëvalueerd worden.

Het is voor heel veel mensen nog steeds simpelweg onbetaalbaar om een woning te renoveren. We moeten dus zorgen dat we iedereen mee hebben. In de commissie werd ook meegegeven dat het breed is, en er zijn ook doelgroepen omschreven, maar doelgroep 3 – dat zijn de laagste inkomens – wordt mijn inziens toch wel serieus benadeeld.

Het Vlaams Belang zal ook steeds blijven benadrukken dat er naast het uitreiken van premies, naast het uniek loket, ook voldoende begeleiding moet zijn. Dat is niet alleen zo voor de lagere inkomens. Die zitten natuurlijk met de vraag hoe ze dat betaald krijgen. In de meeste gevallen is het antwoord dat ze dat niet kunnen. Maar er zijn natuurlijk ook mensen die daar absoluut niet mee begaan zijn, die niet weten waar ze mee bezig zijn, of wat ze zouden moeten doen. Ook die mensen moeten begeleid worden, zodat ze de goede oplossingen en de goede materialen gebruiken, en ze ook optimaal te werk gaan voor de toekomst.

Ik heb in de commissie ook gevraagd of het voldoende 'future-proof' is. Op die premie staat nu een bedrag, maar we zien allemaal op het nieuws dat de materialen duurder worden, en geen klein beetje. De prijzen worden duurder, en de lonen zullen ook wel iets hoger worden, maar niet in die mate dat ze de prijsverhogingen van de materialen en dienstverleningen gaan volgen. Ook daar ijveren wij ervoor dat de premies zelf meegaan met de levensduurte.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, we hebben het hier al wel een paar keer gehad over klimaat en duurzaamheid. Iedereen weet dat we in Vlaanderen

een verouderd huizenpatrimonium hebben, dat dringend aan renovatie toe is. De ambitie is om tussen de 60.000 en 90.000 woningen per jaar gerenoveerd te krijgen. Daarmee boeken we enorme winst voor het klimaat, en ook voor de portemonnee van de bewoners van die huizen, omdat het energieverbruik drastisch naar beneden gaat. Maar we weten ook dat renovaties geld kosten. Koken kost geld, letterlijk en figuurlijk. Daarom het stelsel van premies en leningen.

Mevrouw de minister, wij zijn zeer verheugd met de beweging naar een veel klantvriendelijkere overheid. Het is moeilijk, wanneer je al de moeite wilt doen om je huis te renoveren, om dan nog eens door de talrijke bladzijden op de pagina's van de Vlaamse overheid te surfen om te zoeken waar de premies en de ondersteuning te vinden zijn. Een eengemaakt lokaal loket, dat bovendien eigenaars kan bijstaan bij een zo efficiënt mogelijke renovatie en het verkrijgen van de nodige en gerechtigde subsidies, is een belangrijke stap voorwaarts, om op die manier van de lokale Energiehuizen drijvers van klimaat en economische vooruitgang te maken voor de huiseigenaar.

Een performante overheid die alles bundelt en een uniek aanspreekpunt heeft voor burgers is iets waar een liberaal natuurlijk achter staat. Wij juichen dan ook de installatie van dit ontwerp van decreet toe.

Wat de bezorgdheden van de heer Pieters betreft, denk ik dat het eerder een bezorgdheid zal zijn om het geld volledig uitbetaald te krijgen en om, met andere woorden, de renovatiegraad te bereiken, eerder dan dat er te weinig geld zou zijn voor eventueel stijgende kostprijzen. Maar uiteraard zullen we dat moeten evalueren, minister, en bekijken wat kan en wat nodig is.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil ook namens onze fractie de uitdrukkelijke steun uitspreken voor dit ontwerp van decreet. Dit is een bijzonder belangrijke stap om de grote doelstellingen te verdrievoudigen en om de vereiste renovatiegraad in Vlaanderen te bereiken en in te vullen. We steunen vanuit de Vlaamse overheid al vele jaren het renoveren, het energetisch optimaliseren van de woningen. Met dit ontwerp van decreet en met dit systeem zullen we dat op een veel efficiëntere manier kunnen doen en zullen we ook het bereik hopelijk drastisch kunnen verhogen, zodat meer Vlamingen zullen renoveren op een haalbare en betaalbare manier.

Gecombineerd met de uitbreiding van de energieleningen, die we vorige week nog bespraken in het kader van het Klimaatplan, en met de ontzorging die onder andere via de renovatiecoaches wordt voorzien, zijn wij ervan overtuigd dat we op deze manier straks veel meer Vlaamse gezinnen uitzicht kunnen geven op een betaalbare en energiezuinige woning. Vandaar de volmondige steun van onze fractie voor dit belangrijke ontwerp van decreet.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): De Vooruitfractie zal tegen dit ontwerp van decreet stemmen om een punctuele reden die, jammer genoeg volgens ons, de illustratie is van een breder probleem. Op zich vinden wij dat het ontwerp van decreet van een aantal goede principes vertrekt en zijn wij zeker niet tegen de eenmaking van een aantal premies en al helemaal niet tegen een uniek loket, dat inderdaad een stap vooruit is. Ik hecht eraan om dat hier uitdrukkelijk te zeggen. Er zitten in dit ontwerp van decreet een aantal dingen die een noodzakelijke en nuttige stap vooruit zijn, en ik hoop dat ze zullen werken.

Aan de andere kant wordt in het artikel 2 een wijziging aangebracht aan het huidige Energiedecreet, in die zin dat dat Energiedecreet vandaag voorziet in premies

die 20 procent hoger liggen, verhoogde tegemoetkomingen zijn, voor diegenen die als beschermd afnemer zijn gekenmerkt. Dat betekent dat er in de huidige decreetgeving minstens een poging is om aan diegenen voor wie de drempel naar de renovatie het hoogst is de tegemoetkoming, de premie, de lening ook hoger te maken. Het artikel 2 van dit ontwerp van decreet schaft die regeling af. We vinden dat een fout signaal. De regering heeft in de bespreking in de commissie weliswaar toegezegd om een equivalent te zullen ontwikkelen en dat het niet de bedoeling is dat de meest behoeftigen erop achteruit zullen gaan. Maar zoals uw collega daarstraks bij een andere vraag al opmerkte: ten eerste is het verschil tussen de meerderheidspartijen en de rest van de bevolking dat de meerderheidspartijen vertrouwen hebben in de regering. *(Opmerkingen)*

Toch in deze regering. Ten tweede zien wij vanuit Vooruit niet de nood om een blanco afschaffing van het voordeel in te voeren als men toch van plan is om het te behouden. Het had perfect gekund dat men een beter inzicht had gegeven in wat er dan in de plaats moet komen. Sowieso is er met wat vandaag ter stemming voorligt geen garantie dat de groep die inzake renovaties, zelfs kleine renovaties, de hoogste drempel moet overwinnen ook de meeste steun zal behouden en ook meer steun zal krijgen dan vandaag.

Dat is het globale probleem. We komen daar keer op keer terug en ik zal daarop blijven terugkomen. Dit ontbreken is daarvan een symptoom. Er is ook geen enkele garantie dat de middelen die uiteindelijk beschikbaar zullen zijn via premies en leningen, überhaupt diegenen die het het moeilijkst hebben, zullen helpen om de drempel te overwinnen. Ook uit de bespreking in de commissie blijkt immers dat zelfs als je alle premies bij elkaar telt, je nog niet aan de helft van het bedrag komt dat er nodig is voor een grondige renovatie. Dat betekent dat voor de heel grote groep van eigenaars, voornamelijk vaak oudere eigenaars, voornamelijk vaak eigenaars met lagere inkomsten, die renovatie een illusie zal blijven en niet zal gebeuren, zelfs niet met wat er hier wordt voorgesteld.

Dat is niet goed voor onze klimaatambities, voor de staat van het woningenpark en van het patrimonium en ook niet voor de mensen zelf. We moeten daarin krachtdadiger optreden en voorzien in betere instrumenten en een stap verder gaan. Wat hier voorligt, is een vereenvoudiging, maar een vereenvoudiging van het bestaande systeem verandert op zich niet veel aan dat systeem en aan zijn tekortkomingen. Vooruit vindt dat niet voldoende en zal het ontwerp van decreet niet goedkeuren. Al was het maar om duidelijk te maken dat we zullen blijven aandringen op stappen die verder gaan.

Ik herhaal dat het op zich een goede zaak is dat er wordt vereenvoudigd, maar er is veel meer nodig dan dat. Dit is een gemiste kans om dat 'meer' ook op tafel te leggen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik veronderstel dat het amendement straks komt.

De voorzitter: Dat moet u toelichten, niet ik. Het gaat trouwens om twee amendementen.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik mag die nu dus toelichten.

We zullen het ontwerp van decreet uiteraard wel steunen omdat de twee systemen beter op elkaar worden afgestemd en klantvriendelijker worden gemaakt. Verder worden de inkomensgroepen van de twee gedefinieerde doelgroepen duidelijk opgetrokken. Voor bijvoorbeeld een gezin met twee kinderen kun je nog altijd tot maximaal 25 procent premie gaan bij een bruto jaarinkomen van 70.880 euro. Als je kijkt naar de gemiddelde inkomens van de mensen, dan betekent dat ongeveer 50 procent van de bevolking daar wel degelijk gebruik van kan maken.

We vinden het een goede vereenvoudiging: de systemen zijn duidelijker op elkaar afgestemd, wat het ook klantvriendelijker maakt.

Er zitten ook een aantal goede zaken in. Het gaat niet alleen over woningen die ouder zijn dan 30 jaar, maar ook over woningen vanaf 15 jaar oud enzovoort. Ik zie alleen maar positieve elementen. Er zullen later nog details naar boven komen die beter of anders kunnen. Maar dat komt veeleer aan bod in de uitvoeringsbesluiten. Dit is een stap in de goede richting, zeker in het kader van het Vlaams Energie- en Klimaatplan dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd, waarbij we willen inzetten op de renovatie van de woningen en waarbij het kafkaiaanse verschil tussen een renovatie- en een energiepremie duidelijk is weggewerkt met een uniek loket.

Er zijn twee amendementen ingediend die puur technisch van aard zijn. Op 22 oktober 2021 is er nog een decreet goedgekeurd. Dat decreet en dit ontwerp van decreet hebben elkaar gekruist en daardoor klopt de nummering niet. Daarom moet de nummering aangepast worden in amendement x en in amendement x plus 1. De twee voorliggende amendementen zijn dus enkel bedoeld om ervoor te zorgen dat de nummeringen op decretaal vlak juist zijn.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Dit is een stap in de goede richting. We zullen het glas als halfvol beschouwen want een woning renoveren is sowieso al een grote uitdaging: plannen en keuzes maken, eventueel een architect aanspreken, een aannemer zoeken of zelf de handen uit de mouwen steken. De nachtmerries van mijn eigen verbouwperiode komen nog terug.

Los daarvan kwam er telkens nog een tweede zoektocht bij. Welke premies zijn er allemaal? Welke voorwaarden gelden daarbij? Welke moet ik op voorhand aanvragen en welke achteraf? Een premie aanvragen voor renovatie of voor energiebesparende maatregelen – ik hoorde het onlangs nog in mijn vriendenkring – was bij momenten het beoefenen van hogere wiskunde. Het is dus alleszins een goede stap dat dat nu vereenvoudigd wordt tot een loket en een premie. Daarom zei ik dat we dit ontwerp van decreet zullen steunen. Ik heb dat ook in de commissie gezegd. Ik zei ook dat we dit beschouwen als een halfvol glas, omdat er nog gigantische uitdagingen zijn. Tegen 2050 95 procent van onze Vlaamse woningen renoveren: dat is een gigantische uitdaging voor ons als samenleving om dat gedaan te krijgen, om de Vlamingen zo ver te krijgen, om dat zo goed mogelijk te begeleiden, maar zeker ook voor al die gezinnen om effectief die stappen te zetten. Dan heb je de gezinnen die bemiddeld zijn en die met die premies in de juiste richting gestimuleerd zullen worden en op die manier hun energiefactuur kunnen verlagen, de gezinnen die in staat zijn om die investering te doen. Dat is een belangrijke voorwaarde. Er zijn vandaag echter nog altijd heel veel mensen – een op de vijf gezinnen – in energiearmoede. Dat zijn mensen die op het einde van de maand moeten kijken of ze rond komen en die dus niet de mentale, laat staan de financiële, ruimte hebben om investeringen te doen waarvoor ze nadien wel een lagere energiefactuur krijgen, wat goed is, waarvoor ze nadien een premie kunnen krijgen. Maar zij kunnen die investering niet aan. Om die mentale ruimte te creëren, hebben we dat ontzorgen nodig. Om die financiële ruimte te creëren, zullen we voor die groepen een systeem moeten oprichten van prefinanciering, vrees ik. Dat is een ander systeem dan datgene dat hier voorligt. Maar het is wel een systeem waarmee mensen die in financiële nood zitten, er echt toe worden aangezet om hun woning te renoveren. Dat zou voor hen heel veel helpen.

Heel deze tussenkomst ging tot dusver over mensen die een woning bezitten. Er zijn natuurlijk ook nog de mensen die geen woning bezitten. Ook hen mogen we niet vergeten. De mensen die een woning huren, zijn een bijzonder belangrijke

groep. Daarvoor moeten we de verhuurders aanspreken. Want als een verhuurder gaat investeren in zijn woning, dan is het uiteindelijk de huurder die dat op het einde van de maand voelt. Maar de verhuurder die niet investeert in zijn woning, zorgt ervoor dat zijn huurder met een hogere energiefactuur geconfronteerd blijft worden. Die huurders hebben dan veel te weinig sleutels in handen. Daarom zeg ik dat het glas halfvol is: omdat de uitdagingen voor de politiek nog zeer groot zijn, omdat de uitdagingen voor de individuele gezinnen nog zeer groot zijn, zowel voor diegenen die huren als diegenen die verhuren.

We zullen dit ontwerp van decreet steunen omdat het alvast een stap in de goede richting is dat de frustraties bij het aanvragen van energiepremies of renovatiepremies verdwijnen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, bij een dergelijk ontwerp van decreet hoort natuurlijk ook een uitvoeringsbesluit, waarvan de eerste principiële versie op de site van het Vlaams Parlement terug te vinden is. Daar kun je zien welke verdeling van de budgetten er gemaakt wordt. Er wordt inderdaad, collega Tobback, afgestapt van de beschermde afnemer. Maar let wel: de derde doelgroep, die maar liefst 35 procent van de factuur terugbetaald krijgt, is uitgebreid tot 1,1 miljoen mensen. Dus zeggen dat dit een sociale kaakslag is, lijkt me toch wel een beetje vergaand.

Een tweede punt gaat over de huurders. Het is net door de eigenaars te stimuleren om hun huis te renoveren, dat de huurders beter af zijn. Collega Aerts, u hebt dus gelijk: we moeten aandacht hebben voor de huurders, waar vaak de meest kwetsbare mensen zitten, die het meest te kampen hebben met energiearmoede en er dus het meest gebaat bij zijn dat het huis waarin ze wonen gerenoveerd wordt. Ik ben zelf geen verhuurder, maar als er een ding is waarvan ik hoor dat verhuurders ermee worstelen, is dat de administratieve rompslomp. Het is dus goed als een lokaal energiehuis hen kan zeggen: voor dit budget kunt u deze renovatie uitvoeren, en u kunt dat beter nu doen want de Vlaamse Regering is bezig met het opstellen van verstrengde normen. Als u dat binnen tien jaar niet gedaan hebt, zult u dat dus voelen. Het is nu dus uw kans: ofwel springen, eraan verdienen en begeleid worden, ofwel wachten en uiteindelijk de stok voelen.

Ik denk dus dat de Vlaamse Regering een vrij coherent renovatiebeleid aan het opbouwen is, met een grote focus op de lokale component, want de ene stad of gemeente is niet dezelfde als de andere. Dat vraagt soms een wat andere aansturing.

Maar er is alleszins een sociale component, waarbij de minder begoede huiseigenaars een groter stuk van hun factuur terugbetaald krijgen en waarbij we het voor alle eigenaars gemakkelijker maken om te renoveren zodat de huurders er finaal ook beter van worden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Op basis van de opmerking van collega Aerts, wilde ik graag nog het volgende meegeven. Men heeft beslist om de registratierechten te verlagen. Daarnaast werden er ook rentesubsidies ingevoerd en is er de uitgebreide 0 procentlening. Dit komt er allemaal bovenop. Er is dus al heel wat, als ik het zo mag uitdrukken.

Maar alles gaan prefinancieren… Ik weet dat het al vaker werd benadrukt door collega Tobback en nu ook door u. Prefinancieren betekent ook dat dit op een bepaald ogenblik moet worden terugbetaald. En dan is de vraag: ga je inderdaad nog meer prefinancieren via de overheid die ook moet worden terugbetaald of ga je eerder werken via een systeem met de bank waarbij er rentesubsidie wordt

gegeven. In principe kun je de prefinanciering ook krijgen door een 0 procentlening aan te vragen. Dat is ook een vorm van prefinanciering. Als het gaat om een prefinanciering in functie van de gerealiseerde besparing, dan weet u evengoed als ik dat die gerealiseerde besparing achteraf zeer moeilijk te berekenen en te definiëren is en dat je dan soms vertrokken bent in procedures die administratief veel te omslachtig zijn. De prefinanciering zit niet hierin, maar in eerder genomen beslissingen, zijnde de rentesubsidie en de 0 procentenergielening.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik verwijs naar het actualiteitsdebat van vorige week. Daarin werd duidelijk aangegeven dat het een renovatieverplichting is ten behoeve van het klimaatplan. Dat lijkt mij juist de verkeerde benadering naar het gros van onze inwoners. We moeten de mensen daartoe aanzetten voor hun eigen comfort, voor het eigen financiële voordeel dat ze eruit halen.

Er wordt hier gezegd dat die prefinanciering niet kan. Maar als de regering, als de meerderheid erin gelooft dat dat een financiële verbetering met zich kan meebrengen voor onze eigen inwoners – en daar geloof ik zelf ook in –, dan kan het toch geen probleem zijn om een systeem uit te werken voor die prefinanciering. Voor die 0 procentlening moet er eerst geld op tafel worden gelegd. En er zijn genoeg mensen die dat niet hebben. Als er een ander systeem wordt uitgewerkt, waarbij we ervan uitgaan dat dat toch wordt terugverdiend en dat wij hen daarbij helpen, dat zij daar zelf niet voor in de schulden hoeven te gaan, want dat kunnen en mogen ze dikwijls niet, dan is dat toch een serieuze surplus. Men moet de mensen begeleiden naar hun comfort en hun welzijn, en niet zozeer naar dat klimaatplan. Als dat daarvan een gunstig gevolg is, 'so be it', dan is dat mooi meegenomen. Maar het comfort en het welzijn van onze inwoners primeren.

De voorzitter: Collega's, we gaan wel het debat van vorige week niet overdoen.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Daarover ben ik het helemaal met u eens, voorzitter, en dat was ik ook niet van plan. Ik wilde heel kort twee dingen antwoorden.

Ten eerste, collega Schiltz, heb ik de term 'sociale kaalslag' niet gebruikt. Ik zal die ook niet gebruiken. Ik heb mijn ongerustheid uitgedrukt over het feit dat er een systeem met voordelen verdwijnt, waar op dit moment geen wettelijk bekrachtigd – want ook dat uitvoeringsbesluit is nog niet van kracht – alternatief voor is. Er is dus nog geen duidelijkheid over of, voor diegenen die het het meest nodig hebben, dat wat er in de plaats zal komen van wat er vandaag is – want het bestaande systeem was ook allesbehalve perfect – een verbetering zal zijn dan wel in het beste geval een status quo. En voor een status quo denk ik dat dit moment niet meer het moment is. Het is nodig om meer te doen. Maar ik heb de woorden 'sociale kaalslag' niet in de mond genomen. Als ik hyperbolen wens te gebruiken, ben ik over het algemeen niet gegeneerd om ze zelf te gebruiken. Als ik ze niet gebruik dan is dat omdat ik ze ook niet wens te gebruiken. Dan moet u het niet in mijn plaats doen.

Ten tweede, collega Gryffroy heeft een eeuwige uitleg over waarom prefinanciering des duivels is, niet gaat en niet mogelijk is. Ik kan alleen maar vaststellen, collega Gryffroy, dat in een aantal andere landen terugbetalingssystemen, nul op de meteir prefinanciering, wel worden gehanteerd en dat blijkbaar alleen in Vlaanderen zoiets a priori onmogelijk, onbespreekbaar en niet uit te werken is. Ik ben het daar niet mee eens. Ik blijf gewoon bij de simpele vaststelling dat voor een hele hoop mensen, zelfs met premies en leningen, het systeem dat we vandaag aanbieden niet aantrekkelijk is. Al was het maar omdat je bijvoorbeeld 0 procentleningen kunt hebben zoveel als je wilt, maar als je kijkt naar de gemiddelde leeftijd van

een groot aantal eigenaars van slecht geïsoleerde, slecht onderhouden woningen, dan gaat dat over het algemeen over mensen die een vrij gevorderde leeftijd hebben en zelfs niet meer in aanmerking komen voor leningen in een gezonde economische overweging.

Daar moet je dus op een andere manier over beginnen na te denken, en ik blijf het er moeilijk mee hebben dat men die hele denkoefening zelfs niet wil doen, en blijft hangen in het almaar uitbreiden van leningen, waarbij we dan keer op keer moeten vaststellen dat die leningen er niet in slagen om het renovatiepercentage gevoelig op te drijven, omdat ze voor mensen blijkbaar niet overtuigend genoeg zijn.

U denkt met dit decreet die dam of die dijk te doorbreken. Als dat zo is, zal ik daar blij om zijn en zal ik dat ook erkennen. Maar vanuit Vooruit blijven wij ervan overtuigd dat, gezien het profiel van heel wat mensen die in slecht geïsoleerde woningen, in energie-inefficiënte woningen wonen, en daar eigenaar of huurder van zijn, dit systeem niet voldoende is om aan de snelheid te komen die we nodig hebben.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega Gryffroy, u verwees naar de 0 procentlening. Weet u wat heel veel mensen te horen krijgen als ze hun factuur niet kunnen betalen? 'Neem geen bijkomende leningen meer aan.' Dat is het advies dat zij altijd krijgen vanuit de hele sector: neem geen bijkomende leningen aan. Dus dat telt ook voor 0 procentleningen om je woning te renoveren. En net daarom moeten we toch gaan naar een systeem van prefinancieren voor die armste groep. Dat gebeurt al in het buitenland, maar dat gebeurt vandaag bijvoorbeeld ook al in Gent, waar met een rollend fonds de woningen van de kwetsbaarste gezinnen stuk voor stuk gerenoveerd worden. Pas nadien, bij de verkoop, wordt dat teruggevorderd. Dat lost meteen ook de lange termijn op van een aantal leningen voor mensen die al wat ouder zijn. Dat kan dus wel degelijk, en dat is absoluut een systeem dat we verder moeten onderzoeken. Want ik zeg het nog eens: heel veel mensen in armoede krijgen te horen dat zij er geen lening meer mogen bijnemen.

Daarom, om die mensen te helpen om hun woning toch energetisch in orde te brengen en te genieten van een lagere energiefactuur, moeten we dat blijven onderzoeken tot we hier in het Vlaams Parlement ook zo'n systeem kunnen uitrollen over heel Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ga het debat, dat we zeer uitgebreid in de commissie hebben gehad, niet opnieuw voeren. Maar ik wil misschien toch wel een aantal zaken beklemtonen. Ten eerste denk ik, of ik ben er zeker van, dat dit ontwerp van decreet zeer goed is. Ik ben ook zeer verheugd dat ook de collega's van Groen zeggen dat dit een eerste goede stap is. Ik besef ook heel goed – en ik heb dat ook in de commissie gezegd – dat er nog heel wat werk aan de winkel is en dat wij echt wel die stappen voorwaarts moeten zetten. Maar het is echt wel goed dat we volgend jaar dat uniek loket oprichten. Als we willen dat de mensen meer gaan renoveren, moeten we ze ontlasten van allerlei kleine regeltjes. Het is goed dat er een frontoffice is waar de aanvrager zijn aanvraag kan indienen en dat die zich voor de rest niet te veel moet aantrekken van wat er achter die frontoffice gebeurt. Dat is een heel belangrijke stap.

Ten tweede wil ik ook toch nog eens beklemtonen dat het net de bedoeling is dat we de doelgroep verruimen – collega Tobback, ik begrijp uw bezorgdheid – zodat er veel meer mensen een beroep kunnen doen op allerhande premies. Want dat was ook wel een van de zaken die tijdens verkiezingen heel vaak aan bod kwamen: mensen zeiden dat ze werken en dat ze een lager inkomen hebben, en dat

het verschil met een werkloosheidsuitkering niet zo groot is, maar dat men wel uit allerlei voordelen valt die er zijn voor mensen die in een bepaald statuut zitten.

We hebben toen met z'n allen, met alle politieke partijen en politici, gezegd dat dat toch eigenlijk niet kan, dat dat niet rechtvaardig is. Want het is goed dat mensen met een laag inkomen toch werken, en we mogen ze niet uitsluiten van bepaalde premies, klonk het. Wel, we doen dat. Hiermee doen we dat. Dat is die doelgroep 3, mensen met de laagste inkomens. Het is net heel goed dat ook zij een aanvraag kunnen indienen om een premie te verkrijgen.

Als je kijkt naar de bedragen – maximum 35 procent van de factuur – hebben we het over ongeveer 17.5000 euro op een totaalfactuur van 50.000 euro, en dat is mooi. Ik denk dat het net goed is dat die doelgroep enorm verbreed is, en dat heel wat Vlamingen die ook werken, daar een beroep op kunnen doen.

Ik hoop dat we u en uw fractie toch nog kunnen overhalen om deze stap in de goede richting mee te ondersteunen. Zoals ik eerder al in de commissie zei, is dit een eerste stap maar is het werk nog maar pas begonnen. We weten waar we naartoe moeten richting 2030 en 2050. Deze ondersteuning, zowel van de lening als van allerhande premies, weg van alle paperassen en drempels, is een heel grote stap in de juiste richting.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Jullie hebben het er al over gehad om de laagste inkomens te helpen. Ik ben ervan overtuigd dat we eigenlijk op alle domeinen van de overheid dergelijke systemen zouden moeten invoeren. Eenvoud en toegankelijkheid zijn heel belangrijk, net voor die doelgroep.

Mijnheer Tobback, het was een beetje voor u bedoeld. Het is net voor die doelgroep dat we dit eenvoudige systeem invoeren en dat is in de eerste plaats in hun voordeel. Ik denk dat dat op nog veel meer systemen of onderdelen moet worden toegepast. Ik probeer dat ook bij sociaal wonen ingang te doen vinden en daar een zeer eenvoudig, toegankelijk, laagdrempelig systeem in te voeren.

Mijnheer Pieters, u hebt op een bepaald moment een heel aantal zaken opgesomd die duurder worden maar heel doelbewust vermeldt u één zaak niet in uw rijtje. De betaalbaarheid van die zaken is voor ons primordiaal. We hebben daar altijd aandacht aan besteed en we denken dat dit van cruciaal belang is. Dat is evident, maar één zaak die u niet hebt vermeld, is ook duurder geworden en daarmee bieden we hier een gedeeltelijke oplossing of een tegemoetkoming voor de duurder geworden energiefactuur. Die hebt u in uw rijtje niet vermeld.

Het klopt inderdaad dat we nu een inspanning vragen, en dat is een beetje het debat van vorige week, maar we proberen die zoveel mogelijk te ondersteunen. Maar op lange termijn is dat een ondersteuning in het belang van die mensen zelf. Daar moet u maar eens naar kijken. Ik weet niet hoe het met uw energiefactuur gesteld is maar voor heel veel mensen is er een pak bijgekomen. En die renovatie moet daaraan verhelpen. We zullen voor die renovatie de nodige ondersteuning bieden.

Mijnheer Aerts, verhuurders die verhuren aan SVK's komen sowieso in de derde categorie terecht waar de grootste ondersteuning geldt. We zorgen dat zij daar de hoogste premies voor kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister Demir, u hebt het over 2030 en over 2050 maar daarvoor moeten we het eigenlijk niet doen. Het gaat over het terugverdieneffect en over het comfort en welzijn van onze inwoners. Wanneer we in

de toekomst naar een Vlaamse sociale zekerheid gaan, dan hebben we er alle voordeel bij dat er minder moet worden betaald aan onze inwoners omdat het beter is voor hun gestel en voor hun comfort.

Minister Diependaele, na mijn eigen renovatie heb ik mijn energiefactuur tot een vierde kunnen herleiden. Ik weet dus heel goed waar dat toe leidt.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de verenigde commissies aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr. 915/3)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 en 2.

Er zijn amendementen op artikel 3 en 4. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr. 915/4)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 5 en 6.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van een Vlaams subsidieregister – 936 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams subsidieregister.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Voorzitter, wij als Vlaams Belang staan positief tegenover dit initiatief. Minister, als het goed is, dan zeggen wij dat ook. Ik heb wel een paar kritische bedenkingen, dat wel. Het subsidieregister had er bijvoorbeeld al lang geleden moeten zijn. Ik heb ook voorgesteld om de subsidies te laten doorlichten door het Rekenhof, maar dat heeft men hier afgeketst. Het subsidieregister komt er echter, en dat is positief. Qua besparing schat ik het niet hoog in. Dat weet u echter zelf ook. Qua transparantie is het echter wel goed bestuur, en dat is prima.

Het eigenlijke doel van het subsidieregister is het overzichtelijk in kaart brengen van alle subsidiestromen van de Vlaamse overheid naar rechtspersonen en feitelijke verenigingen, dus niet naar fysieke, natuurlijke personen, en zo meer transparantie te bieden in de besteding van de overheidsmiddelen alsook dubbele subsidiëring te helpen vermijden. Ik wil hier toch wel even een waarschuwing bij geven. We mogen ons in dezen eigenlijk niet blindstaren op dossiers zoals dat van El Kaouakibi. Dergelijke misbruiken die in het verleden zijn gebeurd – en niet alleen zij zal daar een voorbeeld van zijn als we de dossiers eens allemaal tegen het licht zouden houden –, gaan over dossiers waarbij er van verschillende kanten werd

gesubsidieerd. Die zijn er, maar het is natuurlijk ook niet de algemene regel. Er is een substantiële besparing uit te puren, maar dat is niet gegarandeerd. Ik denk dan toch dat, zoals bij dossiers zoals dat van El Kaouakibi, er geen inzicht zal zijn over subsidies die door verschillende overheden worden verstrekt. Het subsidieregister is immers beperkt tot de entiteit van de Vlaamse overheid. Het omvat bijvoorbeeld niet de lokale besturen. Die blijven buiten de scope van dit subsidieregister. Dergelijke dubbele subsidiëringen zullen in de toekomst dus nog wel kunnen gebeuren. Ook blijven binnen de Vlaamse overheid dubbele subsidiëringen mogelijk, maar anderzijds is dat soms wel wenselijk. Bijvoorbeeld als een Vlaams kunstenaar in New York wil exposeren, kan het zijn dat er een subsidie wordt verstrekt door zowel de administratie Cultuur als de administratie Buitenlandse Zaken, en indien de beide administraties hun werk goed doen, zal dat ook blijken uit het subsidieregister, uit het dossier. Problemen ontstaan wanneer de begunstigde een aanvraag indient bij beide administraties en dat dan niet vermeldt. Dan kan dit natuurlijk blijken uit een controle, bijvoorbeeld door een administratie of door de Inspectie van Financiën, maar dan zitten we al bij een dossier met fraude. De mogelijkheid van fraude blijft dus natuurlijk bestaan. Desgevallend zullen daaraan dan ook strafrechtelijke gevolgen moeten worden gekoppeld.

Mijn voorbeeld is een voorbeeld van dubbele subsidiëring, maar eigenlijk zou ik het cosubsidiëring moeten noemen. Vaak is het trouwens de administratie die daarvoor het initiatief neemt. De reden is dan meestal het beperkte budget, waardoor er vaak ook nog andere administraties moeten worden ingeschakeld om een financiering rond te krijgen. Op zich is daar niks mis mee, met die cosubsidiëring. Dat kan dus blijven bestaan.

Dan kunnen er aan eenzelfde persoon natuurlijk ook nog verschillende subsidies worden toegekend, voor verschillende onderwerpen of materies. Op het eerste gezicht lijkt dat dan soms een dubbele subsidiëring, maar bij nader inzien is het onderwerp wel anders, en op zich kan dat ook in orde zijn. U ziet het: er zijn heel veel mogelijkheden. Het is dus zeer goed dat we dat heel overzichtelijk en transparant in een subsidieregister zouden kunnen bekijken. Niet alleen voor ons parlementsleden is dat belangrijk, en voor de administratie en de Inspectie van Financiën, ik denk dat ook de burgers er heel veel baat bij hebben om eens te kunnen bekijken wie er nu wordt gesubsidieerd, voor welke doelstellingen en voor hoeveel.

Besluitend: dit is dus een heel goed ontwerp van decreet. Het is een belangrijke aanzet tot meer inzicht in subsidies van de Vlaamse overheid, en dat is nodig, zoals ik aantoonde. Ook voor het parlementaire werk is het een toegevoegde waarde, zoals ik zei, omdat wij hopelijk een ruime databank zullen hebben om te raadplegen. Ik wacht dus tot dit subsidieregister in werking treedt en raadpleegbaar is. Een besparingsoefening zal het niet meteen zijn, dus ik blijf er wel op hameren dat het nodig is om de subsidies toch nog eens tegen het licht te houden. Trouwens, in deze budgettair moeilijke tijden moeten we zowat alle uitgaven eens dubbel tegen het licht houden en bekijken of ze nog wel opportuun en efficiënt zijn. Ik hoop dus dat het subsidieregister een eerste aanzet kan zijn tot die oefening, een moeilijke oefening voor de administraties. Ik denk toch wel dat we hiermee een stap in de goede richting zetten. Wij keuren dit dan ook goed.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Zoals ik vorige keer over dit register gezegd heb, schept het duidelijkheid over wie wanneer wat krijgt van de Vlaamse overheid. Het is iets waar ik zelf al lang voor heb gepleit. Ik ben dus tevreden dat het nu in een ontwerp van decreet ligt waarover we zo dadelijk gaan stemmen.

Het zal twee doelen dienen. Aan de ene kant zal het het vertrouwen verhogen in degenen die op een rechtmatige manier subsidies ontvangen en die op dezelfde

manier besteden. Aan de andere kant zal het ons helpen om misbruiken, die er ook zijn maar die een kleine minderheid zijn, sneller te kunnen opsporen.

Zoals ik in de commissie heb aangestipt, denk ik dat het succes van dit ontwerp van decreet staat of valt met de input van de gegevens in dit register, op een correcte manier, op een overzichtelijke manier. Ik wil eraan toevoegen dat ik het belangrijk vind dat dit ontwerp van decreet toegang verschaft niet enkel voor professionals die met deze materie bezig zijn, maar dat elke burger in staat zal zijn om deze subsidiedatabank te raadplegen en haar of zijn conclusies daaruit te trekken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, een subsidieprobleem, subsidiewaanzin, subsidieziekte, noem het zoals je wil, maar ik denk dat iedereen het er wel over eens is dat we veel kritischer moeten kijken naar waar het geld van de Vlaamse belastingbetaler allemaal gaat. Het Vlaamse tekort is na corona geklommen naar meer dan 4 miljard euro. Dat zal volgend jaar nog eens 1,5 miljard euro zijn. De schuld die we hebben is op minder dan tien jaar tijd verdubbeld. Vijftien jaar geleden zaten we nog in een schuldvrije positie. Tegen 2026 zal die schuld naar 100 procent van ontvangsten geklommen zijn.

Wie gaat dat allemaal betalen? Dat zijn natuurlijk de mensen die werken, die sparen en die ondernemen, hun kinderen en als het zo doorgaat ook nog hun kleinkinderen en die hun kinderen. Daarom denk ik dat elk parlementslid, van links tot rechts want het is geen kwestie van een partij of een ideologie, de taak heeft om kritisch te kijken naar de uitgaven. Wij hebben een van de hoogste belastingschalen ter wereld. Wat krijgen de mensen daarvoor terug? Iedereen voelt aan dat dat vaak veel te weinig is. Het geld moet gaan naar de zaken die echt belangrijk zijn. Dat zijn de kerntaken. Dat zijn dingen als zorg, onderwijs, mobiliteit, dingen die echt belangrijk zijn. Daarvoor moet je de overheid runnen als een goed bedrijf, met gezonde financiën, zoals een goed huishouden ook doet. Dat betekent in de praktijk vaak zorgen voor minder overheid zodat de overheid op de vlakken waar het echt nodig is, het veel beter kan doen. We zitten daar met een uitgave aan subsidies van meer dan 14 miljard euro. Ik wil niet zeggen dat dat allemaal nutteloze uitgaven zijn of allemaal verspilling is. Dat zult u niemand in deze zaal horen beweren. Maar het is wel een feit dat van veel van die uitgaven we ten eerste niet zeker weten waar ze naartoe gaan, naar wie die allemaal gaan, welke partij of welke vzw hoeveel krijgt, uit welke beleidsdomeinen die komen, welke verschillende stromen er allemaal circuleren en, ten tweede, nog belangrijker of nog erger zelfs, dat we vaak niet weten wat het effect van die subsidies is en dat we niet weten of dat een bepaald probleem wel oplost.

Er zijn het voorbije jaar toch een paar voorbeelden geweest van subsidies die gaan naar paardenfluisteraars, hypnosetherapie, helikopterlessen en Colombian Butt Lifting. Er gaat ongelooflijk veel belastinggeld naar religie, vakbonden, een kluwen van middenveldorganisaties. Ik zeg het nogmaals, dat is niet noodzakelijk allemaal verspilling, maar iedereen voelt wel aan dat we beter kunnen doen, dat we ervoor kunnen zorgen dat het geld beter wordt besteed. We moeten echt orde scheppen in de subsidiebrij. Dat is echt in het belang van die 6 miljoen Vlamingen, want we moeten echt beseffen dat dat onze hoofdtaak is als politicus, namelijk zorgen voor het geld van die 6 miljoen Vlamingen die niet dagelijks volgen wat wij hier allemaal doen, die niet dagelijks naar Villa Politica of Terzake kijken. Neen, die vertrouwen ons gewoon, die hebben op ons gestemd omdat ze geloven dat wij, 124 parlementsleden, hun geld, de helft van hun loon goed gaan besteden. Dat is onze hoofdtaak en daar moeten wij echt beter in doen.

Om Margaret Thatcher te citeren: 'het is heel gemakkelijk om andermans geld uit te geven, maar uiteindelijk kom je op het punt waar andermans geld ook stopt'.

Dat moeten we veel kritischer bekijken. Daarom steunen ik en mijn voltallige fractie dit ontwerp van decreet met heel veel enthousiasme. Dit ontwerp van decreet gaat twee dingen doen. Het gaat enerzijds heel duidelijk in kaart brengen waar al die verschillende subsidiestromen naartoe gaan, ongeacht van welke beleidsdomeinen of welke minister het komt. Want dat is vaak het excuus: 'het komt van Onderwijs', 'het komt van Mobiliteit'. 'I don't care.' Het moet gewoon goed besteed zijn.

Het is zo dat dat nu een brij is waar niemand zijn jongen, kip of kinderen – of wat het spreekwoord ook is – nog in terugvindt. *(Gelach)*

Een speld in een hooiberg kon ook nog.

Die stromen, daar kennis over hebben, dat is natuurlijk cruciaal. Hoe kunnen wij als overheid ooit een gezond financieel beleid voeren, een pad richting schuldverlaging bewandelen, als we voor een groot deel van die 14 miljard euro niet weten waar de subsidies heen gaan? Dat is het eerste deel van dat subsidieregister.

Het tweede deel is nog belangrijker. Met de politiek gaan we eindelijk zien wat het effect van de subsidies is. We gaan dat kunnen onderzoeken. Minister Diependaele is begonnen met de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH), met daaraan gekoppeld een hele reeks voorstellen voor spending reviews, wat een heel, heel, heel goede hervorming is. Daarmee gaan we echt kunnen nagaan hoe de uitgaven van de overheid verbeterd zullen kunnen worden en of de effecten die we met een bepaalde maatregel beogen, ook bereikt worden. Dit subsidieregister is daar een onmisbare schakel in, want als we geen kennis hebben van waar de subsidies naartoe gaan, kunnen we ook niet beoordelen of ze hun beoogde effect bereiken.

Vanwege die twee zaken hoop ik dat jullie dit hier volmondig steunen. Ik zeg het nogmaals: dit ontwerp heeft geen ideologische kleur. Ik denk dat het zelfs te meer voor linkse partijen heel belangrijk is dat geld naar de dingen gaat die echt belangrijk zijn, de kerntaken van de overheid. Daarom hoop ik dat dit register door het voltallige parlement goedgekeurd zal worden.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega's, minister, als ik de collega's goed beluister, dan is de ambitie van dit subsidieregister bijzonder hoog. Als ik zie waarvoor het allemaal moet dienen, minister, dan begin ik me toch stilaan de vraag te stellen of ik wel hetzelfde gelezen heb als de collega's.

Ik ben het ermee eens, collega's, dat dit een belangrijke eerste stap is. Als je de conceptnota van de minister leest, 'de stroomlijning en verbetering van een gecoördineerd Vlaams subsidiekader', waarmee hij naar de Vlaamse Regering is getrokken, dan moet er inderdaad nog wel wat werk verzet worden, en dan is dit in mijn ogen een eerste, belangrijke stap, een stap die we moeten zetten. Maar ik wil toch ook de hooggestemde verwachtingen die worden gecreëerd een klein beetje naar beneden halen. Ik zeg niet, minister, dat het niet uw ambitie is om dat te doen, maar dit subsidieregister zal daar niet toe bijdragen. Dit register is een databank die transparant maakt waar middelen op worden ingezet. Net zoals in de commissie – u weet dat, minister – gaan wij dit steunen, omdat we het ook wel belangrijk vinden om meer transparant te maken wat we met de middelen van de belastingbetaler doen.

En dit mag toch ook wel eens gezegd worden: iedereen probeert deze pluim hier op zijn eigen hoed te steken, maar het idee om naar een subsidieregister te gaan, komt van uzelf, toen u nog langs deze kant zat, minister – u hebt jammer genoeg de oversteek gemaakt, maar goed, u doet daar ook wel nuttig werk als het kan, en dit is daar een voorbeeld van. Ik herinner mij nog dat, toen ik hier

als kersvers parlementslid nog niet zo lang op de banken zat, het dossier-Electrawinds losbarstte. We hebben ons toen in de commissie samen, onder andere ook met collega Van Rompuy, de vraag gesteld hoe het nu in hemelsnaam kon dat er verschillende subsidiestromen naar dat bedrijf liepen, niet enkel vanuit verschillende Vlaamse entiteiten, maar ook vanuit federale constructies. Toen is heel duidelijk geworden dat we een heel duidelijk en transparant overzicht mankeerden van wat waarnaartoe gaat en wie wat ontvangt.

Daarom, minister, is dit een belangrijke eerste stap. We gaan hem steunen. Maar zoals uw conceptnota ook vermeldt, zullen er nog wel wat stappen nodig zijn om echt die stroomlijning en verbetering te bewerkstelligen en een gecoördineerde aanpak te krijgen. Er zitten een aantal voorstellen in uw conceptnota die we met het parlement nog zeker en vast zullen bespreken. Alvast alle steun om dit subsidieregister op te zetten.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het is evident dat we ook met de PVDA een maatregel die zorgt voor meer transparantie over wat er gebeurt met ons overheidsgeld, kunnen steunen. Ik hoop trouwens dat die transparantie even helder zal zijn voor alle subsidiestromen die naar het grootbedrijf gaan als de stromen die naar het middenveld gaan, maar dat zullen we mee opvolgen.

Ik vind het wel belangrijk dat dit register niet op zich staat. En dat blijkt ook uit het debat hier. Na de affaire-El Kaouakibi wordt er een beeld geschetst, ook vanuit deze regering, alsof middenveldorganisaties de grote subsidieslurpers zijn. Elke euro die erin wordt geïnvesteerd, wordt verdacht gemaakt. Er wordt hier vandaag weer gesproken over 14 miljard euro subsidies. Dan spreekt men over vzw's en middenveldorganisaties, terwijl het grootste deel ervan natuurlijk gewoon beleid is van deze regering: dienstencheques, arbeidsmarktbeleid, subsidies aan steden en gemeenten. Voor mij geen probleem, maar het wordt allemaal op één hoop gegooid en het beeld naar de buitenwereld is: kijk eens hoeveel miljarden euro's er naar ons middenveld vloeien, wat een slurpers van belastinggeld.

Bovendien wordt onmiddellijk de link gemaakt met fraude, ook hier vandaag opnieuw. Dat komt ook door de zaak-El Kaouakibi, terwijl de vraag rond die zaak natuurlijk nog altijd is hoe het komt dat de politiek de subsidiekraan zo ver heeft opengedraaid en hoe het komt dat men die subsidiekraan heeft opengezet terwijl alle signalen aangaven dat er een probleem was bij die organisatie. Dat ga je niet oplossen met een subsidieregister, dat los je op met een eerlijke politiek.

Hetzelfde geldt ook voor organisaties die subsidies krijgen uit verschillende bronnen. Dat hoeft niet per se verdacht te worden gemaakt. Dat is trouwens het gevolg van de evolutie in het subsidiebeleid, ook van deze Vlaamse Regering, om steeds verder te verschuiven van structurele ondersteuning voor organisaties, waarmee ze op lange termijn kunnen werken, naar projectsubsidies, waarbij ze links en rechts moeten gaan plukken om een klein beetje hun werking te kunnen onderhouden.

We moeten zorgen dat we die verschillende discussies niet vermengen. Meer transparantie over subsidies is een goede zaak, over alle subsidies die door deze Vlaamse overheid worden gegeven. Ik kijk heel erg uit naar het kerntakendebat. Of wij als overheid bijvoorbeeld de energiefactuur van grote vervuilers moeten betalen, dat vind ik een zeer interessant debat. We gaan dat hier al twee jaar uit de weg. Maar laat ons alstublieft niet alles op één hoop gooien. Laat ons niet iedere euro subsidie verdacht maken als het gaat over het middenveld.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, er is al veel gezegd. Ik wil gewoon de collega van Open Vld wat helpen, die wat moeite had met zijn spreekwoorden, maar ook met zijn citaten. Want als u Margaret Thatcher citeert, is het eigenlijk de definitie van socialisme die u geciteerd hebt: 'Het probleem met socialisme is dat er een dag komt waarop andermans geld ook op is.' Dat citaat hiervoor gebruiken, vond ik een beetje vreemd. Maar goed, Margaret Thatcher is hierbij, in haar citaten toch op zijn minst, in ere hersteld.

Collega's, we hebben het hier in het parlement vaak over publiek geld, over overheidsmiddelen, maar eigenlijk bestaan die natuurlijk niet. Het gaat over de centen van de Vlaming. Wat minister Diependaele hier doet, is eindelijk transparant en voor iedereen inzichtelijk maken waar zijn centen aan besteed worden. En dat is in het overgrote deel van de gevallen aan heel goede dingen. Ik denk bijvoorbeeld maar aan thuiszorg, aan subsidies voor kinderopvang. Dat zijn allemaal dingen waar heel veel Vlamingen achter staan – wij in elk geval. Maar met de subsidiedatabank kunnen we eindelijk weten wie wat krijgt en waarom, en kunnen we dus ook evaluaties beginnen te maken. Want ik ben het wel eens met collega Rzoska wanneer hij zegt dat wat we hier doen, eigenlijk de basissteen leggen is, de sokkel waarin we informatie verzamelen en die inzichtelijk maken voor iedereen. Maar het echte werk zal daarna komen, namelijk de analyses die we daarop laten draaien – want daar zullen heel veel data in zitten – en daar dan conclusies uit trekken.

De minister heeft al gezegd dat hij wil dat elke subsidie jaarlijks wordt geëvalueerd, maar ook dat er een eindtermijn komt op subsidies. We zeggen na vijf jaar dat een subsidie sowieso afloopt, dan doen we een grote evaluatie en dan kunnen we opnieuw beslissen dat we datgene waar we de laatste vijf jaar geld aan hebben gegeven, rustig verder willen zetten, omdat we ook zien dat het de resultaten boekt die wij voor ogen hadden. Ofwel is dat niet het geval, en dan moeten we ook op de stopknop durven te duwen. En die stopknop komt er nu automatisch in te zitten. Dat is mede mogelijk dankzij het werk dat hier nu als stap één wordt verricht.

Het is heel belangrijk voor de burger om te weten waar zijn centen naartoe gaan. Het is heel belangrijk voor de Vlaamse overheid om te kunnen checken of iemand met hetzelfde project verschillende keren langs andere kassa's passeert, maar wel allemaal kassa's van de Vlaamse overheid. En dan is er natuurlijk het punt dat je gemeentelijk wel nog eens hetzelfde project kunt zitten te subsidiëren, want dat zit uiteraard niet in deze subsidiedatabank. Maar eigenlijk klopt dat niet, want die subsidiedatabank is, tenminste als het over rechtspersonen gaat, inzichtelijk voor iedereen, dus ook voor lokale overheden die willen checken, wanneer zij een subsidie willen uitbetalen aan iemand, of iemand al iets krijgt van een andere overheid, een entiteit van de Vlaamse overheid in casu, voor een gelijkaardig project.

Het moet dus helpen voor die transparantie en het moet helpen om de Vlaamse overheid zelf een check te kunnen laten doen over waar de centen naartoe gaan. Het moet ook een eerste steen zijn om ervoor te zorgen dat we analyses kunnen maken over de doelmatigheid van de subsidies. Ik denk dat iedereen daar maar blij en tevreden mee kan zijn. De minister was in de commissie zelf een beetje onder de indruk, denk ik, van alle lof die hij kreeg toegezwaaid. Je weet dat je, als dat in de politiek gebeurt, altijd moet afwachten wat er daarna gebeurt, maar in dit geval was het allemaal zeer authentiek. Ik denk dat elke politieke partij wel inziet dat het nodig is.

Wij vinden het goed dat je tot 10 jaar terug zult kunnen kijken naar wie subsidies heeft gekregen. Minister, wij willen u uiteraard ook nog eens feliciteren met het feit dat het ook een heel moeilijk technisch werk is. Normaal was het gepland voor 2024, maar als alles goed gaat, zullen we in de zomer van volgend jaar al in de subsidiedatabank kunnen meekijken. Het is gewoon een hele goede zaak.

Mijn fractie – dat zal niemand verbazen – zal dit voorstel zeer enthousiast steunen.

De voorzitter: Minister, zie maar dat je niet alle bloemen uit de bloempot naar je hoofd krijgt.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Collega's, in de eerste plaats dank jullie voor de steun. Dank u wel, mijnheer Parys, om me terug met mijn voetjes op de grond te zetten. Dank u ook voor de kritische opmerkingen, die mogen zeker worden gemaakt, en die verwelkomen we ook.

Mijnheer Rzoska, dank u om de verwachtingen wat bij te stellen. Er worden twee debatten door elkaar gevoerd: enerzijds het register, wat meer is dan een Excel en een oplijsting, en anderzijds de inspanningen die we gaan doen om de handelswijze die we nu gebruiken bij subsidies stilaan bij te sturen. Dat zal eerder een werk van lange adem zijn, al plannen we daar ook wel regelgevend werk in. Het zit hier nog niet in.

Mevrouw Van dermeersch, ook dank u wel. Voor alle duidelijkheid, ik heb nooit beweerd dat het register op zich tot enige besparing zou leiden. Dat is absoluut niet de intentie. Ik denk zelfs te vermoeden dat, mocht ik die intentie hebben gehad, ik het er nooit zou hebben doorgekregen. Het is helemaal niet de bedoeling. Het gaat puur over transparantie. Ik kom er straks nog op terug.

De opmerking over andere overheden klopt. Ik heb dat ook uitdrukkelijk in de commissie gezegd. We hebben ervoor gezorgd dat zowel decretaal, dus de regelgeving, als ICT-gewijs de architectuur zo is opgebouwd dat we in een volgende fase kunnen onderzoeken om andere overheden aan de subsidiedata toe te voegen. Waarom zit het er nu nog niet bij? Heel eenvoudig omdat het nog eens een traject is dat langer gaat duren.

De moeilijkheid of de uitdaging met de subsidiedatabank is om een code – een QR-code zo u wilt – per subsidie vast te leggen waar alle informatie in zit. Wie vraagt het aan? Wie geeft het? Onder welke voorwaarden? Welke termijnen zijn er? Welke evaluaties zijn er? Dit moet allemaal op een gelijke manier worden omschreven zodat ze met elkaar kunnen converseren. Als je dat ook nog eens wilt doen voor driehonderd steden en gemeenten en voor een federale overheid – die waarschijnlijk nog dezelfde oefening moeten maken als die wij de laatste drie jaar hebben gemaakt –, dan kun je alleen je plannen op de lange termijn schuiven en dan gaat het nog veel langer duren. We hebben de keuze gemaakt om het nu te doen voor Vlaanderen, maar we zullen in een volgende beweging de dialoog opstarten met de andere overheden, zoals het initieel, twee legislaturen geleden, naar boven is gekomen bij de bespreking van het Electrawinds-dossier.

Ik weet niet of er een vraag aan vasthing, maar eenzelfde ontvanger kan uit verschillende subsidiepotjes subsidies krijgen en op zich is daar ook geen probleem mee. Ik kan me voorstellen – heel hypothetisch – dat een jeugdbeweging subsidie bij Jeugd kan krijgen om ’s zondags met twaalfjarigen om te gaan, maar ook bij Werk om oudere jongeren richting werk te sturen. Als het duidelijk is omschreven waarom die bepaalde subsidie wordt gegeven, dan is er geen enkel probleem. Maar inderdaad, het moet correct worden omschreven en op die manier ook controleerbaar zijn. Dat is iets wat in de conceptnota moet gebeuren.

U zei daarnet: iemand die subsidie aanvraagt krijgt dat dan, maar die vermeldt dan niet dat ze ook nog elders subsidie aanvragen. Maar dat gaan we dus wél zien. Daarvoor dient dit register net: dat we wel gaan zien dat eenzelfde aanvrager langs verschillende stromen subsidies krijgt. Zoals ik daarnet al zei hoeft het geen probleem te zijn dat iemand verschillende subsidies krijgt. U zegt dat als men dat niet vermeldt, dit fraude zou zijn, maar we gaan geen subsidie geven

aan iemand die niet vermeldt wie hij is. Het is niet zo dat we aan anonieme onbekenden subsidies geven; dat zou heel vreemd zijn.

Mijnheer Van Rompuy, het is inderdaad de bedoeling dat elke burger er toegang toe zou hebben, elke burger die geïnteresseerd is in transparantie. Ik heb gisteren in de commissie nog gezegd dat het mijn grote droom is dat elke burger dagelijks bezig zou zijn met de vraag waar zijn of haar belastinggeld naartoe gaat. Ik stel me dan voor dat er fiscale marsen komen, waarbij men eist dat zijn belastinggeld goed gebruikt wordt. Daar loopt men rond met van die bordjes met vreemde uitspraken op. Waarschijnlijk is er ook een of ander doemscenario, dat de wereld om zeep gaat als we niet eindelijk weten waar ons geld naartoe gaat. In de meest extreme vorm zijn er dan ook belastingbetalers die elk individueel willen vragen wat er met hun belastinggeld gebeurt. Maar dan zit ik al veel te ver in mijn droom. Dat zou ook onmogelijk zijn, denk ik. Maar goed, je mag dromen, nietwaar?

Mijnheer Vande Reyde, we zitten op dezelfde golflengte hoor, maar ik wil toch twee zaken zeggen. Eerst en vooral: Vlaanderen is nooit schuldenvrij geweest. Het spijt me verschrikkelijk, maar die illusie moet ik u afnemen. De enige reden waarom men dat vijftien jaar geleden kon zeggen is omdat de regels voor de berekening, de ESR-regels (Europees Stelsel van Economische Rekeningen) die toen gebruikt werden, anders waren dan die van nu. Die van nu zijn van 2010. Dat maakt een heel groot verschil. Bijvoorbeeld: sociale woningen werden vroeger niet meegerekend bij de schuld van Vlaanderen. Vandaag is dat het gros van die schuld. Dat zal ongeveer 9 miljard euro zijn, dus dat is het gros ervan. In die zin moet ik dat wel nuanceren. Het is natuurlijk wel zo dat we voor de lopende uitgaven – werkingsmiddelen en dergelijke meer –geen schuld hebben gehad.

Ik wil me ook verzetten tegen de voorstelling alsof we vandaag niet weten waar die subsidies naartoe gaan. Jawel hoor, we weten dat wel! Dat is echt een jammere en foute voorstelling van zaken. We weten dat dus wel. Het grote probleem is dat het zeer versnipperd is, en dat die uiteinden – hoe noem je dat – uiteen gaan. Dat zijn wortels van een boom die naar beneden gaan, en dat vertakt altijd maar in kleinere en kleinere worteltjes. Dat praat niet meer met elkaar, en dat is het grote probleem. Er zijn dus kleine bedragen die bij iemand terechtkomen, en vanuit een andere stroom komt dat ook, en die herkennen dat niet van elkaar. Wij weten wel waar dat naartoe gaat. Anders zouden we hier op die schriftelijke vragen ook niet kunnen antwoorden. We weten dat wel, alleen praten die niet met elkaar. Er gaat geen lichtje branden van 'dit is cosubsidiëring' of 'dit is dubbele subsidiëring', of wat dan ook.

Wat wel terecht is – daar ben ik het helemaal mee eens – is dat we meer aandacht moeten besteden aan waarom we subsidie geven, wat het maatschappelijk doel is dat we willen bereiken met die subsidies. Dat is dan weer een onderdeel dat bij die conceptnota hoort. Zeker in de conceptfase van de subsidies moeten we dat beter gaan omschrijven, wat het maatschappelijk doel is, en proberen om dat op een of andere manier met key performance indicators (KPI's) vast te leggen.

Mijnheer Rzoska, ik heb het al aangegeven: we hebben inderdaad een helder overzicht nodig. Het idee is ontstaan bij Electrawinds. Ik ben blij dat we het nu rondkrijgen.

Mijnheer D'Haese, ik ben het enerzijds met u eens dat er een fout beeld bestaat van subsidies. Dat klopt. Dat is weer een discussie die meer valt onder die conceptnota. Iedereen is er voorstander van, ik in de eerste plaats, dat we daar een zeer rigide controle opzetten. Maar ik denk toch ook dat we aandacht moeten hebben voor een correct evenwicht ten aanzien van een groot vertrouwen dat we als overheid moeten hebben in ons middenveld. Ik denk dat we met een te sterk doorgedreven controle verstikkend zouden gaan werken. Dat mag ook niet de bedoeling zijn. We

hebben een sterk, stevig middenveld in Vlaanderen. Ik wil dat ook behouden. Dus ja, voor een strenge controle. Die fraude willen we niet meer meemaken, daar zijn we het allemaal over eens. Maar we gaan dat op een dergelijke manier moeten construeren dat we degenen die het goed doen niet gaan pesten. Dat is een moeilijk evenwicht, hoor. Dat is niet evident. En voor alle duidelijkheid: het register zelf is al van voor de heisa rond mevrouw El Kaouakibi opgestart.

Mijnheer Parys, ik wil u alleen maar bedanken voor het zeer duidelijke onderscheid dat u maakt – dat geldt ook weer voor de conceptnota – tussen de evaluatie van subsidies en de vervaldatum. De evaluatie gebeurt jaarlijks. Elk beleidsonderdeel van de Vlaamse overheid heeft de plicht om jaarlijks na te kijken of de subsidies niet afgeleid worden naar doelen waar ze niet voor dienen. Maar het is een ander gegeven, dat we nu bij de conceptnota gaan invoeren, om bij de conceptie van een nieuwe subsidie in te voeren dat daar een vervaldatum op komt van één, twee, drie, vijf jaar. Vijf jaar is het maximum dat de subsidie leeft. Er komt dus op elke subsidie een einddatum.

Maar dat is iets anders dan die evaluatie. Dat is een heel terecht onderscheid.

Nogmaals dank voor de steun.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik merk een zeer grote eensgezindheid over het nut van het subsidieregister. Dat is een goede zaak.

Ik wil het nog hebben over twee stappen die we hierna nog moeten zetten, omdat ik denk dat het werk met het subsidieregister niet af is. Dat is een commentaar die ook bij andere collega's terugkwam.

Een van die stappen is dat we naast een subsidieregister ook een participatieregister nodig hebben. Ook in de Vlaamse Brede Heroverweging stond er een passage over. Ik licht dat even toe. We hebben naast 14,5 miljard euro subsidies ook 17,5 miljard euro participaties met Vlaams belastinggeld, met Vlaamse schuld. Met betrekking tot die participaties is ook een verbetertraject naar meer transparantie mogelijk. Een paar weken geleden ging het hier bijvoorbeeld opeens over Finocas. De heer Rzoska en nog andere collega's, die blijkbaar in het verleden een innige band hadden met elkaar en een groot verleden, hadden daar nog nooit van gehoord. Finocas is een joint venture die honderden miljoenen euro's aan – uiteindelijk – belastinggeld beheert. Met die participaties kun je de analogie maken met subsidies. Ook daar hebben we meer duidelijkheid nodig over waar de dingen naartoe gaan, en vooral ook meer transparantie. Zeker wij, parlementsleden, moeten weten waar de dingen naartoe gaan. En dan zie je bij die participaties, net zoals bij de subsidies, dat er daarin nog veel ruimte is voor verbetering. Dan zie je soms, net als bij subsidies, dat die participaties niet allemaal onzinnig zijn, uiteraard niet. Dat is vaak durfkapitaal, het gaat erom dingen in gang proberen te zetten. Kijk naar een situatie als bij FNG, waar wij de details over de exacte investeringen pas achteraf, wanneer er al een wiel is afgevlogen, te weten komen: dan voel je toch aan dat je meer transparantie nodig hebt, ook over die participatie.

Een volgende stap – en dat is iets waarop ik soms meewarige reacties krijg – is dat ik vind, echt waar, dat wij als parlement meer de macht naar ons toe moeten trekken om te beslissen over subsidies, over participaties en over alle uitgaven die de overheid doet. Ik heb het niet over de macht van individuele parlementsleden, maar over de macht als parlement in zijn geheel. Wij zijn de wetgevende macht en wij zouden eigenlijk van a tot z moeten beslissen waar de Vlaamse belastingmiddelen heen gaan. Dat is, naar mijn gevoel, op dit moment onvoldoende het geval. Ik denk dat jullie hetzelfde gevoel kennen als jullie een Belgabericht lezen of een nieuwsbericht binnenkrijgen, dat de regering heeft beslist om zoveel

miljoen euro aan iets te geven. Nogmaals, dit is geen teken van wantrouwen tegenover een regering of tegenover wie dan ook, ik denk gewoon dat je in een systeem waarin je met 124 kunt beslissen over de uitgaven, een betere besteding van het belastinggeld zult krijgen dan in het systeem dat we vandaag hebben, waarin het gros van de bestedingen beslist wordt door de uitvoerende macht en door de administratie.

Ik hoop dat er nog parlementsleden zijn die daarover hetzelfde gevoel hebben. Misschien kunnen we in deze legislatuur initiatieven nemen om de macht van het parlement op dat vlak te versterken.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Er komt plots iets nieuws in het debat: het participatieregister, waar we trouwens ook aan werken. We hadden het er gisteren over. Dat participatieregister is een verduidelijking en is iets transparanter. Maar wij weten zeker daar, misschien nog meer dan bij subsidies, wel degelijk waar we allemaal in zitten en wat we allemaal doen. En u krijgt dat allemaal te zien: dat is het kas-, schuld- en waarborgrapport dat u krijgt. Met alle respect, natuurlijk mag je parlementsleden gebruiken als graadmeter voor de kennis daarvan, maar ook ik weet niet elk kleinste onderdeel van de begroting. Het gaat over heel erg veel, en het is een complexe samenleving. Maar het is allemaal gekend. We zullen dat nu proberen te stroomlijnen met dat participatieregister. Het is, als ik mij niet vergis, de bedoeling om daar tegen mei 2022 mee te komen. Het is niet zo dat er daarover geen transparantie is. Al die documenten worden elk jaar aan jullie voorgelegd. Wij kunnen als uitvoerende macht geen cent uitgeven zonder jullie goedkeuring. Dat is het basisbeginsel van onze democratie, waarbij het parlement de begroting opstelt.

Elke euro die wij uitgeven, staat daarin. We kunnen daar geen kant mee op. Als u daar andere ideeën over hebt, moeten we daarover zeker in debat gaan, maar ik heb nog geen enkele euro weten buitengaan zonder dat het parlement daarvoor toestemming heeft gegeven, zelfs met de coronamaatregelen en dergelijke meer. Toen hebben we die goedkeuring nadien gehad, maar dat was ook volgens de regels van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO). In die zin is het bestaande systeem wel goed, maar dat is een heel ander debat dan dat over het voorliggende ontwerp van decreet.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 936/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 15.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de vermindering van de onroerende voorheffing voor nieuwbouw en de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief voor de aankoop van een enige eigen woning met een verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie of tot sloop en herbouw – 942 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de vermindering van de onroerende voorheffing voor nieuwbouw en de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief voor de aankoop van een enige eigen woning met een verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie of tot sloop en herbouw.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 942/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 9.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de voorstellen van resolutie met aanbevelingen bij de begroting betreft – 999 (2021-2022) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de voorstellen van resolutie met aanbevelingen bij de begroting betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 999/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 3.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gelieve u nu aan te melden in de stemtoepassing.

Voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot aanpassing van artikel 7, §1, van het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging
– 982 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering over het verzoekschrift tot aanpassing van artikel 7, §1, van het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De heer De Loor, verslaggever, heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Voorzitter, collega's, het betreft een verzoekschrift dat ingediend is om het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging aan te passen. Het werd goedgekeurd door de commissie. Er werd ook gevraagd naar het inhoudelijk standpunt van de regering hierover. De indiener van het verzoekschrift stelt voor om de toelating te kunnen geven aan lokale besturen om de concessies van graven ook na vijftig jaar te hernieuwen. Eind oktober stond dit verzoekschrift opnieuw op de agenda van de commissie Binnenlands Bestuur. Het standpunt toen was dat het huidige decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging reeds voorziet in de mogelijkheid tot hernieuwing van de concessies. De conclusie is dus dat een wijziging van dit decreet niet aan de orde is.

De voorzitter: Dank u wel, collega De Loor, voor het uitgebreide maar duidelijke verslag.

Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT

Selectievoorwaarden, vereiste kennis en vaardigheden en selectieprocedure voor de aanstelling van vier leden van de raad van bestuur

Aanstelling van de leden van de onafhankelijke selectiecommissie

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de selectievoorwaarden, vereiste kennis en vaardigheden en selectieprocedure voor de aanstelling van vier leden

van de raad van bestuur van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt en de aanstelling van de leden van de onafhankelijke selectiecommissie.

Die tekst staat heel duidelijk op het intranet.

De bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over het voorstel van het Uitgebreid Bureau betreffende de selectievoorwaarden, vereiste kennis en vaardigheden en selectieprocedure voor de aanstelling van vier leden van de raad van bestuur van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt en betreffende de aanstelling van de leden van de onafhankelijke selectiecommissie en de machtiging aan het Uitgebreid Bureau om hun vergoeding vast te stellen.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel van het Uitgebreid Bureau wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel van het Uitgebreid Bureau niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt het voorstel van het Uitgebreid Bureau aan.

De heren Kurt Deketelaere, Leonardo Meeus en Walter Van den Bossche zijn voor onbepaalde duur aangesteld tot lid van de onafhankelijke selectiecommissie.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat
– 1009 (2021-2022) – Nr. 1

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs
– 1014 (2021-2022) – Nr. 1

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
– 1015 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat.

De heer Hannes Anaf heeft bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs.

De heer Jos D'Haese heeft bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs.

We behandelen de drie voorstellen samen.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, moet er nog zand zijn, na de discussie die we deze namiddag hebben gehad? Kinderen zitten tot 6,5 uur per dag op de bus naar en van school. En wanneer we een minister daarover ondervragen, dan begint die een geschiedenis af te steken van in de jaren 80, zonder daarbij met concrete oplossingen te komen. Als parlement moeten we hoogdringend duidelijk maken dat wij 120 minuten het maximum vinden dat kinderen op de bus mogen zitten, zoals het Kinderrechtencommissariaat vraagt, en dat wij snel een oplossing willen. Daarom is het nodig om bij hoogdringendheid daarover een resolutie goed te keuren met een duidelijke boodschap aan de regering.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Voorzitter, ik houd het heel kort. Deze middag hebben alle fracties in dit halfrond ervoor gekozen om een actuele vraag te stellen over deze onmenselijk lange busritten. Dat wil enerzijds zeggen dat het gaat over een ernstig onderwerp en probleem en anderzijds dat het acuut en dringend is dat dit wordt opgelost. 5 à 6 uur per dag zitten die kinderen vandaag op de bus. Dat is onmenselijk, dat is een welstellende regio als Vlaanderen onwaardig.

Voorzitter, die kinderen en ouders zitten niet te wachten op het zoveelste rondje werkgroepen en praatbarakken. Zij vragen nu initiatief. Daarom leggen wij nu dit voorstel van resolutie neer, om inderdaad die 120 minuten per dag decretaal te verankeren en daarvoor de nodige middelen te voorzien.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, beste collega's, of we nu heel veel geloof hebben of niet, in de regering of in iets anders, iedereen heeft daarnet in het debat kunnen vaststellen dat bij de ministers die aanwezig waren elke urgentie ontbreekt om nu bijkomende maatregelen te nemen. Of we het nu eens zijn over welke maatregelen wel of niet, de kwestie van de urgentie om nu zaken te doen, ontbrak. Binnen twee maanden zullen we een werkgroep samenbrengen om dan te bekijken wat mogelijke oplossingen zouden kunnen zijn. Dat is mijn eerste opmerking.

Mijn tweede opmerking is dat het heel duidelijk is dat er geen duidelijk engagement is over hoelang kinderen op een bus mogen zitten. Om die twee redenen vind ik het absoluut nodig dat wij als parlement die regering achter de veren zitten. Dat is onze taak. We moeten dat hier dan ook met spoed behandelen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik zou de collega's van de meerderheid en ook andere collega's willen vragen om de hoogdringendheid weg te stemmen. Iedereen is doordrongen van de acute nood. We hebben de regering gehoord. Daar is duidelijk het signaal gegeven dat dat is aangekomen, dat men daar werk van maakt. Vijf ministers onderschrijven het voluntarisme om het probleem, de schrijnende toestanden weg te werken. Zowel Mobiliteit als Onderwijs, maar ook Welzijn en Jeugd hebben zich daarin verbonden, en ook nog een vijfde minister. Het is heel erg duidelijk dat men hier vanuit de regering dringend werk van wil maken.

We gaan vanuit de meerderheid ook zelf met een tekst komen, een resolutie. Dat is niet te nemen of te laten. We staan zeker open voor inbreng vanuit de oppositie. Wat dat betreft, is voor ons de oplossing datgene wat vooropstaat. We willen daar ook aan werken. Dat moet niet langer duren dan noodzakelijk. Dat zal gaan

om het samenbrengen van een aantal aspecten, zowel wat betreft opvang als wat betreft mobiliteit, mobiliteitscoaches en ook de ouders.

Wij willen niet weglopen van het probleem, we willen het oplossen. We zullen het alleen niet met een resolutie doen, maar door de regering achter de veren te zitten. We doen dat vanuit de meerderheid. De regering heeft zich geëngageerd om dit probleem op te lossen, om de schrijnende toestanden weg te werken.

Daarom verzoeken we de collega's, op de eerste plaats die van de meerderheid, om de hoogdringendheid van de collega's van de oppositie, weg te stemmen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over de voorstellen tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die de voorstellen tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de voorstellen tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

De voorstellen tot spoedbehandeling zijn niet aangenomen. Derhalve blijven de voorstellen van resolutie van Stijn Bex, Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Jeremie Vaneeckhout, Ann De Martelaer en Björn Rzoska over een sterk collectief leerlingenvervoer op maat, van Hannelore Goeman, Els Robeyns, Steve Vandenberghe, Annick Lambrecht, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het collectieve vervoer van leerlingen in het buitengewoon onderwijs en van Jos D'Haese en Kim De Witte over het invoeren van een bovengrens van 60 minuten per busrit voor leerlingen die gebruikmaken van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs naar de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken en de Commissie voor Onderwijs verwezen.

Het incident is gesloten.

Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, aangezien de spoed is weggestemd, zou ik bij dezen toch gebruik willen maken van artikel 50, punt 1, i), van het reglement en de plenaire toch ten minste voorleggen dat, gezien de urgentie van de situatie, we de drie voorstellen van resolutie waarvan de spoedbehandeling net is weggestemd, voorrang verlenen in de commissie in de behandeling.

Dus ik vraag de toepassing van artikel 50, punt 1, i), van het reglement om toch ten minste te vragen om die niet achteraan op de agenda te zetten, maar ze voorrang te verlenen in de behandeling.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Dat lijkt mij geen probleem te zijn.

De voorzitter: Dat is duidelijk.

Marino Keulen (Open Vld): We lopen niet weg van het probleem, laat dat duidelijk zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie is aangenomen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang
– 1017 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang.

Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Op dit moment staan wij met onze bezorgdheid midden in de vierde golf en een van de sectoren die de essentiële beroepen rechthoudt, is de kinderopvang. De crisis sleept al heel lang aan en op dit moment sluiten zoveel kinderendagverblijven dat ouders letterlijk moeten thuisblijven om voor hun kindjes te zorgen. De crisis in de kinderopvang heeft een effect voor ontzettend veel sectoren.

Als u tewerkstelling hoog in het vaandel draagt, al was het maar puur economisch, is het heel belangrijk dat de kinderenopvang wordt gestut en dat op dit ogenblik naar oplossingen wordt gezocht. Want van de mensen die uit het beroep stappen, zegt het overgrote deel dat ze eigenlijk niet uit de kinderopvang willen stappen. Als de werkomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden zouden worden aangepast en het werk beter en draaglijker zou worden – werkbaar werk – dan zouden ze blijven. Zij willen immers blijven voor de ouders, voor de kindjes en omdat ze hun werk gewoon heel graag doen. Dit moet heel dringend worden aangepakt door het parlement en daarom vragen wij u om dit met spoed te behandelen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Als mede-indiener wil ik het voorstel van resolutie even motiveren. De enige reden waarom de hele sector nog niet op straat staat, is omdat ze zich dat gewoon niet kunnen permitteren omdat anders de hele samenleving in elkaar stuikt. Er kan dan immers niet meer voor de kinderen worden gezorgd. Dat wil niet zeggen dat we het probleem niet even ernstig moeten nemen. Ik denk dat het een goed signaal zou zijn als we vandaag de spoed wel goedkeuren. Ik denk dat het probleem zeer urgent is. De problemen zijn ook zeer groot en ik denk dat zij vandaag minstens het debat over het voorstel van resolutie verdienen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We hebben het voorstel van resolutie ook gezien en de verschillende punten die daarin staan.

Collega's, volgens ons is dit niet hoogdringend en kan dit gewoon worden behandeld in de commissie. Het thema kinderopvang komt daar zeer vaak aan bod. U weet dat er heel recent, begin dit jaar, nog een sociaal akkoord is gesloten met

heel wat maatregelen, ook betreffende de kinderopvangsector. Er zijn ook heel veel bijkomende middelen. Natuurlijk is het nu zaak om die te implementeren. Met dit voorstel van resolutie wordt nu plots heel dat sociaal akkoord met werkgevers en werknemers doorkruist en worden er dringende maatregelen gevraagd om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Die zitten echter in dat sociaal akkoord en die worden geïmplementeerd.

Er wordt een hervorming van de opleiding gevraagd en een hervorming van de werkvloer. Dat zijn natuurlijk ook zaken die totaal niet geconcretiseerd zijn.

Tot slot lees ik dat men vraagt om een staten-generaal te organiseren in het voorjaar 2022. Vragen om iets over een halfjaar te organiseren toont aan dat het voorstel van resolutie perfect kan worden behandeld in de commissie. Trouwens, collega Groothedde, u hebt gisteren, niet langer dan gisteren, in de commissie gevraagd om hoorzittingen te organiseren over de sector kinderopvang. Intussen doorkruist u zelf dat voorstel door hier met een voorstel van resolutie te komen. Laat ons dat in alle sereniteit en inhoudelijk bediscussiëren binnen de commissie Welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik heb gisteren inderdaad hoorzittingen gevraagd. En u, collega Schryvers, hebt mij geïnspireerd wat u was degene die zei dat er alleen maar hoorzittingen zouden worden georganiseerd naar aanleiding van een parlementair initiatief. Dus gisteren hebben wij daar met een aantal zeer gemotiveerde medewerkers tot een kot in de nacht aan gewerkt en willen wij er inderdaad naar aanleiding van dit voorstel van resolutie voor zorgen dat er hoorzittingen komen. Maar er moet ook een staten-generaal komen.

Ten eerste willen wij een hoorzitting naar aanleiding van het Vlaams Parlement, maar dit voorstel van resolutie richt zich tot de Vlaamse Regering. Dus bij dezen wil ik, zodra we met de commissie bijeenkomen, dat we op korte termijn voor hoorzittingen kunnen zorgen. Ten tweede moet die staten-generaal er inderdaad komen naar aanleiding van de Vlaamse Regering. Maar dat is om die dringende maatregelen die worden genomen in een toekomstplan te gieten en ervoor te zorgen dat de kinderopvang op kruissnelheid geraakt voor de toekomst.

De voorzitter: Nu zijn we echt over de inhoud bezig; het moet over de spoed gaan.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op ‘Ik sta op’.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op ‘Ik blijf zitten’.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout en Freya Van den Bossche over de crisis in de kinderopvang naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband
– 1018 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Chris Janssens bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband.

De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, het lijkt me logisch dat dit onmiddellijk wordt behandeld, aangezien de situatie aan de grens tussen Polen en Wit-Rusland zienderogen slechter wordt. Wat de spoedbehandeling betreft, richt ik mij in het bijzonder tot de collega's van de N-VA, die in het federale parlement terecht veel misbaar maken over de uitspraken van staatssecretaris Mahdi over het ongelimiteerd toelaten van duizenden illegale migranten tot de Europese Unie. Dit is inderdaad ongehoord. We mogen niet zwichten voor deze asielchantage en moeten ook onmiddellijk een duidelijk signaal geven dat deze illegalen niet welkom zijn in de EU. Als de N-VA dus consequent is, dan kan ze ook niet anders dan ons steunen wat de spoedbehandeling van ons voorstel van resolutie in deze plenaire vergadering betreft.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Filip Dewinter en Chris Janssens over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband naar de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme verwezen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2020
– 23 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 21.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
51 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
48 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 21 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
47 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding
– 880 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 en 2.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord;
29 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 en 2 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
90 leden hebben ja geantwoord;
29 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de Vlaamse Codex Wonen van 2021
– 915 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 en 2.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 en 2 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 6, van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Allessia Claes, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele, op artikel 3.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
13 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 7, van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Allessia Claes, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele, op artikel 3.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 3.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 3 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 8, van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Allessia Claes, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele, op artikel 4.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 9, van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Allessia Claes, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele, op artikel 4.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 4.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 4 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 5 en 6.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 5 en 6 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
11 leden hebben neen geantwoord;
3 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van een Vlaams subsidieregister – 936 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 15.

Stemming nr. 14

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 15 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 15

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de vermindering van de onroerende voorheffing voor nieuwbouw en de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief voor de aankoop van een enige eigen woning met een verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie of tot sloop en herbouw – 942 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 9.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 9 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 17

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de voorstellen van resolutie met aanbevelingen bij de begroting betreft – 999 (2021-2022) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 3.

Stemming nr. 18

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 3 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 19

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 24 november 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.06 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Afwezig met kennisgeving

Katia Segers: ambtsverplichtingen;

Ilse Malfroot: familieverplichtingen;

Stephanie D'Hose, Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele,

Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart

Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman,

An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah

Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick

De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja

Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena,

Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Hannes Anaf, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 16:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele,

Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 17:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 18:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els

Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 19:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin